

NEGYEDIK CSOPORT.

Egyházi hatóságok könyvtárai.

Könyvtárak s könyvek számát tekintve, az egyházi hatóságok tulajdonát képező könyvtárak (még ha nem számítjuk is azokat, melyek a nyilvános vagy iskolai könyvtárak közé soroztattak) köz-könyvtárainknak mintegy negyedrészt képezik s a római katolikus szerzetesrendek 149 könyvtára, a bennök őrzött 741,434 könyvvel a középiskolák kivételével, a legnagyobb szám, melyet jelen statisztikai felvételünk egy társadalmi osztály javára kimutathat.

Bizonyos büszkeséggel s önérzettel emeljük ki ez adatokat. Olaszország s Anglia híres egyházi könyvtárai túlnyomólag a középkor s renaissance hagyatékai: a magyar nemzetnél, melyre talán az összes kulturnemzetek között legtöbb csapást mért sokat emlegetett balsorsa s mely még aránylag rövid idő előtt, mintegy kétszázaddal is, oly annyira megfogyott, hogy akkori népességét három millióra alig lehet becsülni, a multból csak töredékek maradtak korunkra s az alkotás minden téren s így a közművelődés eszközeinek megszerzésében is aránylag újabb nemzedékek feladata volt. S a magyar népek egy oly társadalmi osztálya, melynek tevékenységét s régi hatáskörét már a mult században Európázerte megingatta az ujkor szelleme, a kulturélet e nevezetes tényezőjével szemben derekasan megoldotta feladatát s folyvást buzgalommal igyekszik összehordani a tudomány eszközeit. Tisztán külsőleg sem állunk hátul. A legtekintélyesebb szeminariumok között a protestansoké Wittenbergben 20, Tübingában 30, a memnonitáké Amsterdamban 15, a katolikusoké Kölnben 20 s Strassburgban 30 ezer kötetes könyvtárak felett rendelkezik; a világhírű zárdák közül a Monte Cassinóiban (Olaszország) 20, a St.-galleniben (Svájcz) 40, a fuldaiban (Németország) 50 s a kremsmünsteriben (Ausztia) szintén 50 ezer kötet könyv őriztetik. Nálunk a szerzetesek könyvtárai között a pannonhalmi apátságé áll elől százezret meghaladó tekintélyes gyűjteményével s csaknem közvetlen utánna jó a világi papság az esztergomi főegyházmegye székhelyén őrzött 63 ezer kötetből álló nagy könyvtárral. S mennyi e mellett a számra vagy belbecsre nézve figyelemreméltó egyházi jellegű könyvtárak száma!

S mindez főkép a mult századtól kezdődik. Nincs ugyan még az a művelődéstörténelmünk megírva, melyből egész határozottan kimutathatnók könyvtáraink szegénységét a török pusztítások kora után: de maga az a tény, hogy a másfél-százados török hódoltság alatt Magyarország legnagyobb részében alig van város, mely pusztulásnak nem volt kitéve, elég szomoruan meggyőző érv. Hiszen még az aránylag legjobban megkimélt felföldről is sűrűn akadunk történeti adatokra, melyek egyes egyházi jellegű könyvtárak pusztulását jelzik. 1532-ben rabolták ki a lőcsei szent Erzsébet egyházat, melynek három codexe van ma a Batthyányi könyvtárban Gyulafehérvárt; ugyancsak Szepesmegyében 1534-ben pusztult el az egykor híres látókövi (Lapis Refugii) karthauzi zárdá, melynek több kincse a budapesti egyetemi könyvtárban őriztetik; 1605-ben égett le könyvtárával a szakolczai ferenczrendiek zárdája stb. Egyenes bizonyítékunk is van a könyvtárak aránylagos szegénységéről: a benczések könyveinek 1667-ben kelt jegyzéke, mely e tudós s könyvkedvelő rend összes könyveit 1341 munkában s 1614 kötetben sorolja fel.

Kimutatásunkban 37 könyvtár fordul elő, melyek alapítási éve a XVIII-ik századot megelőző időkre esik. Ezek a következők: kassai domokosrendi társház (XIII. század), szegedi ferenczrendiek (1468), pozsonyi káptalan (XV. század), a jászberényi (1520), gyöngyösi (1526) s szécsényi (1565) üdvözítőről címzett ferenczrendiek zárdája, a csernekhegyi sz. Vazul-rend zárdája (1580), továbbá harmincz — túlnyomó részben (27) r. kath. szerzetesi — könyvtár a XVII-ik században. De e számok legnagyobb része nem a jelenlegi könyvtár, hanem a szerzet alapítását jelenti, a mint-hogy több II. József korában feloszlatott s később ujonnan alakult zárdá nevét is találjuk közöttök. De még e hiányos s a régiséget kereső kimutatás szerint is látjuk, hogy 123 szerzetesi könyvtár közül, melynek alapítási kora közöltetik, 64, tehát felénél több, a mult századból s 29 a jelen századból kelteztetik, s általában az egyházi jellegű könyvtárak közül nem kevesebb, mint 87-nek alapítása esik a mult századra, a többi századra ellenben a nagyrészt apróbb s modern eredetű plebániai s esperességi könyvtárak hozzászámításával is csak 147. — A nem római katolikus hitfelekezetűek közt még kedvezőbb az arány. A csernekhegyi bazilika zárdáét kivéve, melyet fentebb említettünk meg, egyetlen könyvtár sem származik a XVIII-ik századot megelőző időkből, a XVIII-ik századra is csak 7 könyvtár jut (3 görög-katolikus s 4 protestans), a többi mind a jelen századra.

Ha összehasonlítjuk ez adatokat az osztrák könyvtári statisztika ama számaival, hogy az ott kimutatott 88 szerzetesi könyvtár közül csak 14 keletkezett a jelen században s 26 a mult században, a többi 48, tehát a felénél jóval több, a megelőző időkből ered és pedig a XI-ik századból 5, a XII-ikből ugyanannyi*), — s ha tudjuk, hogy az arány a legtöbb államban csaknem ugyanaz (az ifjú amerikai Egyesült-Államokban ellenkezőleg csak két egyházi jellegű könyvtár van, mely nem a jelen században alapított): — ha összehasonlítjuk, ismételjük, a mi adatainkat a külföldi adatokkal, bebizonyítva látjuk fentebb is kockázttal állításainkat, hogy a magyarországi egyházi jellegű könyvtáraink általában modern eredetűek, sőt még a szerzetes könyvtárak zömének keletkezését is a mult századra kell tennünk.

Kétségtelen mindamellet (s később a könyvtárak részletesebb jellemzésénél bővebb alkalmunk lesz ezt a köztudatot képező körülményt jobban megvilágítani), hogy az egyházi s különösen a tanítással nem foglalkozó szerzetesrendek tulajdonát képező könyvtárak jellege túlnyomólag középkorias. Egyes nyilvános, iskolai könyvtárak eredete is felvihető a mult századot megelőző időkre, így p. a protestans főiskoláké, de e tisztos kor nem adta meg nekik azt a jelleget, melyet a zárdai könyvtárak fogalmával általában összekötni szoktunk s melyet itt rendesen fel is találunk. Túlnyomólag latin művek, ma már kevéssé olvasott egyházi munkák, a modern tudományok képviselőinek csaknem teljes hiánya: ezek a főbb közös vonások, melyet a tisztos koru athósi vagy olaszországi kolostorok s a mi modern jellegűbb zárdáink könyvtárainál egyaránt gyakran feltalálunk, különösen, ha az utóbbiak sorából a tanítórendek könyvtárait kivesszük. A közös hivatás, a katolika egyházban uralkodó latin nyelv s a szigorú egyházi censura, mely már a mult században is nagyon megnehezítette a sokoldalú könyvtárak alapítását s mindenképelet a mult század második fele óta oly rohamosan átalakult társadalmi élet, melyben a szerzetes rendek legnagyobb része mindinkább elkülönülve találta magát, eléggé megmagyarázzák a hazai s külföldi zárdai könyvtárak közt a nagy korkülönbség daczára is feltalálható rokonságokat.

A történeti összeköttetés a századot megelőzőtt s a jelenlegi egyházi könyvtárak között csaknem teljesen megszakadt. A bártfai plebánia könyvtára, hol a könyvek még ma is a XV-ik századból eredő szekrényben állanak, unikum hazánkban, s a legtekintélyesebb zárdakönyvtár, a pannonhalmi, midőn 1802-ben ismét helyreállított, többezerre menő régi könyveiből már csak mintegy hétszázat kapott vissza**). A legtöbb egyházi könyvtárban alig egynehány darab őriztetik a

*) *Pizzala*: Stand der Bibliotheken der im Reichsrathe vertretenen Königreiche etc. II. Theil 58. 1. Mittheilungen aus dem Gebiete der Statistik. Zwanzigster Jahrgang. VI. Heft. Wien 1874.

**) *Ipolyi Arnold*: Emlékbeszéd Czínár Mór felett. Akad. kiad. 1877. 19. 1.

mult századok emlékeiből, még a budapesti egyetemi könyvtár is, a hova II. József által eltörölt számos zárdakönyvtár került, aránylag igen kevés régi művet őrizhet, a nagyobb rész közművelődésünk s a tudomány nagy kárára elveszett nyomtalanul.

Fel vagyunk jogosítva nagy veszteségről szólani. Azok a töredékek, melyek fenmaradtak s az irodalomtörténeti nyomok világosan tanúsítják, hogy a magyar egyház a középkorban s a renaissance korszakban egyaránt kora magaslatán állott, s a tudományok szeretetében nem egy alkalommal méltóan versenyzett még Olaszországgal, Európa tanítójával is.

Szerencsés véletlen volt, mely a magyarországi keresztényiség apostoli megalapítóját a tudós benzés-renddel hozta közelebbi összeköttetésbe, azzal a renddel, mely abban a korban a társadalom valódi elitejét képezte, s melynek eddig kellően még mindig nem méltányolt működése talán legtöbbet tett arra, hogy a népvándorlás által okozott zürzavarból a modern műveltség csirája keletkezzék. A jövő kor művelődés-történelmi írója egykor kiváló szerepet fog juttatni a harcziás hangulatu magyar fajnak az európai népek körében oly gyorsan s oly bámulatos kulturális sikerrel történt beolvadása körül eme kiváló szerzetnek, melynek kebeléből kerültek ki csaknem kivétel nélkül az első püspökök, melynek tagjai nevelték az udvari főméltóságokat, melynek már az első században alapított 15 monostora között a pannonhalmi csakhamar egyenrangú lett idősebb társaival, a clugnyi s monte cassinói nagy kulturális központokkal. Az erkölcs forradalmi szellem, melyet a tudós barátok, köztök Gellért, a XI-ik század egyik legelső írója, hazánkba hoztak, az eszes és fogékony magyar népnél valóban rendkívüli sikert idézett elő. A templomok s zárdák mellett mindenütt alakultak könyvtárak *),

*) A legelső szerzetesi könyvtárról, mely valószínűleg a legelső könyvgyűjtemény volt hazánkban, mely az akkori idők fogalmi szerint a könyvtár nevét megérdemli, az akademia által kiadott Monumenta hung. hist.-ban (I. osztály. I. kötet. 64. l.) találunk említést. Sz. László ugyanis felsorolja 1093-ban kelt okiratában a pannonhalmi apátság kéziratkészletét következőleg: hat misekönyv, egy szentírás, három nocturnale, három antiphonale, négy gradualis könyv, két sequentiale ünnepi énekekkel, négy keresztelési szertartásokat tartalmazó könyv, három imakönyv (collectarii), négy énekkönyv, két rendszabály (regula), egy szabály magyarázat, két lectiós könyv, egy gyűjteményes könyv, három homíliás és két praedicatio könyv, egy kalászat a szent atyákból, két passziós könyv, a hit- és erkölcsi igazságokra vonatkozó gyűjtemény; az apostolók cselekedetei, Prosper könyve a munka és szemlélődő életről, az Izidor-féle gyűjtemény, házi szabály, Ammalius, a lelki pásztor könyve, párbeszéd, Pál levelei, Jób erkölcsi mondásai, Péter kérdései, Cicero vádló beszédei, Lucanus, két Donatus grammatica, Sedulius Genesis, három Cato, Paschasius, sz. Márton élete, galliai, héber és görög zsoltáros könyv, sz. Ágoston egyik beszéde. A legelső magyarországi nagy könyvtárban tehát 72 kötet codex volt, oly tekintélyes szám, mely még a nemzeti múzeum középkori codexekben igen gazdag (400-on felül levő) gyűjteményével összehasonlítva is méltán számot tesz s a XI-ik században, midőn a könyvek értéke tudvalevőleg nagy volt, rendkívüli kincset képezett. A bakonybéli apátság könyvtára még vetekedett vele. — Kisebb, de szintén becses könyvtár volt a pécsváradi monostoré, melyet sz. István 37 könyvvel ajándékozott meg. Az okirat (Fejér cod. dipl. I. 301—302. l.) szavai így hangzanak: »Libris vero decoravimus, quorum praecipua auctoritas viget in ecclesia, cum Bibliotheca cum III voluminibus, nocturnalibus IV, antiphonariis V, lectionariis II, cum Evangelis Missalibus VI, psalteriis IV, gradualibus V, regulis II, glossariis III, omeliarum volumine I.« Mindkét rendkívül érdekes könyvjegyzék tanúsítja, hogy hazánkban már e korszakban nem kizárólag az egyházi tudományok voltak művelve, bár a bölcsészet művelése (a scholasticusok s arabok működése még ekkor csak csirájában levén) egyáltalán nem látszik meg s azon sem csodálkozhatunk, hogy a később annyira kultivált történelem iránt egy új nemzet fainak s a csaknem kizárólag külföldi eredetű szerzeteseknek érzékük nem volt. Bibliographjainknak nem volna hálátlan feladat az itt s más Árpádkori okiratban felemlített könyvek sorsa felől kutatásokat tenni, hogy ez által, miként Csontos János némely relative újabb könyv provenienciájára nézve ezt már sikerrel kísérlette meg, a hazai könyvtárak s gyűjtemények történetére világot derítsenek. Csak mint kuriozumot akarjuk itt megemlíteni, hogy a legrégebbi mű Magyarország területén a zágrábi káptalannál volt, melynek XV. századból származó, maig megmaradt könyv lajstroma többek közt (l. Magyar könyvsz. 1880. 364. l.) így szól: »Item liber evangeliorum manu sancti Lucae evangeliste utasseritus scriptus, puro argento copertus figuras Crucifixi et beate Marie virginis continens.« Ugy látszik azonban, hogy már e könyvlajstrom készítője kételkedett abban, hogy azt a merő ezüstbe kötött s bizonyosan kiváló tiszteletben részesített könyvet maga Lukács evangelista írta volna. A nevezetesebb régi könyvjegyzékek közül felemlítjük még a következőket: a bakonybéli apátság jószágainak és vagyonának 1085. évi összeírásai lajstroma felsorol 87 (!) művet (Monumenta VI. k. 35. l.), László esztergomi prépost 1277-ik évi végrendeletében 20 könyvet (Fejér III. 2. 125. l.); a pozsonyi káptalan 1425-ki leltára 82-öt (Új magyar múzeum 1856. 1. l.) és éstei Hippolyt esztergomi érsek 1490-ik évi leltára 57 kéziratot (Magyar könyvszemle 1878. 144. l.) stb. sorolnak fel.

szent István s szent László egyaránt elrendelik, hogy a püspök mindenüvé adja oda a szükséges könyveket; iskoláik, mint Gellért életrajz írója Valther mesterről feljegyzí, csakhamar tultö-
möttek lettek, a művelt s tudós magyarok száma rövid idő alatt annyira elszaporodott, hogy a kül-
földi írók, sőt a pápák (VIII. Bonifác) nyilatkozata szerint az Alpeseken innen nem volt hozzájuk
fogható számban sehol, mely hizelgő elismerésről ma, fájdalom! jóformán csak az e korból maradt
okirataink szokatlan szép s nagy eruditiot tanusító nyelvezete ad bizonyoságot, s hogy a képzőművé-
szetek, mint különösen Henszlmann s Ipolyi kutatásai kitüntették, a XII-ik s XIII-ik században
valóban virágzottak*). A szerencsétlen saíói ütökzet s az utána következett belzavarok egy időre
megzavarták ugyan a fejlődést, de az Anjouk korában, s még inkább Mátyás idejében, a magyar egy-
ház ismét magas fokát érte el a művelődésnek s a renaissance-kor kezdetén Olaszországot kivéve e
tekintetben a mi kis nemzetünk volt az első. A Chrysolorasok, Aretinok hirneves tanítványai sorá-
ban az Alpeseken innen nem volt oly tudós egyházi rend, mint a Vitéz Jánosok s Janus Pannoniu-
sok főpapi s szerzetesi társai; az egész művelt világból ide jöttek tanulni a tudománykedvelő férfiak,
messze földön hirdetve a nemes pannonok nagyszámu művelt osztályának dicsőségét. S e művelt-
séggel karöltve járt a könyvtárak nagy száma is. Nem említjük a Corvinát, mely diszben, belérték-
ben, sőt kötet számra nézve is egész Európában a legelső könyvtár volt e korban, oly könyvtár, mely-
ből a Mediciek s Sforzák is sok másolatot készítettek s melyet utánözva alapította Urbino nemes her-
cege hires könyvtárát; de utalunk arra a nagyszámu történeti adatra, melyek már az Anjouk idejé-
től fogva az olasz s magyar tudósok között igen élénk összeköttetésről s különösen könyvek kicseré-
léséről is szóltak. Szorgalmas történetbuvárunk: Nagy Iván már a »Századok« 1874-ki évfolyamában
közel száz középkori magyar művész nevét gyűjtötte össze, ma az azóta tetemesen szaporodott adatokból
egy szenvedélyes buvár mindenestre több száz középkori magyar könyvtár emlékét frissithetné fel.

Méltán sajnálhatjuk ezek alapján tehát, hogy a magyarországi egyházi jellegű könyvtárak
fejlődése a török hódoltság kora által erőszakosan megszakított. De a művelődés vágya azért nem
szűnt meg. »Talán sohasem tettek Magyarországon a művelődésért és közoktatásért annyit, —
mondja *Molnár Aladár* (A közoktatás története Magyarországon a XVIII-ik században. Budapest,
1881. Akademia I. köt. 4. l.) — mint abban a tatárjárás óta leginségesebb időben, török hódítás és
belháboruk nyomorainak közepette.« Az egyház s az általa fentartott iskolák hatalmakká lettek. A
protestánsokat különösen az erdélyi fejedelmek, a római katolikusokat a jezsuiták s később a pia-
risták működése egyházi jellegű könyvtárak alkotására is szoktatták. Lassanként divatba jött, hogy
az iskolák s szerzetes-rendek könyvadományokat is gyűjtsenek. A szakolczai ferenczrendi zárda
1662-től 1783-ig vezetett könyvszerzési lajstroma, melyet Majláth Béla (Magyar könyvszemle 1882-ik
évf. 289—305. ll.) részletesen ismertet, följegyzí, hogy az adakozókon s hagyományosokon kívül
voltak, kik misék fejében adtak könyveket s ugyanezen időben divatba jött, később királyi rende-
tek által is szabályoztatott (legutóbb 1796. jul. 26-án 16,023. sz. a.), hogy az elhunyt szerzetesek
könyvei, még ha lelkipásztorok voltak is, haláluk után a zárdák könyvtáraiba jussanak. Kapcsolat-
ban ezzel alakultak vagy szerveztettek újra a püspöki székhelyek mellett levő szeminariumok, melyek
közt csak öt ered a jelen századból s divatba jöttek a plebánusok könyveinek megőrzése, valamint a
protestánsoknál svájczí mintára az esperességi vándorkönyvtárak létesítése. A könyvgyűjtési szenvedély,
mely a XVIII. század második felében, miként azt később a magánkönyvtárak alakulásának történeté-
ben látni fogjuk, csaknem az összes magyar középosztályt magával ragadta, kiterjedt természetesen az
egyház szolgálra is. A mozgalom azóta inkább egyeseknél mutatkozott, de könyvedvelő egyháziak Ma-
gyarországon soha sem hiányoztak, s még az ugynevezett kolduló barátok között is dicsérettel kell felem-
litenünk a salvatorianusok főnökét *Bognár Márkot* s a sz. Istvánról címzett francziskanusok főpapját
László Polycarpot, kik rendtársaik között napjainkban nemes buzgalommal ápolják a könyvek szeretetét.

*) L. részleteket: dr. *Kérékgyártó Árpád*: A miveltség terjedése Magyarországon. Budapest, 1880. Kilian.

— Dr. *Balics Lajos*: A római katolikus egyház története Magyarországon. Budapest, 1885. Szent István-társulat. —
Ipolyi Arnold kisebb munkái, 2-ik kötet. Budapest, 1876. Ráth Mór.

Első tekintetre feltűnő, hogy az egyházi jellegű könyvtárak sorozatában a protestáns felekezetek oly szerény helyet foglalnak el. Három milliót meghaladó protestáns lakója van az országnak, közel fél annyi, mint a mennyi a római katolikusok száma s mind a mellett a 257 római katolikus jellegű könyvtárral szemben a protestánsoknál csak 37-et mutathatunk ki, s ezekben is csak 83,989 könyv van, míg a katolikusokéban 1.224,534. A görög katolikus s keleti egyházak könyvtárainak csekély száma a hazai viszonyokat ismerőket nem lepheti meg, tudván, hogy e felekezetek hívőinek legnagyobb része a művelődésben nagyon elmaradt nemzetiségek közé tartozik; nem lep meg az eset az izraelitáknál sem, kiknek felekezeti ügye még mindig rendezetlen, s ezenfelül aránylag egészen új emancipációjuk a közkönyvtárak alkotására még időt is alig hagyott. De a protestáns felekezetek hívőinek nagyobb része hazánk műveltebb nemzetiségeihez tartozik, e felekezetek tagjai századokon át versenyeztek, és pedig sikerrel versenyeztek a sokkal tekintélyesebb s vagyonosabb római katolikus egyházzal a közélet s irodalom minden terén, sőt tudva van az is, hogy a protestáns hívők legalsóbb osztálya is megtanult könyveket olvasgatni, különösen ama nevezetes idő óta, midőn Tóthfalusi Kiss Miklós 1684-ben a könyvárusok nagy rémületére az aranyos zsoldtárt egy tallér helyett 20 garason s az aranyos bibliát 12 forint helyett öt forinton kezdte árulni.

Valóban az aránytalanság csak látszólagos, mert a számok rideg összehasonlítása a helyzetnek nem felel meg. Nem akarunk utalni az adatok többé vagy kevésbé pontos beküldésére, bár a római katolikus egyház compact szervezete e tekintetben is jelentékeny tényező volt; nem a katolikusok régiségére s nagy vagyonára: a döntő magyarázatot egészen más helyen kell keresnünk: a protestáns egyházak szorosabb összekötöttségében a társadalmi étellel. Oly egyházban, hol még a püspökségi székhelyek is egyéni viszonyok szerint változhatnak, hol nincs tisztán egyházi feladatokkal foglalkozó káptalan vagy zárda, s melynek lelkeszei családjuknak szereznek első sorban: a közkönyvtárak alakítása legalább is meg van nehezítve. E viszonyból folyólag a protestáns iskolák egy része nagyobb társadalmi önállóságot nyert mint a katolikusoké, s így ezek szeminariumikönyvtárait mind e csoportban kellett felsorolnunk, míg a protestáns hittani intézetek más tanintézetekkel szoros kapcsolatban vannak s így könyvgyűjteményeik is az iskolai könyvtárak rovatát gazdagították. A híres debreczeni, sárospataki, pozsonyi, kézsmárki és nagyszebeni stb. protestánsok által alapított könyvtárak azonban tanúsítják, hogy a protestánsok között, kiknek sorában ott találkozunk Bod Pétertől Szabó Károlyig s a Rákoczyaktól Telekyekig a legbuzgóbb könyvbuvárokkal s könyvgyűjtőkkel, a közkönyvtárak alapítása s fentartása iránt sem volt csekélyebb az érzék, mint hazánk más felekezeti polgárainál.

Bármily ingatag is ezek szerint a különböző felekezeti könyvtárak összehasonlítása, nem épen a siker reménye nélkül kísérelhetjük meg azt, tekintve, hogy a kimutatásunkban előforduló 312 könyvtár közül 261 részletezte az adatokat s ennek folytán a könyvtárainkban levő 716,644 mű közül 663,020-nak nyelvét ismerjük s 630,437-ről tudjuk, hogy a könyvek mely tudományszakhoz tartoznak. Mellőzve az orsz. rabbiképző intézet könyvtárát, melyről különben sincs részletes kimutatás, az egyes felekezeti könyvtárakban őrzött művek megoszlását nyelv szerint százalékokban a következő táblázat mutatja:

Művek százalékokban s nyelvek szerint

	magyar	német	francia	angol	latin	más vagy kettős nyelvű
R. kath. egyházmegyei könyvtárakban	19·39	21·68	4·98	0·22	46·40	7·33
R. kath. szerzetes könyvtárakban . . .	21·24	25·96	2·32	0·30	47·25	3·03
Görög kath. könyvtárakban	15·69	11·92	1·57	0·23	56·30	14·29
Keleti görög könyvtárakban	3·38	22·81	6·58	0·04	4·32	62·87
Protestáns könyvtárakban	22·52	39·79	4·15	2·52	25·45	5·57
Átlag vége	20·40	25·11	3·38	0·45	45·34	5·32

A táblázat arányszámainak megértésére szükséges kiemelnünk, hogy a nyelv szerint részletezett művekből 34·58% a róm. kath. egyházmegyei s 53·73% a szerzetesi könyvtárakra esik s ezzel szemben a protestánsokéra már csak 8·02, a görög-katolikusokéra 3·29 s a keleti görögökére épen csak

0'38, úgy hogy a római katolikusok az egésznek 88'31⁰/₀-át teszik. Mennyire nem alkalmasok pedig a nagyobb mennyiségek arányszámainak összehasonlításai egészen csekély összegek arányszámaival, e táblázatból is láthatjuk, melynek adatai szerint hazánkban az egyházi könyvtárak között a legtöbb francia mű a keleti görögöknél volna feltalálható!!

Nagyjában véve azonban a számok igen tanulságosak. Láthatjuk belőlök mindenekelőtt, hogy még a római katolikus jellegű könyvtárakban is többségben, bár igen csekély többségben, vannak a modern nyelven írt művek a latin munkák felett. Láthatjuk továbbá, hogy a görög katolikusok könyvtárait kivéve (mely felekezet nagy része a magyar néppel szoros kulturális összeköttetésben áll s különösen az éjszakkeleti megyékben lakó ruthenek papi osztályának kulturnyelve is magyar) a német könyvek száma mindenütt felülhaladja aránylag a magyar nyelvűekét, bár az idegen ajku (s ezért a más nyelvűek csoportjában 62'87⁰/₀-al szereplő) keleti görög egyházi könyvtárak kivételével a magyar művek arányszámát is eléggé örvendetesnek kell tartanunk. Hogy az arányszám a protestáns könyvtáraknál nem nagyobb, annak okát leginkább abban kereshetjük, hogy kimutatásunkban az erdélyrészi s felvidéki ágostai egyház adatai tulnyomó számmal fordulnak elő. Átlag véve egyházi jellegű könyvtárainkban a művek $\frac{1}{5}$ -e már magyar s $\frac{1}{4}$ -e német nyelvű.

Kevésbé kielégítőek a magyar művek szaporodására vonatkozó adatok, a mennyiben csak 148 könyvtárnál ismerjük a könyvtárra fordított összeg mennyiségét s ezek közül is csak 96-nál tudjuk, hány forintot fordítottak magyar mű vásárlására. E csekély számú adatokból különben a következő arányszámokat nyerjük:

	Egy könyvtárra fordított összeg		Magyar műre fordított az összes	
	forint	Szaporodás művek száma	forint átlag	költségekből
Róm. kath. egyházmegyei könyvtárak	229	60	86	17'74 %
Róm. kath. szerzetesi könyvtárak . . .	164	125	71	34'19 %
Görög kath. könyvtárak	116	26	47	31'31 %
Keleti görög könyvtárak	146	57	—	—
Protestáns könyvtárak	79	65	38	20'49 %

Az eredmény az, hogy a protestáns könyvtárakban (mondanunk sem kell, hogy ezek alatt nem a tősgyökeres magyar ajku ev. ref. és unitárius felekezet könyvtárait kell értenünk, hanem a kimutatásunkban jelentékeny részt vevő százsz könyvtárakat s hogy a protestáns iskolák könyvtárainak nagyobb része nem ebben a csoportban fordul elő), hogy — mondjuk — a protestáns könyvtárakban fordítanak aránylag legkevesebbet magyar könyvek vásárlására, hogy a r. kath. szerzetesek körülbelül kétszer annyi magyar könyvet vásárolnak, mint a világi papok s a keleti görög egyház tagjai, bár aránylag jelentékeny összeget költenek könyvekre, épen semmit.

Áttérve már most az egyházi könyvtárakban őrzött könyvek tudomány-
szakok szerint osztályozására mindenekelőtt ismételjük, hogy a kimutatásunkban levő 716,644 mű s 1.356,782 könyv közül részletezve van 630,437 mű s 1.135,314 kötet, az egésznek 83'65⁰/₀. A keleti görög egyház könyvtárainak csak fele részéről van ily részletezés, a többieknél azonban, legalább a könyvtárak számát véve tekintetbe, csaknem egyenlő mennyiségben (81'08—85'91⁰/₀ között ingadozólag) nyertünk kimutatást, úgy hogy a különben is jelentéktelen keleti görög könyvtárak s az egyetlen nem is részletezett izraelita könyvtár kivételével a többiekről megközelítő képet nyerhetünk. Az arányszámokat a következő táblázat mutatja:

Folyó szám	Könyvtár csoportok	Részletes ki- mutatás van		T u d o m á n y s z a k o k s z e r i n t							
		hány könyv- tárról	%o-ban	nyelvészet		bölcészlet		történelem		államtudo- mány	
				mű %o	darab %o	mű %o	darab %o	mű %o	darab %o	mű %o	darab %o
1	Róm. kath. egyházmegyei kv.	91	83'33	8'70	9'32	53'18	47'05	14'65	15'77	6'60	5'62
2	Róm. kath. szeretesi kv.	128	85'91	12'11	11'31	40'50	41'46	12'43	13'24	3'95	3'86
3	Görög kath. könyvtárak	9	81'82	8'03	6'64	55'92	57'69	12'02	11'94	6'89	3'42
4	Keleti görög könyvtárak	3	50'00	19'24	27'18	34'43	35'03	12'26	10'96	5'67	3'77
5	Protestáns könyvtárak	30	81'08	10'72	10'34	34'69	29'89	15'04	15'66	9'06	8'87
	Összeg	261	83'65	10'83	10'52	44'43	42'92	13'34	14'19	5'30	4'78

A könyvtárak e csoportjában legfontosabb természetesen a második rovat, mely »bölcse-
szet, theologia, aesthetika s elméleti paedagogia« címmel az egyházi könyvtárak tartalmának zömét
foglalja magában. S táblázatunkból mind a mellett azt látjuk, hogy a görög katolikus könyvtárakat
kivéve e könyvek száma nem éri el az 50°-ot, sőt a protestáns könyvtárakban a könyvek összes szá-
mának $\frac{1}{3}$ -ánál is alább marad, jelöl annak, mit már fentebb is állítottunk, hogy a magyar egyházi
könyvtárak tulnyomóan modern jellegűek. Ezt a tényt bizonyítják indirecte a többi számok is. A
világias jellegű római kath. egyházmegyei könyvtárakban, valamint a protestánsoknál az államtudo-
mányi csoporthoz, az oktatással foglalkozó szerzeteseknél a természettudományi csoporthoz tartozó
művek igen jelentékeny arányban fordulnak elő, nagyobb mennyiségben mint a szépirodalmi művek
is, s egyedül a múlt században s a jelen század első felében folytatott tanulmányok emlékeül az
ó-klassikusok s történeti művek vannak még nagyobb számmal.

Egyházi könyvtáraink e kiváló jellemvonását még élesebben kiszínezheti az a tény, hogy a
theologiai csoporthoz tartozó művekben is igen kevés a speculativ jellegű mű. Egyházi beszédek,
egyházjogi s egyháztörténelmi munkák, imakönyvek, schematismusok stb. képezik e gyűjtemények
modern darabjainak zömét; dogmatica, exegetica, symbolica, vallásbölcészlet, elméleti erkölctan s
más elvontabb jellegű tudományok a mi egyházi könyvtárainkban jóformán csak egy pár híres régi
író munkájára s a használatban volt tankönyvekre szorítkoznak, s csak egy-két gyűjteményünk van,
köztök első sorban a nyitrai püspöki könyvtár, mely nemcsak egyházi, de szorosabb értelemben vett
theologiai könyvtár is.

Egyházi könyvtáraink e sajátos s a külföldiekétől elütő jellegét legjobban megmagya-
rázza a magyar szellem idegenkedése a spekulációtól. A magyar klérus kebeléből ritkán akadt
nevezetes theolog; egyházaink a közép Európát századokon át mozgó dogmatikai kérdésekbe nem
avatkoztak, hiszen még az Árpádok korában is, midőn még külföldi eredetű papjaink száma oly nagy
volt, nyoma sincs annak, hogy Berengarius heves vitája az oltári szentségről nálunk is hullámokat
vert volna fel. S ez az állapot (ha a Magyarországon nagy számmal élő thalmodistákra nem reflec-
tálunk) jelenleg is tart. Sehol Európában ily jelentékeny számú protestánsok között nincs ily kevés
secta; sehol sem fordul elő, hogy a felekezetek küzdelme olyannyira világias jellegű legyen s
mig nyugoton a theologiai irodalom mindenütt nagy s tekintélyes helyet foglal el, nálunk 1883-ban
1826 megjelent új mű közül csak 62 foglalkozott hit- és erkölctannal s az egyházi művek s lapok közül
azok, melyek nem terjesztették ki figyelmüket egyuttal az iskolára is, szűk körükön kívül alig ébresz-
tettek figyelmet. A XVI-ik és XVII-ik századok voltak csupán, midőn a reformációval kezdődött,

Tudományszakok szerint												Összesen	
természet-tudomány		encyclopaedia		hirlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű %	darab %
mű %	darab %	mű %	darab %	mű %	darab %	mű %	darab %	mű %	darab %	mű %	darab %		
2·28	2·83	1·87	3·77	0·49	2·68	3·21	2·67	2·86	1·97	6·16	8·32	31·88	32·90
7·83	6·42	2·67	4·14	0·64	1·05	4·75	5·00	3·91	3·68	11·21	9·84	57·00	56·85
2·64	1·82	2·51	2·89	0·19	0·22	4·54	3·80	2·38	0·65	4·88	10·93	2·53	2·81
6·62	5·12	1·31	0·04	0·16	—	5·28	1·85	2·38	1·19	12·65	14·86	0·40	0·41
6·79	6·58	1·29	3·18	0·59	0·99	7·19	10·89	4·44	4·32	10·19	9·28	8·19	7·03
5·84	5·12	2·29	3·90	0·58	1·55	4·46	4·60	3·57	3·07	9·36	9·35	100·00	100·00

de nálunk a politikával csakhamar szorososan összefonódott viták a magyarok vérét is felzavarták. E korból valók többnyire egyházi könyvtárainkban az elméleti theologiai művek s csak itt-ott történt, hogy e gyűjteményt egyes kozmopolitikus érzékű szerzetrendek (első sorban a jezsuiták) avagy idegen nemzetekkel nyelvrokonságban élő s neveltetésüket ott nyert egyházi férfiak (első sorban az erdélyrészi szászok s román pópák) elméleti művekkel is nagyobb mértékben egészítették ki.

Egyházi könyvtáraink e sajátságos jelleme nagy hátrányul is említhető. Szakjellegük nincs. Mindenikben van egy pár különböző nyelven írt biblia, liturgikus könyvek, szentek életei, itt-ott még a Bollandisták nagy műve s néhány hirneves egyházatya s scholastikus munkája; a protestansoknál ezeknek megfelelően a mult századok nevezetes vitairatai s a magyar protestansok által csaknem kizárólagos tekintélynek tartott német theologok hiresebb munkái: valóságos egyházi szakkönyvtáraink azonban nincsenek. Még a legjobb eset az, midőn p. a tanító rendek gyűjteményeiben, a tudományok egyeteme képviselve van s így a könyvtár tényleg egyetemes jellegű közkönyvtár, melynek egyházi jellegét nem tartalma, hanem tulajdonosa nyújtja. A legtöbb esetben azonban e könyvtárak s különösen a szerzetesi könyvtárak véletlen által gyarapodnak hagyatékokból s ajánlodekázásokból s bizony nagyon kevés egyházi könyvtár van, hol a kedvelt imakönyvek, hires klasszikusok s néhány divatos mű néha 10-20 példányban nem találhatóatnék.

Ez a másik kardinalis baja egyházi könyvtárainknak: a rendtelenség. Kimutatásunkban ugyan 148 egyházi könyvtárról van feljegyezve, hogy czimjegyzéke van, de bizonynyal csak annyit kell ez alatt érteni, hogy ennyi könyvtárban (tehát az összes könyvtáraknak majdnem felében) a könyveket egykor számba vették. Maga az az adat, hogy a közel másfél millióra menő kötet könyv közül egy év alatt csak 26,053-at olvastak vagy legalább ennyiről van tudomásunk, a rendtelenség mellett bizonyít. Egyik helyen nem akad ügybuzgó egyén, ki a sok mult századi latin munka között is kedvet érezne a kutatásra és rendezésre, másutt a zárda legzordonabb helyiségében, hova a könyvtárt az ősök tették, rendet csinálni nagyobb költség s esetleges átköltöztetés nélkül lehetetlen volna s így oly nagy értékű kincsek is, minő a budapesti Ráday könyvtár, a lőcsei egyház könyvtára s a szerzetesek számos régi gyűjteménye csaknem megközelíthetlenné maradtak.

De még ott is, a hol a rendezés munkája megtörtént, a legtöbb esetben hiányzik a kellő anyagi erő, szakértelem s erély a könyvtárak kiegészítésére s közhasználatra átalakítására. A panonhalmi benzések évek óta gondosan működnek, hogy a rendtársak hagyatékát (nehogy a duplók nagyon megszorodjanak) az egyes kolostorok közt czélszerűen osszák ki s esetleg új szakkönyvtárakat létesítsenek egyes tanszékek s az ifjuság érdekeit tekintetbe véve. A többi szerzetes

rendeknél tudunkra még ennyiről sem gondoskodnak s így nem csoda, ha könyvgyűjteményük lassanként lomtárrá lesz, melyen egy-egy nem ritkán barbar módon végzett selejtelés sem segíthet, holott a duplumok kiscserélése avagy nyilvános áruba bocsátása által képesek lehetnének néhány modern mű beszerzésére, mely könyvtárak iránt érdeklődést keltene. De erre a nagyobb könyvtáraknál (a kisebb egyházi könyvtárak átlag jobb rendben vannak) alig gondol valaki, még kevésbbé pedig külön olvasó-termek berendezésére.

Ily külső s belső okok hatottak közre, hogy a mi egyházi könyvtáraink nagy része elavultnak tűnjék fel nemcsak a nagy közönség, de a szakértők szemében is, s különösen, hogy egyes zárdakönyvtárak, holott — mint kifejtettük — általában modern eredetűek, a közvélemény által közép-kori jelleggel bélyegeztessenek meg. Az általános decadencia, mely a mult század végétől kezdve a theologia mint tudomány iránt mindenütt látszik, az e téren különben is közönyös Magyarországon kétszeres erővel mutatkozik s alig másfél százados egyházi könyvtárainkat aggoknak tünteti föl. Csak most, a történelmi társulat vándorgyűlései s Szabó Károly kutatásai költötték fel ismét a figyelmet irántuk s mutatták ki, hogy különösen a zárdakönyvtárakban a magyar irodalom s művelődés-történet mennyi kincse hever. Bizony ideje volna, ha a felkeltett közérdeklődéssel egyidejűleg maguk az egyházi könyvtárak tulajdonosai is igyekeznének e könyvtárakat újjákelteni, rendezni, lehetőleg kiegészíteni s így a közhasználatnak átengedni.

A nevezetesebb ily könyvtárakról, a mennyiben még a nagy könyvtáraknál nem ismertettük őket s a mennyiben adatok állanak rendelkezésünkre, most is közöljük még a táblázat előtt a következő rövidre fogott ismertetéseket:

I. Római kath. jellegű könyvtárak.

1. A besztercebányai püspöki könyvtár Bars-Szent-Kereszten.

Két szobában elhelyezve levéltárral kapcsolatban álló érdekes könyvtár, melyben latin, magyar, német, tót és francia nyelven a tudomány minden ágából 2882 mű 4950 kötetben őriztetik. A könyvtár alapját Zerdahelyi Gábor besztercebányai püspök e század elején, Ipolyi adata szerint (Schemat. historicus dioecesis Neosoliensis pro anno sec. 1876. 29. l.) a jelenlegi könyvállományt jóval haladó (?) adománynyal, mintegy hatezer kötetten vetette meg, különösen gazdag a könyvtár kéziratokban, melyek közt vannak Zerdahelyi Gábor 50 kötetre menő dolgozatai s jegyzései, továbbá Veresmarty Mihály megtérésének históriája s Gyöngyössi István »Az család Cupido« című munkájának eredeti kézírata. Kovachich 1810—12 közt e kéziratok közül 141-et irt össze (a legrégebb 1517-ből ered, a legújabb 1763-ból) s e jegyzéket Csontos János a »Magyar Könyvszemle« 1882-ki évfolyamában (128—141. l.) kinyomatta. *)

11. A budapesti növendékpapság magy. egyházirodalmi iskolájának kvtára.

A budapesti központi seminarium növendékeinek önképző köre, melyet 1831-ben Ihász Gábor, a jeles nyelvész s Nagy János, utóbb kanonok s akadémiai tag, több társaikkal együtt, mint az intézet növendékei alapítottak, magyar egyházirodalmi iskola cím alatt félszázadot meghaladó működése által nagy hírnevet szerzett magának az egyházi körökben. Czukovics Vincze, Ambrus Sándor, Bossnyák Imre s társai a megalakulás után rögtön könyvek szerzésére is gondoltak. Több adakozó volt, köztök: Ihász Gábor, Dercsik János, Szalay Imre, Hevánszky Lipót, Szabó János,

*) Ugyane püspökség területén van a k ö r m ö c z b á n y a i p l e b á n i a k ö n y v t á r, melyről nem kapunk kimutatást. Nyomatott könyveinek száma alig 500, de van 26 darab 14—15-ik századból származó codexe s öt ősnymotatványa l. Ipolyi ismertetését a Schem. Hist. Dioces. Niosol. 1876. 300—304. l. s Ballagi Aladárét Magyar könyvszemle 1879. 13—15. l.

Döbrentey Gábor, Balogh Ágoston, Somogyi Károly, a Sz. István-társulat, az intézeti előljárással s a m. t. Akadémia. Jelenleg a könyvtár már 4697 kötetből áll, melyhez járul a kéziratgyűjtemény, 11 térkép s 407 darab pénzből álló éremgyűjtemény. Mindez két külön e célra szolgáló teremben van elhelyezve. Az egyházirodalmi iskola rendes tagjai közül választott könyvtárnok (jelenleg Koller János), alkönyvtárnok s levéltárnok ügyelnek fel reá. 1884-ben tisztán könyvvásárlásra 154 forint 25 kr. fordított s 27 tudományos, 5 szépirodalmi magyar mű vásároltatott 92 forint értékben. A könyvtár az egyházirodalmi iskola 53 rendes, 15 részvényes tagja s 8 idegen használta. A könyvtárban több irodalomtörténetileg is érdekes kéziraton kívül van két régi magyar könyv: Eszterházy Pál menyeyi koronája (Szabó K. 1496) s Szenczi Molnár Albert szótárának 1708-ki nürnbergi kiadása. A többi régi munkák közt van egy »Mausoleum potentissimorum ac gloriosissimorum regni apostolici regum« című mű, mely egy benne levő régi latin jegyzet szerint az 1671-ben lefejezett gr. Nádasdy Ferencz munkája volna. A mű egyik chronosticonja szerint 1667-ből való. Szabó Károly művében e dolgozat nem említették s Nádasdy János jezsuita 44 különféle műve között sem fordul elő. Valjon nem egy s ugyanazon mű-e ez azzal, melyet Szabó Károly »Régi magyar könyvtár«-a II-ik kötetében 514. sz. a. De Backerik 7 kötetes jezsuita irodalom-tört. munkája után felemlít részletezés nélkül? Ebben az esetben is unicum lenne.

22. A pozsonyi káptalan könyvtára.

Régi híres könyvtár, melyben 3115 kötet könyv, 248 kézirat s több alig ismert incunabulum van egy homályos, de tüzvész ellen biztos toronyszobában — egy tiszteletbeli könyvtárnok, jelenleg Pór Antal történetirő felügyelete alatt. A könyvgyűjtemény nyomai a XV. századig mennek vissza, 1825-ből van egy hiányos elenchus, melynek adatai alapján készült a jelen kimutatás. Első könyvjegyzéke 1432-ből ered, melyet Ipolyi Arnold (Uj Magyar Muzeum 1856. 162. l.) adott ki. A kéziratokat Knauz Nándor ismertette (Magyar Sion IV. és V.). A könyvtár tultömött, télen nem használható s egész éven át csak 3 olvasó kölcsönzött ki belőle 9 művet.

33. Gyergyó-szent-miklósi plebánia könyvtára Csikmegyében.

Régi rendezetlen könyvtár, mely a levéltárral együtt egy faépület külön szobájában van elhelyezve. Ferenczi Károly plebánus közlése szerint a könyvtár csak az itt elhalt plébánosok könyveiből gyarapodott; jelenleg 589 mű s 1030 kötet van benne, továbbá egy 1428-ból származó codex, 1753-ki térkép s Ferenczi György regestruma 1629-ből, melyet Veszely Károly »Erdélyi egyháztörténelmi adatok« című művében ismertetett.

34. Szamosújvári örmény szert. kath. egyház könyvtára.

Régi becses könyvtár, melynek a templomban a sekrestye felett lévő karban külön tágas és világos, olvasó asztallal és székekkel ellátott terme van. Mindamellet csak a helybeli lelkészek és tanárok használják s ezek is csak kikölcsönzés útján, s mivel a könyvtárnak semmi alapja nincs, csak az elhunyt lelkészek könyvei által gyarapodik. 1884-ben egyetlen könyvvel sem gyarapodott, egy krajczárt sem fordítottak reá s csak 8-an olvastak belőle. A 2335 kötetet tevő könyvgyűjteményről különben teljes cédulajegyzék van. Két régi nevezetes mű van benne: Illyés István: Készület a jól meghaláshoz Nagy-Szombat 1693 s Pázmány Péter prédikációinak nagyszombati 1695-ki kiadása. L. Szabó K. könyvében az 1447 és 1482. számú régi műveket.

37. A bártfai plebánia könyvtára.

A legjobban ismert régi könyvtárak közé tartozik. Legelőször *Myskovszky Victor* ismertette a »Magyar régészeti emlékek« IV-ik kötetében. A »Magyar könyvszemlé«-ben (1880. 19—27. l.), »Századok«-ban (1881. VIII-ik füzet 139) s másutt megjelent rövidebb ismertetéseken kívül, melyek közül az előbb említett a könyvtárnak híres, a XV-ik század végéről származó, könyvszekrényét írja le részletesen, újabban külön mű is jelent meg róla dr. *Ábel Jenőtől* »A bártfai sz. Egyed-temploma könyvtárának története« (Bpest, Akadémia 1885). A könyvtár jelenleg csak 274 darabból áll, de azok közül 75 kötet kézirat s régi nyomtatvány.

38. Kassai r. k. papnövelő intézet könyvtára.

Túlnyomó részben régi latin theologiai művekből álló könyvtár, melynek gyarapodása főkép a káptalan elhunyt tagjainak hagyatékából történt. Újabban a theologiai tanszakok tanárai a megyés püspök által utalványozott összegből fordítanak némi összeget a gyarapításra, 1884-ben 55 forinton 16 művet vettek. A könyvtár két szobában van elhelyezve Magócsi Endre tanulmányi felügyelő vezetése alatt. A könyvek közt van 5 régi magyar könyv, kath. egyházi művek. Külön van e könyvtártól a *kassai püspökség nagy könyvtára*, mely 1810 után alakult s már is 15,000 kötetnél többet tartalmaz. E könyvtárról nem kaptunk adatokat. Egy pár becsesebb régi könyvét *Szabó Károly* ismertette a »Századok« 1871-ik évfolyamában (689—691. l.) s ugyanakkor megemlékezik a papnövelő intézet könyvtáráról is.

39. Sárospataki plebánia könyvtára.

Külön felemlítést csak azért érdemel, mert egy latin nyelven irt régi magyar történelmi kézirat van benne s egy incunabulum: *Liber Augustalis Benvenuti de Rambaldis, cum aliis opusculis Fr. Petrarcae. Basileae 1496.* Különben a könyvtár jóformán csak volt plebánosok hagyatékából alakult s túlnyomólag theologiai műveket tartalmaz. Állaga 588 darab.

45. Nyitrai püspöki papnöveldei könyvtár.

A papnövelő intézet alapítási évében 1771-ben már létezett magán jellegű könyvtár, mely az intézet új épületében 1878-ban külön termet nyert, a hol még kisebbszerű ásványgyűjtemény és elég értékes éremgyűjtemény van, melyet a hozzá tartozó becses szakkönyvi gyűjteménnyel *Drahotuszky Ferencz* czimzetes kanonok ajándékozott. A 3850-re becsült könyvgyűjtemény nagyobb-részt latin mű, részben az intézeti növendékek iskolai könyveit is magában foglalja. Rendezve még nincs. Kezelője *Dezső Adolf*, tanulmányi felügyelő.

62. Szepes-olaszii plebánia könyvtára.

Régibb időkből mintegy 1000 kötet maradt fent; 1883-ban Dr. *Vajdovszky József* plebános öt szekrényt készítettvén, e könyveken kívül hozzácsatolta közvetlen előde *Maléter Matyás* hagyatékát s saját mintegy ezer darabra menő könyvgyűjteményét. Tudósítása szerint a könyvtárban 5 incunabulum, 2 térkép, 20 darab rézmetszet s egy a XV-ik század elejéről való papi breviarium (*Zsolozsma-könyv*) van, az utóbbi kéziratban s eddig még nem volt leírva. Jelen tulajdonosa modern műveket is szerez. *)

*) A szepesmegyei egyházi könyvtárakról s kül. a szepeshelyi szeminaryumi s káptalani könyvtárakról, (mely utóbbiban 21 régi magyar könyv van) l. *Szabó Károly* jelentését: *Századok* 1872-ki évf. 688—695. l.

133. A trencsényi kegyesrendi ház könyvtára.

A könyvtárt 1645-ben a jezsuiták alapították; a társházat s vele együtt a könyvtárt is 1773-ben a kegyes tanító-rend vette át, de egy 1873-iki rendelet értelmében Kovachich Márton egyetemi könyvtárőr abból 1903 kötetet az egyetemi könyvtárba vitt át, főkép a jezsuiták tulajdonát képező műveket. E művek jegyzéke az egyetemi könyvtárban van elhelyezve; egy folio kötet ily cím alatt »Cathalogus Bibliothecae Colegii condam soc. Jesu et Domus probationis Trenchiniensis confectus Anno Dni 1774«. Jelenleg a könyvtárban két külön teremben Krasznayánszky Károly tanár felügyelete alatt 7956 könyv van, továbbá két incunabulum s 40 kötet a társházra vonatkozó kézirat. A könyvtárt a rendtagok sűrűn használják, de gyarapodása főkép csak a hagyományokból történik. 1884-ben csak 3 magyar tudományos művet 3 frt 30 kr s egy szépirodalmi magyar művet 10 frt értékben vásároltak.

143. A sz. Benedekrendi székház könyvtára Kőszegen.

A régi, de új alakjában 1815 óta fennálló könyvtár hatezer kötetével különösen felemlítendő egy hazai tárgya incunabulumért. Abday Asztrik igazgató tanár az érdekes könyvnek következő leírását közli velünk. Czime hiányzik, de benne van a következő ajánlóban: Ad egregium dnm Thomae de drag personalis presentie serenissimi principis dni Mathie: hungarie: bohemie etc. regis cancellarii Praefatio magistri ioannis de Thwroc: in primo libro Chronice hungaror. feliciter incipit. — E műhöz végül mellékelve van még: Epistola magistri rogerii in miserabile carmen super destructione regni Hugarie per Tartaros facta editum ad Reverendum dnm Johanne pesthieniensis ecclesie episcopu feliciter incipit. Nyomatott Augsburgban; ratdolt erhardi arte, impressis Theobaldi Jeger, concivis Budensis, anno salutifere incarnationis millesimo qdringentesimo octogesimo octavo tertio nonas Junii. — Királyok és csaták képekkel. — Ugyanez a mű több magánkönyvtárban is meg van. A könyvtárban van továbbá a kőszegi gymnázium tanárainak s tanulóinak jegyzéke 1689-től 1777-ig, melyből láthatni, hogy e város lakói a múlt században még egészen magyarok voltak. Van végül a könyvtárban 90 térkép, 3 földgömb, egy kötet rézmetszet. A könyvtár 1884-ben vétel által 95 művel szaporodott 150 frt értékben, ezenkívül 60 forintot fordítottak bekötésekre.

147. A zalavári apátság könyvtára.

A múlt századból eredő könyvtárt az ötven évek elején rendezték. Jelenleg a körülbelül 6000 kötetet tevő gyűjtemény két szobában van elhelyezve, theologia s történelem a tulnyomó rész, a természettudományok csaknem egészen hiányzanak. A könyvtár legrégebbi művei:

Biblia sacra Latina. Prodiit Venetiis e typographia Scoti Octaviani 1480 in 4-to. — Biblia sacra, latina, Venetiis per typographum Georgium de Rivabenis Mantuanum, in 4-to, a. 1487. — Erasmus Rotterodamus: Novum testamentum Graeco-latinum in 8°. Basileae, 1549. — Flavius Josephus: Alte Geschichte der Hebraeer, deutsch übersetzt von Stedior Gaspar. 2 Bände in folio, Strassburg, 1561. — Reissner Ádám: Jerusalem, die alte Hauptstadt der Juden etc. in folio, Frankfurt, 1565. — Costerus Franciscus: Enchiridion Controversiarum, in 8°. 1584. — Petrus de Soto: Tractatus de institutione sacerdotum etc. in 4-to. Dilingae, 1558. — Jovius Paulus: Beschreibungen aller Chronik würdigen Historien, die seit 1494 bis 1547 in der ganzen Welt zugetragen, in folio, Frankfurt, 1570.

153. A szervita-rend társházának könyvtára Fraknó-Ujteleken (Sopronm.)

Régi becses könyvtár körülbelül 3780 darab könyvvel, de még rendezetlen. Legtöbbnyire latin és német nyelvű theologiai munkák vannak benne, de számos ritkaság is, így egy pápai bulla 1385-ből IX-ik Bonifác s Péter és Pál apostolok fémre nyomott arczképeivel ellátott függő pecséttel; több incunabulum, így »Homilia de Nausea«, továbbá »Divi Hieronymi Card. presb. in vitas patrum«. Van egy régi pergament codexe csonkán »Theol. moralis« czimmel gyönyörű kezdőbetűkkel s cifrázatokkal. A könyvtár a rendház építésével 1700 körül kezdődött, megszárdult 1786-ban, midőn a II. József által eltörölt stoczingi és loretori társház könyvei ide hozattak. Jelenlegi kezelője: Babics László.

154. A szent Domokos-rend kassai zárdájának könyvtára.

Gárzsis Regináld zárdafőnök tudósítása szerint e könyvtár már a XIII-ik században alapított s a XVII-ikben restauráltatott. Jelenleg mintegy 2000 kötetből áll, melyeknek mintegy fele latin nyelven irt theologiai mű, vannak még bölcsészeti s történeti munkák. A könyvtárban van 4 kézirat: a) Textus Metaphysicae Aristotelis cum commentariis S. Thomae Aquinatis. Pergament a XIV-ik századból. b) S. Thomae Aquinatis Summae Theol. I. Pars. Pergament a XIII-ik századból; c) S. Thomae Aquinatis Summae Theol. III. Pars szintén a XIII-ik századból; d) Textus libri 4-ti Sententiarum. A XIII-ik századból. A könyvek között Szabó Károly értesítése szerint (Századok 1871-ki évf. 687. l.) van tíz darab régi magyar könyv, mind katolikus íróktól, de ezek közt egy sincs olyan, mely a valódi ritka munkák közé volna sorolható.

169. Minoriták könyvtára Aradon.

A legtekintélyesebb könyvtár a minorita-rend tulajdonában. A minoriták, mint Krocska Szilárd, nyug. aradi tanár s a szepes-csötörtökhelyi zárda könyvtárának őre, hozzánk írja, midőn a belgrádi béke után (1739) a Balkán-félszigetről bejöttek Magyarországra, itt, különösen az eperjesi levéltárban, igen sok részben még a keleti császárság korából származó codexet őriztek, de e kincsek az eperjesi minorita-zárda megszüntetése után (1787) nagyrészt elkallódtak. A minorita zárdákban azonban sok érdekes régi könyv s kézirat van, melyeket még nem buvároltak át szakferfiaink. Az aradi könyvtárról Lakatos Otto, maga is rendtag, »Arad történeté«-ben (III. k. 117. l.) igen röviden emlékezik meg. A könyvtár két szobában van elhelyezve, jelenleg Jánosy Dénes lelkész kezeli, de csak a szerzetesek használják. Némi gyarapodása is volt. 21 magyar művet vásároltak 57 forintért. A könyvtárban, mint a minorita-rend könyvtáraiban általában, nagy gyűjtemény van különböző nyelven irt egyházi szónoklatokból. A könyvek átlaga 4391 kötet.

173. Minoriták könyvtára Marosvásárhelyt.

Csekély (613 darabból álló) könyvgyűjtemény, melynek legbecsesebb részét régi prédikációs könyvek képezik, köztök mintegy száz darab magyar nyelven írott. 1711-ig 8 magyar munka van a könyvtárban, melyeket Szabó K. mind felsorol, legrégebb Pázmán Péter kalauza 1613-ból. Ugyancsak e könyvtár helyiségében zárt ládában őriztetnek a szerzet régiebb irományai. Ujabban néhány megrendelt lapon kívül a sz. István társulattól s a bécsi zoologisch-botanische Gesellschafttól kaptak néhány könyvet. A könyvtárról rövid említést tesz Csontos János (Századok 1879. marosvásárhelyi vidéki kirándulás 152. l.)

175. A kapisztranosok könyvtára Budapesten (II. ker.)

Tekintélyes számmal (8115) bíró régi könyvgyűjtemény a tudományok minden ágából. Az egyházi jellegű művek Türr Benedek zárdafőnök hozzánk beküldött rövid ismertetése szerint a következő alrovatok alatt csoportosíttatnak: Hierographia. Hermeneutica. Patristica. Dogmatica. Polemica. Ethica christiana. Ascetica. Pastoralis et Catechetica. Homiletica. Liturgica et Synodica. Jus canonicum. Historia ecclesiastica. Monasteriologia. Biographia sacra. Iconologia. Ugyanő a könyvtárból a következő régi műveket említi fel: Lactantius Firmianus (Velenceze 1493). Ugyanaz (Velenceze 1510). Sz. Ágoston (Basileae 1505), sz. Ambrus (Mediolani 1510), Roterdamus Erasmus (Lovanii 1518). Canturiensis Anselm (Köln, 1533). Négy nyelvű szentírás (Frankfurt 1585) stb. A nagy és kétségekívül érdekes könyvtár a bibliographok műveiben nem említettik.

190. Ferencz-rendi zárda könyvtára Csiksomlyón.

A legjobban kezelt s legrendezettebb zárdai könyvtárak egyike. László Polykárp rendfőnök s Lakatos Kornél zárdafőnök, mióta a történelmi társulat 1879-ki vándorgyűlése a könyvtár rendkívüli kincseit felfedezte, lehetőleg megtesznek mindent, hogy azt a közhasználat számára biztosítsák. A könyvtárnak teljes modern jellegű czédulajegyzéke van, van 12 □ méter külön olvasóterme, sőt 1885 elején a csiksomlyói zárda régi nyomdájából megjelent *Glósz* Miksa összeállításában a »csiksomlyói szent Ferencz-rendi szerzetesek könyvtárában található régi magyar könyvek jegyzéke« című füzet, mely 48, Szabó Károly által már nagyrészt ismertetett munkát tartalmaz, köztök számos unicumot. Van ezen kívül a könyvtárban 26 incunabulum, 106 latin, 22 magyar, 2 német, egy román kézirat s tömérdek régi mű, úgy hogy legalább ezer régi nyomtatvány van benne, s a kutatásra kikapadhatlan forrást tartalmaz. Ballagi Aladár (Magyar Könyvszemle 1879, 266. l.) elragadtatva szól e könyvtár kin cseiről. 1884-ben 50 frtéért 30 művet vásároltak s 57-et kaptak cserében; ugyanezen évben a könyvtárból már 185 művet használtak. Ohajtandó, hogy e nagybecsű könyvtár nyilvános éjellegivé legyen s e czélból modern művekkel is kiegészíttessék.

200. Ferenczrendi zárda könyvtára Marosvásárhelyt.

A régi zárdaépület teljesen elpusztulván a könyvtár csak a XVIII-ik század felében kezdődött s csekély 585 kötetre menő készletét tulnyomólag a mult s jelen századból eredő egyházi művek képezik. Szabó Károly mindamelltt 10 régi, 1711 előtt nyomtatott magyar könyvet talált benne. Legrégibb könyve Cyprianus egy latin bázeli kiadása 1521, melyet egykori tulajdonosa Fehér Dénes saját latin feljegyzése szerint Mátyás baráttól 1547-ben egy forintért s 8 denárért vásárolt.

202. A gyöngyösi ferenczrendi főkolostor könyvtára.

A legbecsesebb szerzetes könyvtárak közé tartozik. A kolostor 1400 körül alapíttatott, de kétszer leégvén, könyvgyűjteménye a mohácsi vész után kezdődött s a mult században több régi ferenczrendi zárda elpusztult könyvtárainak maradványaival jelentékenyen gyarapodott. Jelenleg 8074 kötet van benne, fele részben latin theologiai művek. Az incunabulumok száma kilenczvenkettő, köztök a Fust-féle latin biblia 1462-ből, melyet a rajta lévő egykori feljegyzés szerint Krakókban 1465-ben 24 magyar forinton egy ferenczrendi szerzetes vásárolt. Az incunabulumok mind latin nyelvűek, de több műben van két-három levélből álló magyar nyelvemlék, melyeket még nem ismertettek eléggé. Régi magyar művek közt van 30 darab 1532—1599 közt s 59 darab a XVII-ik századból. Van továbbá 39 kötet kézirat, 7 térkép, 12 rézmetszet s itt van az Üdvözítőről címzett sz. Ferenczrendi szerzet tartományi levéltára is igen sok régi okirattal. A könyvtár egykori buzgó s

szakavatott kezelője *Bognár Márk* 1877-ben öt egymásba nyíló bolthajtásos szobából s egy raktáruól szolgáló előszobából külön könyvtári helyiséget rendezett be, hol nincs ugyan külön olvasó szoba, de vannak alkalmas helyiségek a tanulmányozásra. Sajnos, hogy a beces könyvtárt csak a rendtagok használják. Pedig modern könyvek is nagy számmal vannak. 1878-ban a rendtagok részint új könyvek bevásárlására, részint bekötésre 350 forintot adtak össze s 1880 óta van száz forint könyvtári alap is, melynek kamatai mindez ideig tőkésítették. 1884-ben könyvvásárlásra 22 frtot költöttek, mind magyar, $\frac{2}{3}$ részben szépirodalmi művekre. Ez évben öt művet 24 kötetben kaptak ajándékban. A könyvtár vasajtóval bir, fűtése nincs; a régi szerzetesek a mult század közepéig könyveiket maguk kötötték, a régi műhely segédeszközei még ma is teljesen megvannak. Jelenlegi könyvtárnok a házfőnök, *Hricsovsky Timót*, ki e munkájáért fizetést nem kap. A könyvtárról megjelent egy rövid leírás a »Magyar Könyvszemle« 1880-ik évfolyamában 187—189. ll.

204. A ferenczrendi zárda könyvtára Szakoleczán (Nyitram.)

Hajdan igen tekintélyes könyvtára volt. A nemzeti muzeum tulajdonát képező régi könyvjegyzéke, mely 1662-ben kezdődött s 1783-ig vezetettik s melyet *Majláth Béla* a »Magyar Könyvsz.« 1882-ik évfolyamában (289—305. ll.) igen érdekesen ismertetett, 3544 művet sorol fel, köztök 77 tisztán magyar nyelvű irodalmi terméket, mely utóbbiak közül ma már csak hat darab van a könyvtárban. A jelenlegi könyvtár 4497 kötetével nem tartozik a jelentékenyebbek közé, két latin codex s 17 kézírata van három szobában elhelyezve. Könyvtárnok *Rehák Mór*. Ujabban néhány magyar művet is vásároltak, de a modern művek száma még igen csekély.

206. Alsó-Sebesi ferenczrendiek könyvtára (Sárosm.)

Igen beces régi könyvtár. A 2069 kötetre terjedő gyűjteményben 26 incunabulum s számos beces XVI-ik századi nyomtatvány van több unicummal, melyeket *Szabó Károly* ismertetett. A könyvtárnak 1651-ben gróf *Rákóczi László* nagyszámu ősnymtatványt ajándékozott, melyek legnagyobb részt XV. századi szépeességi könyvtárakból kerültek birtokába. Jelenleg a könyvtár tüzmentes külön szobában *Rohács Irén* rendtag felügyelete alatt áll. 1884-ben 14 művet vettek 38 forinton. A könyvtár rövid ismertetése olvasható a »Századok« 1881-ik évfolyamában (VIII-ik füzet 137—139. ll.)

207. Ferenczrendi zárda könyvtára Körmöczbányán.

Dr. Ballagi Aladár (M. Könyvsz. 1879-ik évf. 15—19. ll.) különösen kiemeli a könyvtár gazdagságát incunabulákban s 28 darabnak leírását közli, melyek közt több ismeretlen vagy nagyon ritka. Van ezenkívül a 4972 kötetre menő könyvtárban több régi magyar nyomtatvány, 67 kötet kézirat 124 darabban s kapcsolatban áll vele a levéltár. A könyvek nagyobb része a mult századokból való. Nem érdektelen, hogy több értékes könyv, mint p. a kassai nyomda néhány terméke, *wittenbergai Hungaricák* stb. egy »*Libri prohibiti*« feliratu nagy szekrénybe van bezárva. A könyvtár 1884-ben ajándékozás folytán igen szépen gyarapodott, azonban csak 7 művet vettek 870 forintért.

213. Salvatorianusok könyvtára Eperjesen.

Túlnyomólag régi könyvtár, 2382 kötetének nagyobb része a mult századokból való. Van köztök 17 incunabulum, melyeknek czimeit *Ballagi A.* közli (M. Könyvsz. 1879-ik évf. 153—156. ll.), néhány régi magyar nyomtatvány, melyek jobbra elrongyolodtak a sok használatban (köztök egy pár mult századi ponyvairodalmi termék). A könyvek sötét, nyirkos s kicsiny szobában s egy ablak-

talán sötét előszobában vannak elhelyezve. A történelmi társulat tagjai az 1878-ki kassai s 1881-ki sárosi kirándulás alkalmával megszemlélték. A könyvekről 1845-ből van írott jegyzék. Jelenlegi könyvtárnok Zajicsek Farkas. 1884-ben csak 18 tankönyvet szereztek 15'60 kr. értékben s a könyvtárt ez évben nem használták.

218. Ferenczrendi kolostor könyvtára Váczon.

A kimutatás az akkori s jelenlegi könyvtárnok Karcsu Arzén által 1866-ban készített könyvlajstrom adatait tartalmazza. Azóta 156 művel szaporodott e könyvtár: magyar tudományos mű 87, szépirodalmi 50 forint értékben, 1884-ben 24 forintot költöttek könyvvásárlásra s 37 forintot egy új nagy szekrény készítésére. A tágas könyvtárszoba ajtaja erős vaslemezrel van bevonva, ellenzár-ral ellátva. A legrégebbi mű a könyvtárban egy 1508-ban nyomtatott latin aristotelesi bölcsészet, melynek szélén több lapon oly miniature jegyzetek vannak, hogy azokat csak nagyító üvegen lehet elolvasni.

225. Ferenczrendi zárda könyvtára Nagy-Szöllösön (Ugocsam).

A körülbelül 1400 kötetből álló könyvgyűjteményben tulnyomó az egyház-szónoklati művek száma: 600 darab latin, 180 magyar s 100 német nyelvű lehet. A könyvekről semmiféle jegyzék nincs s 1884-ben nem is használta senki, bár hat művet vásároltak 8 frt 73 kr értékben. Kezelője Kovács Bálint s házfőnök. Mint curiosumot felemlítjük, hogy a könyvtárnak külön helyisége nincs, hanem az igen tágas éléskamra területének egy harmada van e czélra téglafalal elkülönítve.

228. Ferenczrendi zárda könyvtára Nagyszombatban.

Becses, régi könyvekben s kéziratokban igen gazdag könyvtár. Zahradka Ignác könyvtárnok hozzánk küldött kimutatása szerint a 4587 kötetre menő gyűjteményben 10 incunabulum s 20 kézirat van, Csontos János ellenben (Századok 1881. évf. pótfüzet 84—86. l.) csak a XIV-ik s XV-ik századból származó codexek számát 25-re teszi. Legnevezetesebb ezek közt két Corvin-codex, valamint az incunabulumok között is van egy Mátyás király könyvtárából származó mű, melyen Mátyás király s IV. Sixtus pápa festett czimere van s így a legritkább művek közé tartozik. Nyomatási ideje 1471—1484 között lehetett. A könyvtár két szobában van; gyarapításáról s használásáról nem kaptunk adatokat s régies jellegét még az is mutatja, hogy 2667 mű közül 2031 latin nyelven írott.

231. A ferenczrendiek kismartoni társházának könyvtára.

A könyvtár alapját s nagyobb részét az Esterházy család régi könyvtára képezi, melyet 1695-ben letéteményként itt helyeztek el. Azóta a könyvtár csak egyes szerzetes tagok könyvhagyatékaiból gyarapodik, de ez a szaporodás 1829 óta, midőn a kimutatásunk alapjául szolgáló utolsó írott jegyzék készült, nincs kellően számbavéve. A könyvkészlet az ötezer kötetet jóval felül haladja s egy tágas teremben van elhelyezve. Felénél jóval nagyobb s mindenesetre hasonlíthatatlanul becsesebb része a régi Esterházy-könyvtár. Van ebben többek közt 4 középkori codex, 40 darab incunabulum, körülbelül 60 régi, 1711 előtti, magyar nyomtatvány, köztök 5 unikum s 13 oly kötet, mely Oláh Miklós esztergomi érsek könyvtárából ered. A legrégebbi mű Terentius Varronak 1472-ben Velenczében nyomtatott foliokiadása. Két tekintetben igen nevezetes még ez a könyvgyűjtemény. Mindenekfelett rendkívül gazdag a könyvtár a XVI-ik századbéli princeps kiadásokban. Aldus és Frobenius, Ammerbach és Oporin, Kerver és Stephanus, Koberger és Schönsperger, Fraddin és

Marechal, Zeiner és Zell s más első rangú nyomdászok mind képviselve vannak itt termékeikkel. Igen sok továbbá a protestantismus első évtizedeiből eredő művek s röpiratok, nem különben a XVI-ik századbéli német »Zeitung«-ok száma. Mindezekről l. Csontos János tudósítását a Századok XVII-ik évfolyamában (VIII-ik füzet 88—92 ll.)

234. A németújvári ferenczrendi zárda könyvtára (Vasm).

A zárda aránylag új eredetű (1641), könyvgyűjteménye azonban igen jelentékeny nemcsak azért, mert elpusztítva nem volt, hanem mivel a Batthyány család itt helyezte el a szigetvári hős vejének, a szenvedélyes könyvgyűjtő Batthyány Boldizsárnak († 1590) nagy érdekű hagyatékát. Jelenleg a két földszinti teremben elhelyezett könyvtár 4349 darabból áll, nagyobb részt német s latin művek, de van köztök angol, olasz, horvát stb. munka is. Az incunabulumok száma mintegy 50 s régi magyar nyomtatványok is szép számmal vannak. Legbecsesebbek a könyvtár kéziratai, melyeket *Fejérpatak* László részletesen ismertetett (Magyar Könyvszemle 1883-ik évf. 100—137. ll.); összesen 34 darab van, köztök öt magyar vonatkozású. Legfontosabb egy 1470-ben irt 384 levélre terjedő papír codex, mely latin egyházi beszédeket tartalmaz, közben több ezer magyarázó magyar szóval s kifejezéssel

236. Csallóköz-szent antali ferenczrendi zárda könyvtára.

Régi művekben gazdag könyvtár, mely két szobában van elhelyezve s jelenleg rendezés alatt van. Könyvtárnok Nagy Illuminát. Legnevezetesebb darabja egy 1457 előtt kelt kézirat: »Sermo-nes S. Leonis Papae« mely kétségkívül Zrednai Vitéz János esztergomi érsek hirneves könyvtárához tartozott, mivel Vitéz János 1457-ben Esztergomban és 1458-ban Nagyváradon több saját kezű jegyzetet irt belé. L. Könyvkiállítási emlék. Kiadja az orsz. magyar iparművészeti muzeum. Budapest Kilián Frigyes 1882. 49. l.

238. Sz. ferenczrendiek könyvtára Pápán.

A kimutatás az 1874-ben készült irott jegyzék alapján történt, bár a könyvtár, mely egy külön e célra rendelt teremben van, azóta is gyarapodott. Tartalmát legnagyobb részben egyházi beszédek s theologiai művek képezik. Darabszáma 1931. Van egy 1478-ban készült ős nyomtatvány; egyház beszédek latin nyelven német betűkkel in folio. A könyvtárt Supka Dezső házfőnök kezeli.

240. Budapesti sz. ferenczrendi zárda könyvtára.

Dosztál Gaudenz házfőnök s könyvtárnok közlése szerint a könyvtárban, mely az egyetemi könyvtárral egykor egy fedél alatt volt, mintegy 30 incunabulum van. Csontos János, ki a magyarországi sz. ferenczrendiek 1532—35-ki időközből fenmaradt s e könyvtárban őrzött hivatalos leveleit és levelezési mintáit részletesen ismerteti (Magyar Könyvszemle 1880-ki évfolyam 51—85. ll.), azt állítja, hogy sem ősnymtatvány, sem régi kézirat nincs a könyvtárban s a legrégebb könyv a magyarországi pálosok 1514-ki missaleja. A könyvtár egy nagyobb s egy kisebb szobában új szekrényekben van elhelyezve s jelenleg rendezés alatt áll.

243. A veszprémi szent-ferenczrendi zárda könyvtára.

A könyvekről már 1882-ben készült részletes összeírás. Ez idő óta Forintos István kanonok hagyományából 360, vétel által pedig 450, nagyobbrészt magyar modern könyvvel szaporodott a gyűjtemény, mely jelenleg 2659 darabból áll, külön tűzmentes szobában célszerű állványokon felállítva. Van 15 incunabulum is. Jellemző adat, hogy — Tamasko Antal házfőnök s könyvtárnok közlése szerint — e könyvtárt 1884-ben senki sem használta, bár ez évben 26 magyar tudományos művet is vásároltak.

251. Az angol kisasszonyok budapesti zárdájának könyvtára.

Hármezer kötetnyinél nagyobb gyűjtemény túlnyomólag theologiai, paedagogiai művekből s ifjusági iratokból különböző modern nyelveken. A mult századból számos német s francia munka. A régibb művek közül Schreiber J. házfőnöknő a következő czimeket közli velünk: 1. Német nyelvű szentek élete, melynek czimlapja hiányzik, előszavát Egidius Albertinus írta 1611-ben. 2. »A keresztyéni jósságos cselekedeteknek, és a telkettessegnek gyakorlatossága Rodericius Alfonsus után olaszból, és deákból Illyes András által. Nagyszombat 1688.« 3. »Marianischer Lust- und Blumengarten« vagyis a »Mi asszonyunk«-ról nevezett rend szentjeinek képes életrajza. Bécs, 1697. 4. »Lelki paradicsom« P. Baranyi Pál Jézus társ. tagtól, másodsor kinyomatott Hunyady László ur költségen, Nagy-Szombatban 1720-ban. 5. »Krisztus Jézus élete és tanítása« Avancinus Miklós pap által, azután Illyés András, a pozsonyi kápt. lectora által. Nyomatott Nagy-Szombatban 1791-ben,

III. Görög kath. jellegű könyvtárak.

2. Eperjesi g.-kath. egyházmegyei könyvtár.

Tizezer kötetet meghaladó könyvgyűjtemény, melynek adatai ennél fogva már a nagy könyvtárak között (121. sz. a.) is felsoroltattak. Felemlítjük itt, hogy e könyvtárról a »Századok« 1881-ki évfolyamában (VIII. füzet 130—133. ll.) jól tájékoztató leírás jelent meg. A könyvtárt alapítója Kovács János földbirtokos 1820-ban nyilvános könyvtárnak szánta s tőkége ma már a 20,000 forintot meghaladja, úgy hogy az alapító szándékát meg lehetne valósítani. Különösen gazdag a könyvtár a magyar történelem kütfőire vonatkozó művekben, maga a magyar irodalom azonban gyengén van képviselve. Az említett ismertetés 5 incunabulumot, két régi magyar nyomtatványt, 2 ó-szláv papircodexet s néhány díszmunkát sorol fel s e gyűjteményt általában a becsesebb vidéki könyvtárak közé sorozza.

3. A lugosi gör.-kath. egyházmegyei könyvtár.

1859-ben alakult Aron Tivadar nagyprépost könyveiből, melyekhez később több kanonok hagyatéka járult. A magyar nemzeti muzeum duplumaiból 1876-ban 96, s 1877-ben 99 művet vettek meg. Jelenleg 4306 kötet van a könyvtárban, 1876 óta egy külön kis szobában. E könyvek közt 321 román munka van s egy 1485-ből származó incunabulum: Platina »de vita Jesu X-ti et Rnor. Ponticum«. Van itt továbbá külön falfülkében 101 csomag kézirat, melyek közt a legbecsesebb »Animadversiones in Epitome Historiarum Horatii Furselli Libri X.« Van 8 földgömb, 126 térkép, 68 rézmetszet. A püspöki lakban szétszórva van az egyházmegyei muzeum, mely 227 darab érem s több pecsétnyomat-gyűjteményből külön szekrényben, 16 db. római feliratból, 20 db római márványfaragványból, 170 db ásvány és kőzet gyűjteményből áll. A római régiségeket leírta Torma Károly az »Archeologische epigraphische Mittheilungen aus Oesterreich-Ungarn« VI-ik kötetének 98, 101, 117, 143 lapjain, továbbá Studiriczka Ferencz ugyane folyóirat VII-ik kötetének 208-ik s VIII-ik kötetének 37-ik lapjain. A könyvtárnak külön alapja nincs, a fentartási költségeket Mihályi Győző püspök asztala illetményéből fedezi.

7. Ungvári g.-kath. papnövelde könyvtára.

7956 kötetből álló, két teremben elhelyezett becses gyűjtemény, melyben 1 incunabulum, 320 kézirat is van. Van külön 12 □ m. területű fűthető olvasó-szobája, melyet eléggé használnak. A könyvtár alapját Bacssinszky András püspök 1774-ben vetette meg, 1875-ben Tóth Miklós igazgatása alatt alakult az egyházmegyei irodalmi iskola, melynek könyvtára itt elkülönítve kezeltetik. Külön alap nincs, de 1884-ben is 23 művet vásároltak 81.09 frt értékben. A könyvek nagyobb része latinnyelvű.

V. Protestans jellegű könyvtárak.

6. Eperjesi kollegiumi theologiai könyvtár.

Eperjesen, mely város könyvtárak tekintetében különben is a leggazdagabb vidéki városok közé tartozik, az ág. hitv. főiskolájában levő két nagy könyvtáron kívül van még az ág. hitv. tiszai kerület által főképp a theológiát hallgató ifjak számára fentartott theologiai könyvtár, mely ugyan csak 1464 darabból áll, de nagyobb részt újabban vásárolt munka lévén, becsesnek mondható. Van a hozzánk küldött részletes kimutatás szerint e könyvtárban mű :

	Magyar	Német	Más nyelvű	Összesen
Theologiai	12	94	86	192
Philosophiai	6	55	17	78
Paedagogiai	33	174	18	226
Történeti	27	146	22	195
Encyclopaediai	19	164	28	211
Vegyes	36	109	55	200
Összesen	133	742	226	1102

A könyvtár céljaira az egyházkerület évenként 50 forintot adományoz. 1885-ben száz kötetet vettek (magyar művet 14'03 frt értékben) s 6-ot kaptak ajándékban. A könyvtár kezelésére minden tanév elején a theologiai ifjuság kebeléből két könyvtárnokot választanak.

11. Körmöcbányai ág. hitv. egyház könyvtára.

Ballagi Aladár »Felvidéki könyvtárúvárlatok« czimű tanulmányában (Magyar könyvszemle 1879-ki évf. 20. l.) e könyvtárról a következőket írja: »Merőben régi könyvtár; a reformáció kezdetéről tömérdek művet tartalmaz, úgy hogy e tekintetben legföljebb ha a pozsonyi lyceumi könyvtár versenyezhet vele«. Grcsy Ede tanító könyvtárnok hozzánk küldött szűkszavu tudósításából csak azt olvassuk, hogy a könyvtárban 2 őnyomatvány van, s a művek legnagyobb része latin. A könyvtár a lelkészlakban külön, vasajtóval ellátott, vasrácsos s vastáblás ablakkal bíró szobában csinosan van elrendezve a levéltárral együtt. Sajnos, hogy e könyvtárt még nem ismertették.

15. Lőcsei ág. hitv. egyházközség könyvtára.

A megszüntetett lőcsei ág. hitv. ev. lyceum könyvtára most a lutheranus nagy templom éjszaki fülkéjében hever rendetlenül. A könyvek állománya 5419. Nagy irodalomtörténeti s bibliographiai becsét már Szabó Károly kimutatta (Századok 1872-ik évf. 692—694. ll.), ki itt 26 régi magyar munkát talált s az iskolai kézikönyvek között négy darab unicumot, bár nem kutathatta át egészen. Dr. Ballagi Aladár (Magyar könyvszemle 1879-ki évfolyam 151—153. ll.) 6 incunabulumot jegyzett fel itt s kiemeli, hogy a török-magyar háborura vonatkozó röpirat- és ujságirodalom, továbbá a régi dissertatiók, nagyrészt felvidéki nyomdák termékei, igen szép számmal fordulnak elő. Az iratárban igen érdekesek a mult századi osztálykönyvek s iskolai naplók, melyekből Kupetz Lycurg a lőcsei m. kir. állami főreáliskola 1874⁴/₅-ki értesítőjében több érdekes szemelvényt közölt. Van a könyvtárban 45 kötet kézirat. Jelenleg a könyvtárt dr. Weszter Lajos nyug. törzsorvos s Kupetz Lycurg főreáliskolai igazgató díj nélkül kezelik. A század elejéről van lajstroma, azóta nincs. Tervben van, hogy e becses könyvtárt újabb művekkel is kiegészítik s nyilvánossá teszik.

18. Miskolczi ág. hitv. ev. egyház könyvtára.

Jól kezelt s a nagy közönség használatára is bocsátott tekintélyes könyvtár 7661 kötettel. Ambrózy János kamarai szertárnok alapította 1817-ben, az adakozók hosszú sorából kiemelendő Teörök Vilma, ki 1876-ban bátyja Teörök Sándor 2208 műből s 3141 kötetből álló könyvtárát ajándékozta s ezen kívül 3000 forintot könyvtári alapul s 3000 forintot könyvtári terem építésére. 1883-ban Jony Tivadar a késmárki főgymnáziumnak hagyományozott 20,000 kötetnyi könyvtárából a másodpéldányok ide kerültek. A könyvtár jelenleg egy nagy teremből s két szobából áll, a nagy terem (28 □ öl) egyttal olvasó helyiség is. Könyvek nem adatnak ki, de a nagy teremben 1884-ben 290 olvasó fordult meg. Könyvtárnok *Zelenka Pál* lelkész, ki e könyvtárról »Emléklapok a miskolczi egyház évszázados életkönyvéből« (1884. 174—178. ll.) című művében emlékezik meg részletesen. A könyvtári alap jelenleg 3200 frt, melynek kamatai felett az egyháztanács rendelkezik; 1884-ben ebből személyi kiadásokra 75, könyvvásárlásokra 73 (mind magyar tudományos műre) s bekötésre 87 s más kiadásokra 40 frt fordított. Ajándékol kapott a könyvtár ez évben 115 művet. Megemlítjük, hogy a könyvtárban 6 kézirat van, köztök két codex.

19. A kishonti ev. esperesség könyvtára Rimaszombaton.

5842 kötetre menő tekintélyes könyvtár, melynek mintegy negyedét Kubinyi Péter hagyománya képezi. Van a könyvtárban egy incunabulum, 139 kötet kézirat, 35 kép, közel másfél ezer értekezés 99 kötetben. Kezelője *Hauf Pál* rimaszombati lelkész. A könyvek két külön e célra használt szobában vannak s az esperesség kezelése alatt 400 forintot meghaladó könyvtári alap is van.

VI. Izraelita felekezeti jellegű könyvtár.

Az egyetlen ily nemű könyvtár hazánkban az orsz. rabbiképző intézeté Budapesten, mely 1877-ben alakult s az intézet második emeletén egy terem foglal el, melyben 18 személy kényelmesen olvashat. A könyvtár 8200 műből áll, köztök van 10 incunabulum s 50 kézirat. Fő feladata a zsidó irodalomra vonatkozó összes műveket összegyűjteni s e célra évenként mintegy ezer forintot költenek. 1884-ben ajándék folytán 46, vétel által 166 mű volt a szaporodás, szépirodalmi magyar művek vásárlására mintegy 100 forintot költöttek. Könyvtárnok *Dr. Kaufmann Dávid* tanár, ki az intézeti értesítőkből több ismertetést közölt a könyvtárról, mellette van még egy őr és egy irnok állandóan alkalmazva.

A) tábla.

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
I. Róm. kath. könyvtárak:						
1. Besztercebányai püspökség.						
1	Bars-Szt.-Kereszti püspöki könyvtár	?	van	—	—	a) 4,950
2	Besztercebányai papnövelde	1802	—	—	75	6,922
3	Besztercebányai káptalan	1776	van	—	37	b) 2,796
2. Csanádi püspökség.						
4	Tobai plébánia c) (Torontál m.)	1840	van	—	—	1,385
3. Egeri érsekség.						
5	Egeri egyházmegye	1778	van	van	143	49,769
6	Egeri érseki papnövelde	?	—	van	532	e) 8,670
7	Egeri növ. papság	1851	—	van	188	2,595
8	Erdőtelti plébánia (Hevesm.)	1822	—	—	—	1,202
9	Jászberényi plébánia	1883	van	—	—	1,143
4. Esztergomi érsekség.						
10	Buda-Eörsi plébánia	—	—	—	—	320
11	Budapesti növ. papság	1831	van	van	216	4,697
12	» közp. papnövelde	?	—	van	510	17,000
13	» III. ker. plébánia	—	—	—	—	200
14	Esztergomi főegyház	17. száz.	van	van	1,516	63,740
15	» érseki papnövelde	1865	részben	—	600	9,510
16	» egyház irodalmi iskola	1845	van	—	97	1,276
17	» plébánia	1750	részben	—	10	1,379
18	Lamacsi plébánia c) (Pozsonym.)	?	—	—	17	435
19	Nagysúri plébánia c) (Pozsonym.)	1869	van	—	50	f) 1,915
20	Nagyszombati plébánia	?	—	—	100	2,800
21	Nógrádpataki plébánia	1789	van	—	55	1,916
22	Pozsonyi káptalan	15. száz.	—	—	100	3,115
23	» prépostság	—	—	—	—	5,180
24	Vadkert (Pestm.)	—	—	—	—	650
25	Vágújhelyi prépostság	1600	van	—	—	1,200

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédulajegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg forintokban	A könyvtárban van darab
5. Győri püspökség.						
26	Dadi plébánia <i>a)</i> (Komáromm.)	1802	—	—	90	<i>b)</i> 230
27	Győri püsp. papnövelde <i>c)</i>	1688	részben	van	420	30,000
28	Győr-Szt.-Imre egyesület	1860	van	—	70	1,581
29	Győri Kis-Szeminárium	1860	—	—	115	<i>b)</i> 1,300
30	» » » kis Jézus egyesület	1861	részben	van	32	,130
31	Tatai plébánia	1805	—	—	—	297
6. Gyulafehérvári püspökség.						
32	Gyulafehérvári püsp. papnövelde	1798	—	—	—	9,342
33	Gyergyó-Szent-Miklósi plébánia	—	—	—	—	1,030
34	Szamosujvári örm. k. egyház	?	van	—	—	2,336
7. Kalocsai érsekség.						
35	Kalocsai székesegyház	1784	van	van	500	46,200
36	» érseki nagyobb papnövelde	?	—	—	—	3,526
8. Kassai püspökség.						
37	Bártfai plébánia	?	van	—	—	274
38	Kassai egyházm. papnövelde	1804	részben	van	60	5,303
39	Sárospataki plébánia	?	van	—	—	588
40	Szepesi-i plébánia	?	—	—	—	306
9. N.-Váradí püspökség.						
41	Békés-Gyulai plébánia	—	van	—	—	673
42	Nagyváradí püspökség	1802	—	—	—	17,663
43	Sarkadi r. k. plébánia	—	van	—	—	328
10. Nyitrai püspökség.						
44	Nyitrai egyházmegye	1879	—	24,760	1,282	35,156
45	» püsp. papnövelde	1771	—	—	68	3,850
46	Sztrecseni plébánia	1828	—	—	—	369
47	Várnai plébánia (Trencsénm.)	—	—	—	—	134
48	Visnyói plébánia (Nyitram.)	—	—	—	—	500

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
11. Rozsnyói püspökség.						
49	Rozsnyói püspökség	1799	—	—	—	5,882
50	Rozsnyói káptalan	1808	részben	—	—	3,479
51	Rozsnyói papnövelde	1814	van	van	205	4,631
12. Szatmári püspökség.						
52	Szatmári egyházmegye	1804	—	—	—	a) 5,677
53	Szatmári káptalan	—	—	—	—	b) 4,045
54	Szatmár, sz. Alajos társulat	1855	van	—	38	2,139
13. Székesfehérvári püspökség.						
55	Székesfehérvári püspökség	1777	részben	—	700	c) 7,444
56	Székesfehérvári papnövelde	1801	—	—	10	1,483
14. Szepesi püspökség.						
57	Felkai plébánia	1805	van	—	—	d) 1,168
58	Leibnitz plébánia	1830	—	—	—	2,279
59	Menhárdi plébánia	1790	—	—	—	2,452
60	Szepeshelyi káptalan	?	—	—	—	e) 3,746
61	Szepeshelyi papnövelde	1815	—	—	29	2,386
62	Szepes-Olaszai plébánia	1883	—	—	—	3,000
15. Szombathelyi püspökség.						
63	Lécai plébánia (Vasm.)	1875	részben	—	—	474
64	Szombathelyi püspökség	?	—	—	—	f) 7,800
65	Szombathelyi püsp. papnövelde	1790	részben	—	300	11,200
17. Váci püspökség.						
66	Alsó-Némedi plébánia (Pestm.)	?	—	—	—	463
67	Czibakházai plébánia	?	—	—	—	684
68	Csongrádi plébánia	?	van	—	—	810
69	H.-M.-Vásárhelyi plébánia	1831	—	—	—	102
70	Majsai plébánia	?	van	—	—	1,091
71	Mogyorodi plébánia	1782	—	—	—	458
72	Nagy-abonyi plébánia	1736	részben	—	37	1,120

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
437	193	73	—	1,974	185	—	—	—	—	a) 7 köt. kézirat.
112	297	95	—	1,328	33	—	—	—	—	b) 627 drb kézirat.
244	676	18	—	1,366	36	84	—	—	—	c) Van 65 drb kézirat, 18 drb térkép és 15 drb réz- metszet.
467	770	68	—	2,291	73	—	—	—	—	d) 46 drb térkép és 11 rézmetszet.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	e) van 31 drb incunabu- lum és 14 kötet kézirat.
865	181	3	—	76	16	75	26	30	475	f) van 20 drb incunabu- lum, 5 kötet kézirat és 25 kötet térkép.
306	714	75	16	1,109	9	220	125	25	47	
—	—	—	—	1,400	—	26	—	7	16	
79	98	6	—	427	69	—	—	—	—	
28	687	3	1	281	75	—	—	—	—	
25	546	18	10	722	12	—	—	—	—	
168	716	49	1	2,096	52	—	—	10	20	
235	93	—	—	472	—	16	—	—	—	
100	250	50	—	550	50	—	—	—	—	
10	101	—	—	59	—	—	—	—	—	
200	300	300	100	2,000	200	—	—	20	50	
500	1,000	200	—	2,500	30	52	50	60	80	
42	10	—	—	135	20	—	—	—	—	
137	82	—	—	236	—	—	—	—	—	
181	54	8	1	168	7	—	—	—	—	
17	—	—	—	8	—	—	—	—	—	
275	12	—	—	142	—	—	—	—	—	
65	5	—	—	175	—	—	—	—	—	
292	61	4	—	406	—	46	35	—	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
73	Nagykállói plébánia	1882	—	—	—	1,025
74	Püspök hatvani plébánia <i>a)</i>	1800	részben	—	—	518
75	Rékási plébánia (Pestm.)	—	—	—	—	379
76	Szt.-Lőrincz-kátai plébánia	1869	van	—	—	734
77	Taksonyi plébánia	?	—	—	—	350
78	Tápió-szt.-györgyi plébánia	1780	van	—	—	257
79	Tószegi plébánia	?	van	—	5	308
80	Turai plébánia	?	—	—	—	658
81	Üllői plébánia	?	van	—	—	479
82	Váczi egyházmegyei k.	1875	van	van	400	32,700
17. Veszprémi püspökség.						
83	Acsai plébánia (Veszprémm.)	1822	—	—	—	172
84	Andocsi esperesi ker.	1866	—	—	—	396
85	Attalrai plébánia	?	van	—	—	350
86	Fajszai plébánia (Veszprémm.)	?	—	—	—	97
87	Geszti-i plébánia	?	—	—	—	160
88	Göllei plébánia (Veszprémm.)	1838	—	—	—	591
89	Gölle, Igali egyh. kerületi.	1837	—	—	5	150
90	Igali plébánia	1800	—	—	—	522
91	Kapolyi plébánia (Somogym.)	?	van	—	—	200
92	Kiliti-i plébánia	1819	—	—	—	324
93	Lengyeltóti plébánia	?	—	—	—	307
94	Marczali-i plébánia.	?	—	—	—	338
95	Mesztegnyei plébánia	1819	van	—	—	95
96	Miklósi plébánia	1815	van	—	—	158
97	Nágocsi plébánia	?	van	—	—	94
98	Nemesvidi plébánia	1884	—	—	—	800
99	Nemesladi plébánia <i>a)</i>	1802	részben	—	53	780
100	Osztopáni plébánia.	—	—	—	—	274
101	Pápai alesperesi kerület	?	részben	—	10	c) 822

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
74	44	1	—	330	—	—	—	—	—	a) Plébánusé is. b) A kötetek száma. c) 101 mű csonka.
b) 200	53	—	—	264	1	24	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
18	191	116	—	252	1	1	—	—	—	
68	83	—	—	104	—	—	—	—	—	
74	4	—	—	113	1	—	—	—	—	
68	32	—	—	99	—	1	4	—	—	
85	85	—	—	230	—	—	—	—	—	
195	26	—	—	119	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
66	3	—	—	47	8	—	—	—	—	
b) 242	34	—	—	120	—	—	—	—	—	
53	4	—	—	171	—	—	—	—	—	
20	10	—	—	54	—	—	—	—	—	
b) 60	—	—	—	100	—	—	—	—	—	
231	—	—	—	101	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	1	5	—	—	
251	28	—	—	176	20	—	—	—	—	
b) 38	20	—	—	142	—	—	—	—	—	
b) 30	11	—	—	282	1	—	—	—	—	
68	10	2	—	122	—	—	—	—	—	
49	25	—	—	56	—	—	—	—	—	
5	5	—	—	71	—	—	—	—	—	
b) 17	62	—	—	79	—	—	—	—	—	
b) 5	26	—	—	63	—	—	—	—	—	
b) 689	—	—	—	111	—	—	—	—	—	
54	10	—	—	16	—	5	30	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	2	10	—	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czedulajegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
102	Pápa-Teszér, Bakony-Szombathelyi egyházi kerület	1860	van	—	—	168
103	Ságvári plébánia	1826	van	—	—	242
104	Tabi plébánia	1815	van	—	—	175
105	Törökkoppányi plébánia	?	van	—	—	42
106	Szilli plébánia	1834	—	—	—	157
107	Veszprémi püspökség	?	—	—	—	b) 3,324
108	» papnövelde	1711	—	—	40	c) 4,060
	Összesen	—	—	24,760	8,715	483,100

II. Róm. kath. jellegű könyvtárak :

1. Jézus-társaság.						
109	Pozsonyi társház	1854	van	—	441	15,130
110	Nagyszombati társház	1853	részben	—	200	a) 6,000
2. Kegyes-tanítórend.						
111	Budapesti (központi)	1880	részben	—	—	22,810
112	» társház	1717	—	van	35	13,749
113	Debreczeni társház	1720	van	—	54	3,652
114	Kecskeméti társház	1714	—	—	—	b) 7,437
115	Kis-szebeni társház	1739	—	—	—	c) 3,476
116	Kolozsvári társház	1776	—	—	125	d) 8,517
117	Lévai társház	?	van	—	—	e) 7,470
118	Magyaróvári társház	1740	van	évi 105	105	f) 6,972
119	Mármaros-szigeti társház	1730	—	van	76	g) 2,972
120	Nagy-beckereki társház	1847	van	—	—	2,259
121	Nagy-kanizsai társház	1765	részben	—	100	h) 5,271
122	Nagy-károlyi társház	1725	—	—	—	5,611
123	Nyitrai társház	1701	van	—	167	16,281
124	Nyitrai k. tanítór. hittud. hallgatók	1881	—	—	18	1,195
125	Privigyei társház	1666	van	—	—	5,600
126	Rózsahegy-i társház	1729	—	—	80	3,186

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelve			olvasó	olvasott művek	
19	21	—	—	19	—	—	—	—	—	<i>a)</i> A kötetek száma. <i>b)</i> 1 incunabulum, 9 kötet kézirat. <i>c)</i> 1 incunabulum, 10 kö- tet térkép.
<i>a)</i> 97	66	4	—	72	3	—	—	—	—	
<i>a)</i> 88	19	—	—	68	—	—	—	—	—	
<i>a)</i> —	—	—	—	42	—	—	—	—	—	
<i>a)</i> 87	20	—	—	50	—	—	—	—	—	
69	192	65	—	1,093	109	4	—	—	—	
500	300	18	24	1,700	50	20	—	24	130	
44,457	49,691	11,419	504	106,363	16,786	2,144	1,546	868	7,782	

b) Szerzetes könyvtárak.

—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	<i>a)</i> Nehány incunabulum is <i>b)</i> 105 drb kézirat. <i>c)</i> 120 drb kézirat. <i>d)</i> 9 kötet kézirat, 21 drb rézmetszet. <i>e)</i> 7 drb incunabulum. <i>f)</i> 2 drb incunabulum és 8 kötet kézirat. <i>g)</i> 36 kötet kézirat. <i>h)</i> 19 kötet kézirat és 12 kötet térkép.
—	—	—	—	—	—	100	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
631	1,783	669	4	6,029	237	110	35	—	—	
559	306	30	—	1,779	35	5	—	—	—	
825	617	33	—	3,322	32	—	—	21	70	
110	552	92	3	1,364	57	217	—	4	64	
1,312	1,155	489	85	1,437	257	25	—	45	252	
1,840	690	120	—	2,150	45	—	—	—	—	
745	1,195	37	—	1,503	50	27	60	—	—	
516	59	9	—	1,716	79	17	76	—	—	
1,240	117	8	1	436	17	23	—	5	49	
967	452	108	15	1,347	130	18	93	10	31	
1,000	700	200	3	2,351	—	—	—	—	—	
4,320	2,000	156	4	4,452	50	33	—	60	1,500	
310	90	10	2	449	13	606	15	56	800	
101	242	20	—	4,093	44	—	—	6	20	
211	602	30	—	1,010	100	3	60	—	—	

Folyó szám.	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
127	Sátoralja-ujhelyi társház	1796	van	—	—	3,067
128	Selmeczbányai társház	1776	van	—	—	a) 5,483
129	Szegedi társház	18. száz.	van	—	—	12,378
130	Szent-györgyi társház	1802	—	—	—	b) 6,093
131	Tatai társház	1767	—	—	97	10,420
132	Temesvári társház	1790	van	—	113	d) 6,901
133	Trencsényi társház	1645	van	—	30	7,956
134	Váczi társház	1824	—	—	—	15,916
135	Veszprémi társház	1730	részben	—	46	e) 6,209
3. Csornai-premontrei kanonok-rend.						
136	Csornai apátság	1835	van	—	506	14,884
4. Jászóvári-premontrei kanonok-rend.						
137	Jászóvári apátság	1802	—	—	563	25,315
138	Nagyváradai társház	1873	—	—	200	7,265
139	Rozsnyói társház	1810	—	—	335	f) 4,323
5. Panonhalmi sz. Benedek-rend.						
140	Pannonhalmi főapátság	1802	van	—	4,664	100,000
141	Esztergomi társház	1809	van	—	510	10,337
142	Győri társház	1806	—	—	—	16,310
143	Kőszegi társház	1815	—	—	235	6,001
144	Komáromi társház	1812	van	—	424	6,840
145	Bakonybéli apátság	—	—	—	—	2,444
146	Tihanyi apátság	—	—	—	—	g) 2,000
6. Zalavári sz. Benedek-rend.						
147	Zalavári apátság	18. száz.	van	—	—	6,000
7. Zirczi cisterci-rend.						
148	Zirczi apátság	1796	—	—	620	50,000
149	Szent-gotthárdi apátság	1740	van	—	—	2,955
8. Sarutlan karmelita-rend.						
150	Győri társház	1746	részben	—	500	5,359

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	némét	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
597	340	71	—	1,063	7	13	45	7	—	
628	876	99	2	1,746	201	—	—	—	—	a) 25 kötet kézirat.
1,354	1,247	80	6	2,227	332	61	—	16	142	b) 1 drb incunabulum.
c) 350	1,000	70	—	4,573	100	—	—	—	—	c) A kötetek száma.
—	—	—	—	—	—	87	50	—	—	d) 2 drb incunabulum, és 7 kötet kézirat.
796	1,321	79	1	1,372	285	35	54	7	36	e) 24 kötet kézirat.
657	1,637	10	—	2,655	132	147	13	12	158	f) 1 drb incunabulum.
934	2,253	1,221	9	3,763	190	—	—	—	—	g) 2 incunabulum, s 2 köt. kézirat (tihanyi codex és Püsky István naplója 1585—1589.)
1,083	456	35	17	1,636	572	12	35	11	476	h) Német és latin nyelvű művek.
2,505	1,988	71	31	3,031	58	172	374	—	—	i) Francia, angol és több nyelvű művek.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2,289	1,025	18	—	809	45	80	200	—	—	
1,078	313	31	2	402	134	75	211	19	311	
11,300	23,200	1,900	600	26,200	1,800	5,695	—	128	6,900	
4,769	1,635	7	—	1,383	140	592	420	—	—	
2,400	2,800	100	10	3,200	476	—	—	—	—	
507	640	200	—	970	286	95	55	9	—	
1,725	737	54	3	894	96	127	314	10	852	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3,180	15,430	i) 700	—	?	?	185	435	65	470	
14	632	65	1	834	43	—	—	—	—	
275	1,197	4	—	1,240	2	—	—	—	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e cédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyv-tárra fordított összeg frtokban	A könyv-tárban van darab
9. Szervita-rend.						
151	Budapesti társház	1706	—	—	216	a) 5,159
152	Egri társház	18. száz.	van	—	—	2,010
153	Fraknoi társház	1700	—	—	4	3,780
10. Sz.-Domokos-rend.						
154	Kassai társház	13. száz.	—	—	—	2,000
155	Szombathelyi társház	1638	—	—	—	800
11. Kapuczinus-rend.						
156	Bazini társház	1674	—	—	25	b) 3,678
157	Pozsonyi társház	1676	van	—	60	d) 7,083
158	Budapesti társház	1687	van	—	70	e) 8,186
159	Moóri társház	1700	van	—	30	f) 2,394
160	Nagyváradai társház	1758	—	—	105	2,367
161	Tatai társház	1744	—	—	31	2,975
162	Besnyői társház	1763	van	—	—	1,590
163	Fiumei társház	—	—	—	—	6,673
12. Minorita-rend.						
<i>a) Pádusi sz. Antalról cz. őrség.</i>						
164	Nagybányai társház	1687	—	—	62	3,793
165	Nyirbátori társház	1717	van	—	—	2,125
<i>b) Dicső-Bonaventuráról cz. őrség.</i>						
166	Csötörtökhelyi társház	?	van	—	3	g) 1,965
167	Lúcei társház	1679	—	—	—	h) 2,600
168	Imreghi társház	1753	van	—	—	i) 1,589
<i>c) Sz.-Ferenczről cz. őrség.</i>						
169	Aradi társház	1741	van	—	85	4,391
170	Szegedi társház	1739	van	—	—	2,521
<i>d) A Szentháromságról cz. őrség.</i>						
171	Kolozsvári társház	18. száz.	van	—	76	k) 2,310
172	Nagyenyedi társház	1743	—	—	3	1,300
173	Maros-vásárhelyi társház	1735	—	—	—	613

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
390	984	26	6	2,121	20	18	179	?	128	a) 6 kötet kézirat, 4 kötet térkép.
—	—	—	—	—	—	20	—	—	—	b) 4 kötet kézirat.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	c) 400 műről nincs kimutatás.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	d) 2 darab incunabulum, 6 kötet kézirat.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	e) 3 darab incunabulum, 10 kötet kézirat.
c) 250	320	12	2	1,578	120	6	4	—	—	f) 3 drb incunabulum.
37	1,070	23	—	1,793	139	28	18	—	—	g) A művek száma.
228	2,343	132	—	1,827	65	45	—	—	—	h) 16 incun., 18 kézirat, több régi lap.
400	500	—	—	1,000	28	—	—	—	—	i) 43 kötet kézirat.
235	617	8	—	743	12	17	—	—	—	j) A kötetek száma.
280	56	—	—	275	42	13	21	—	—	k) 1 drb incunabulum, 8 drb kézirat.
48	50	—	—	188	1	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
935	215	40	—	1,120	35	19	54	16	160	
603	85	17	—	963	10	4	—	—	—	
35	164	1	—	1,678	87	1	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
353	72	—	—	530	30	—	—	—	—	
559	134	31	3	1,127	70	38	67	8	75	
357	43	—	—	476	—	—	—	—	—	
j) 500	270	—	—	1,540	—	7	32	—	—	
300	10	—	—	390	—	10	—	—	—	
j) 107	64	—	—	442	—	—	—	—	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
13. Sz.-Ferencz-rend.						
<i>a) Kap. sz. Jánosról cz. sz. Ferencz-rend.</i>						
174	Bácsi társház	1699	—	—	—	1,454
175	Budapesti (II. ker.) társház	—	van	—	—	8,115
176	Mohácsi társház	1740	—	—	—	1,526
177	Dévai társház	1712	részben	—	53	3,859
178	Bajai társház	1775	—	—	16	3,000
179	Alvinczi társház	1700	van	—	—	c) 1,162
180	Mária-radnai társház (Aradm.)	1730	részben	—	—	1,581
181	Dunaföldvári társház	—	van	—	—	1,316
182	Kőrösbányai társház (Hunyadm.)	1854	van	—	—	140
<i>b) Sz.-Lászlóval cz. sz. Ferencz-rend.</i>						
183	Csáktornyai társház	?	részben	—	—	566
184	Pécsi társház	—	—	—	—	3,000
185	Siklósi társház	1852	részben	—	10	800
186	Nagykanizsai társház	?	részben	—	14	4,590
187	Felső-segesdi társház (Somogym.)	—	—	—	—	793
188	Nagy-attádi társház	1740	—	—	46	d) 766
189	Mária-gyüdi zárda (Baranya m.)	—	—	—	—	1,000
<i>c) Sz.-Istvánról cz. sz. Ferencz-rend.</i>						
190	Csik-somlyói társház	1605	van	—	65	4,315
191	Mikeháza-i társház	1667	részben	—	—	e) 2,512
192	Nagyszebeni társház	1730	részben	—	51	2,838
193	Vajda-hunyadi társház	1715	—	—	—	f) 1,083
194	Kolozsvári társház	1725	—	—	25	4,543
195	Gyergyó-Szárhegyi társház g)	—	—	—	—	900
196	Székely-udvarhelyi társház	?	részben	—	—	h) 804
197	Deési társház	?	részben	—	31	i) 1,675
198	Fogarasi társház	1738	van	—	3	1,189
199	Szamos-ujvári társház	1775	—	—	30	j) 1,169
200	Marosvásárhelyi társház	18. száz.	—	—	—	585
201	Tordai társház	1700	—	—	—	348

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magy nr	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
18	93	—	—	511	62	—	—	—	—	a) Illyr.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b) A kötetek száma.
125	146	15	—	915	a) 262	—	—	—	—	c) 2 drb incunabulum, 41 kötet kézirat.
225	165	10	2	300	80	14	40	—	—	d) Legrégibb könyvek 1574. 1588. 1620. 1730. évekből.
b) 84	14	—	—	2,902	—	6	3	—	—	e) 105 drb kézirat.
b) 43	221	1	—	760	137	—	—	7	36	f) 6 drb incunabulum.
30	8	—	—	895	45	—	—	—	—	g) Nemrég részben elégett.
100	80	—	—	400	71	—	—	—	—	h) 16 drb kézirat.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	i) 3 kötet kézirat.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	j) 60 kötet kézirat.
—	33	—	—	352	50	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
40	30	—	—	210	20	3	10	—	—	
317	500	6	—	532	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
62	51	—	—	469	22	?	46	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
803	176	6	2	2,760	59	87	50	18	185	
439	33	—	—	1,561	2	—	—	—	—	
b) 856	672	15	6	1,289	—	8	51	—	—	
b) 148	175	6	1	753	—	—	—	—	—	
1,277	150	—	—	2,333	10	40	30	3	14	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	40	—	—	—	
247	100	1	—	673	1	6	31	—	—	
242	149	1	1	396	18	10	3	—	—	
20	21	10	—	600	10	34	30	3	20	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
b) 155	7	1	—	185	—	—	—	—	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédulajegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
	<i>d) Az Üdvözítőről cz. sz. Ferencz-rend.</i>					
202	Gyöngyösi társház	1526	részben	100	32	8,074
203	Szegedi társház	1468	részben	—	10	a) 2,746
204	Szakolczai társház	1602	van	—	40	4,497
205	Galgóczi társház	1600	részben	—	—	6,674
206	Sebesi társház.	1643	—	—	55	2,069
207	Körmöcbányai társház	1739	részben	—	9	4,972
208	Sztropkói társház.	?	—	—	—	488
209	Pruszkai társház	1789	—	—	—	b) 2,503
210	Kecskeméti társház.	1658	részben	—	62	3,107
211	Beczkói társház.	1740	részben	—	—	c) 2,832
212	Szécsényi társház	1565	részben	—	24	1,592
213	Eperjesi társház	?	részben	—	18	2,382
214	Egri társház	1690	—	—	43	d) 2,027
215	Okolicsnói társház (Liptómege)	1700	—	—	—	1,865
216	Kaplyoni társház.	1834	van	—	—	1,343
217	Füleki társház	1748	—	—	—	e) 1,532
218	Váczi társház	1710	—	—	67	2,334
219	Jászberényi társház	1520	részben	—	—	f) 1,137
220	Zsolnai társház	1716	—	—	11	1,228
221	Szolnoki társház	1754	—	—	24	1,680
222	Bártfai társház	1670	—	—	14	g) 839
223	Szabadkai társház	?	részben	—	87	2,614
224	Rozsnyói társház	?	van	—	5	1,187
225	Nagy-Szóllósi társház (Ugocsamegye)	1669	—	—	9	1,400
226	Trsztenai társház	1874	—	—	7	532
	<i>e) B. sz. Máriáról cz. sz. Ferencz-rend.</i>					
227	Tartományi könyvtár (Pozsony).	1828	—	—	—	10,384
228	Nagy-Szombati társház	1633	—	—	—	4,687
229	Székesfehérvári társház	?	van	—	45	2,014
230	Esztergomi társház.	1794	—	—	—	3,230

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
716	592	57	7	2,706	148	11	22	19	145	a) 16 drb incunabulum. ✓
260	100	—	—	910	100	24	10	—	—	b) 2 drb incunabulum. ✓
201	119	—	—	2,726	442	14	30	—	—	c) 10 drb incunabulum, 50 drb kézirat.
400	1,518	89	—	1,710	535	—	—	—	—	d) 5 drb incunabulum, 8 kötet kézirat.
110	60	1	—	929	134	16	14	—	—	e) 1 incunabulum.
—	—	—	—	—	—	204	9	—	—	f) 3 drb incunabulum.
h) 146	82	—	—	240	20	—	—	—	—	g) 1 drb incunabulum, 5 kötet kézirat.
33	125	1	—	906	73	—	—	4	4	h) A kötetek száma.
839	236	1	—	1,777	46	200	62	—	—	
50	230	—	—	1,374	127	—	—	—	—	
h) 661	131	—	—	760	40	37	24	7	32	
468	216	7	—	1,431	180	?	18	—	—	
227	117	—	—	903	4	21	30	6	19	
85	77	—	—	985	158	—	—	—	—	
94	188	—	—	380	—	—	—	—	—	
66	30	—	—	220	10	6	—	—	—	
402	201	—	—	1,006	—	—	—	3	43	
162	129	—	—	841	5	—	—	—	—	
26	49	—	—	660	84	8	4	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
h) 63	16	—	—	726	34	3	9	5	22	
595	336	10	2	867	405	47	—	—	—	
62	97	—	—	704	19	2	3	—	—	
h) 212	100	—	—	1,088	—	6	9	—	—	
6	4	—	—	348	30	2	—	8	30	
1,560	1,800	300	150	2,209	100	—	—	—	—	
102	339	14	—	2,031	181	—	—	—	—	
217	148	—	—	808	1	9	45	7	156	
200	350	50	—	1,670	10	12	15	27	105	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédulajegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
231	Kismartoni társház	1695	—	—	—	5,078
232	Nyitrai sz. Ferenez-rendi zárda	1630	van	—	11	a) 1,062
233	Szombathelyi társház	1633	—	—	75	b) 2,118
234	Németujvári társház (Vasm.)	1664	—	—	—	4,349
235	Malaczkai társház	1650	részben	—	54	c) 1,721
236	Csallóköz Szt.-antali társház	1810	—	—	70	1,685
237	Boldogasszonyi társház	1734	van	—	—	e) 3,917
238	Pápai társház	1680	—	—	15	1,931
239	Sümegi társház	1746	van	—	40	f) 2,612
240	Budapesti IV. ker. társház	1690	—	—	85	8,000
241	Andocsi társház	1716	van	—	—	1,549
242	Búcsú sz. Lászlói társház (Zalam.)	1742	van	—	14	2,098
243	Veszprémi társház	1822	—	—	23	2,659
244	Simontornyai társház	1787	—	—	—	1,576
14. Istenes sz. Jánosról nev. irgalmas-rend.						
245	Pozsonyi társház	1669	—	—	—	2,500
246	Egri társház	?	részben	—	—	1,000
247	Szepesváraljai társház	1751	—	—	—	890
248	Szakolczai társház	1796	részben	—	—	500
249	Pozsonyi társház	1862	—	—	—	1,260
250	Budapesti társház	1814	—	—	600	2,000
Női szerzetesek könyvtárai.						
251	Budapesti angol kisasszonyok	—	—	—	—	3,000
252	Kalocsai »Miasszonyunkról« nev. iskolanénék	1880	van	—	251	4,736
253	Perjámosi zárda	1865	—	—	—	585
254	Szatmár-németi-i zárda	—	—	—	—	1,467
255	Szegedi apácza-zárda	1873	—	—	14	506
256	Temesvár jözsefvárosi zárda	1859	—	—	117	820
257	Veszprém, angol kiasszonyok	?	—	—	35	271
Összesen		—	—	205	13,324	741,434

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
32	55	—	—	593	31	22	11	—	—	a) 6 drb incunabulum.
172	219	—	—	1,081	—	5	16	—	—	b) 1 drb incunabulum és 9 kötet kézirat.
—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	c) 8 drb incunabulum és 5 kötet kézirat.
d) 170	216	25	8	1,213	89	5	24	—	—	d) A kötetek száma.
260	75	35	—	525	20	45	70	—	—	e) 5 drb incunabulum.
—	—	—	—	—	—	17	—	—	—	f) 15 drb incunabulum és 2 drb kézirat.
157	198	—	—	765	—	—	—	—	—	
500	200	—	—	1,400	47	5	40	—	—	
—	—	—	—	—	—	12	150	—	—	
103	53	—	—	450	16	—	—	—	—	
384	179	5	—	777	—	7	9	—	—	
d) 847	556	—	—	1,219	37	111	18	—	—	
129	63	—	—	681	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
d) 200	400	—	—	400	—	—	—	—	—	
10	626	—	—	246	8	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	86	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
800	800	—	—	—	—	40	500	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
991	1,660	370	60	16	71	88	87	120	300	
74	370	6	—	16	21	2	—	34	36	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
113	27	10	—	—	—	15	5	—	—	
284	246	76	23	—	17	54	68	—	—	
150	50	24	9	—	—	16	25	—	—	
75,310	92,491	8,269	1,801	168,320	10,796	10,100	4,555	786	13,727	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e cédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyv-tárra fordított összeg frtokban	A könyv-tárban van darab
III. Görög katho-						
1	Balázsfalva, gyulafehérvári főegyház	1879	van	van	60	a) 2,260
2	Eperjesi gör. kath. egyházmegyei	1820	van	van	355	10,260
3	Lugosi püspöki egyházmegyei	1859	van	—	—	4,306
4	Nagyvárad püspökség	—	—	—	—	4,000
5	Szamosujvári papnövelde	1860	—	—	—	1,017
6	Ungvár, munkácsi püspökség	1777	van	—	—	b) 5,886
7	Ungvári papnövelde	1774	van	—	120	7,956
8	Bikszádi sz. Vazul-rendi társház	—	—	—	—	200
9	Csernekhegyi sz. Vazul-rendi társház	1580	részben	—	23	2,606
10	Kis-Bereznai sz. Vazul-rendi társház	—	részben	—	—	266
11	Mária-Pócsi sz. Vazul-rendi társház	1753	részben	—	20	1,690
	Összesen . . .	—	—	—	578	40,447
IV. Görög kele-						
1	Karánsebesi hittani intézet	1869	van	—	35	696
2	Nagyszebeni érseki papnövelde	1864	—	—	257	3,995
3	Temesvári gör. kath. püspökség	—	—	—	—	3,000
4	Bez dini zárda	—	—	—	—	1,056
5	Grabóczi zárda (Tolnamegye)	?	—	—	—	e) 1,160
6	Szent-Györgyi zárda	—	—	—	—	1,400
	Összesen . . .	—	—	—	292	11,307
V. Protestáns jel-						
1	Besztercei ág. hitv. egyházmegye	1870	—	—	80	429
2	Besztercebányai ág. hitv. gyülekezet	1865	van	—	50	729
3	Bezi, győri esperesség	1870	—	—	45	385
4	Budapest, magyarországi ág. hitv. egyházkerület . .	1846	van	—	30	647

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelve			olvasó	olvasott művek	

likusok könyvtárai.

184	32	53	—	1,715	12	59	—	32	164	a) 15 kötet kézirat. b) 41 drb incunabulum, 90 kötet kézirat. c) A kötetek száma.
725	1,204	138	5	2,831	706	23	55	43	237	
515	643	61	14	677	372	—	—	8	40	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
79	96	8	—	283	118	—	—	53	60	
c) 706	294	59	30	3,944	853	—	—	—	—	
574	118	24	—	1,029	308	36	81	82	219	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
220	67	—	—	1,020	369	12	25	—	—	
26	—	—	—	200	24	—	—	—	—	
400	150	—	—	600	360	2	20	—	—	
3,429	2,604	343	49	12,299	3,122	132	181	218	720	

tiek könyvtárai.

12	112	1	—	11	344	11	—	44	244	d) Román nyelvű. e) 2 drb kézirat.
28	299	162	—	25	d) 889	104	—	150	600	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
45	164	3	1	73	352	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
85	575	166	1	109	1,585	115	—	194	844	

legű könyvtárak.

5	243	—	—	2	—	20	—	20	50	f) A kötetek száma.
106	515	—	—	—	65	38	37	—	—	
f) 350	35	—	—	—	—	37	—	—	—	
31	79	74	85	79	10	3	—	—	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédulajegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg forintokban	A könyvtárban van darab
5	Cserencsény, kishonti esperesség	1828	van	420	25	a) 1,011
6	Eperjesi ág. hitv. theologia	1854	—	—	—	1,464
7	Garádi ág. hitv. egyház (Nagy-Küküllőm.)	1800	—	—	10	44
8	Győri ág. hitv. gyülekezet	1795	—	—	—	1,108
9	Iharosberény, somogyi egyházmegye	1864	—	—	—	161
10	Kőhalmi ág. hitv. egyház	1869	—	—	42	271
11	Körmöcbányai ág. egyház	1876	van	—	—	1,177
12	Kővágóórsi ág. hitv. egyház	1843	részben	—	3	714
13	Kővágóórs, zalai egyházmegye	—	—	—	—	c) 500
14	Libetbányai ág. hitv. egyház	?	—	—	—	127
15	Lőcsei ág. hitv. egyház	1796	van	—	—	5,419
16	Medgyes, n.-selyki egyházmegye	1866	—	—	173	574
17	Medgyesi ág. hitv. egyházmegye	1869	—	—	93	308
18	Miskolczi ág. hitv. egyház	1817	van	3,200	275	7,661
19	N.-Szebeni ág. hitv. egyházközség	18. száz.	van	1,207	420	14,800
20	N.-Szebeni ág. hitv. egyházmegye	1860	van	—	64	838
21	Nemesdömölk, kemenesaljai esperesség	1742	—	—	—	656
22	Pápa, veszprémi ág. hitv. egyházmegye	1832	—	—	—	e) 736
23	Rimaszombat, kishonti esperesség	1810	van	400	—	5,842
24	Rozsnyó, gümöri esperesség	1815	van	van	12	2,240
25	Segesvári ág. hitv. egyházmegye	1865	van	—	43	227
26	Selmeczbányai ág. hitv. egyház	1866	—	—	46	617
27	Simonyi ág. hitv. gyülekezet	1875	—	—	15	254
28	Szakolczai ág. hitv. egyház	1857	—	—	—	2,430
29	Szászsebesi ág. hitv. egyházmegye	?	—	—	—	456
30	Vadosfa, soproni alsó ág. hitv. egyházmegye	1867	—	—	10	72
31	Alsó-Dabasi ev. reform. egyház	1873	—	van	73	1,380
32	Budapest, dtunamelléki ev. ref. egyházkerület	?	van	—	—	24,460
33	Kecskeméti ev. reform. lelkeszség	—	—	—	—	250
34	N.-Várad, bilhári ev. reform. egyházmegye	1850	van	—	45	744

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
72	304	3	—	290	71	9	3	1	3	
138	742	5	2	136	79	106	14	16	93	a) 4 kötet kézirat.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b) A kötetek száma.
b) 509	420	48	22	95	14	—	—	50	250	c) Többnyire régi theolo- giai művek latin s né- met nyelven.
100	48	—	—	2	—	16	—	—	—	d) Tót nyelvű mű.
b) 27	241	—	—	3	—	37	—	—	—	e) 5 kötet kézirat.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
196	64	—	—	35	—	5	3	10	38	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	d) 127	—	—	80	80	
100	2,080	50	3	3,150	16	—	—	—	—	
—	370	—	—	—	—	12	—	18	200	
—	240	—	—	—	—	13	—	13	47	
1,841	890	19	25	846	156	115	73	290	—	
630	6,510	20	—	830	10	600	—	—	—	
15	692	—	—	—	—	191	—	25	156	
14	106	—	—	38	—	—	—	—	—	
86	246	1	—	110	1	—	—	—	—	
679	1,356	—	—	2,712	678	—	—	1	2	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	121	—	—	—	—	9	—	42	54	
b) 164	267	—	—	—	186	—	—	170	300	
104	—	—	—	—	—	10	—	24	92	
b) 112	1,770	40	—	106	402	—	—	217	745	
—	330	—	—	—	—	—	—	16	64	
47	9	—	—	—	—	2	4	9	?	
720	30	—	—	26	—	22	60	17	—	
2,999	2,921	1,920	1,201	4,532	1,131	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
519	—	—	—	1	—	28	45	38	214	

Folyó szám.	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
35	Sárbogárdi ev. reform. lelkész hivatal	?	van	—	—	535
36	Tornalja, gömöri ev. ref. egyházmegye	1824	—	—	—	2,923
37	Velence, vértessaljai ev. reform. egyházmegye	1874	részben	—	100	1,800
	Összesen	—	—	5,227	1,654	83,989
VI. Izraelita felekezeti						
1	Országos rabbiképző intézet	1877	van	—	1,000	a) 8,200

Egyházi hatóságok

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos fel. hatóságok	A könyvtárak száma	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
1	Róm. kath. könyvtárak, a) az egyház megyékben	108	24,760	8,715	483,100
2	Róm. kath. jellegű könyvtárak, b) szerzetes könyvtár	149	205	13,324	741,434
3	Görög kath. könyvtárak	11	—	578	40,447
4	Görög keleti könyvtárak	6	—	292	11,307
5	Protestáns könyvtárak	37	5,227	1,654	83,989
6	Izraelita felekezeti jellegű könyvtár	1	—	1,000	8,200
	Kimutatott összeg	312	30,192	25,563	1.368,477

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
340	55	5	1	129	5	—	—	—	—	
1,321	471	20	—	360	9	—	—	36	92	
750	—	—	—	50	—	25	100	—	—	
11,975	21,155	2,205	1,339	13,532	2,960	1,298	339	1,093	2,480	

jellegű könyvtár.

—	—	—	—	—	—	212	100	?	500	a) A művek száma.
---	---	---	---	---	---	-----	-----	---	-----	-------------------

könyvtárai összesen.

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
44,457	49,691	11,419	504	106,363	16,786	2,144	1,546	868	7,782	a) 663,020 mű v. kötet van részletezve.
75,310	92,491	8,269	1,081	168,320	10,796	10,100	4,555	786	13,727	
3,429	2,604	343	49	12,299	3,122	132	181	218	720	
85	575	166	1	109	1,585	115	—	194	844	
11,975	21,155	2,205	1,339	13,532	2,960	1,298	339	1,093	2,480	
—	—	—	—	—	—	212	100	—	500	
a) 135,256	166,516	22,402	2,974	300,623	35,249	14,001	6,721	3,159	26,053	

B) tábla.

B) Részletes

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudományszakok szerint									
		nyelvészet		bölcészet		történelem		államtudo- mány		természet- tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab

I. Róm. kath. könyvtárak :

1. Besztercebányai püspökség.											
1	Bars-Szt.-Kereszti püsp. könyvt.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Besztercebányai papnövelde . .	275	—	6,146	—	28	—	26	—	78	—
3	Besztercebányai káptalan . . .	79	111	1,013	1,405	293	420	239	484	35	78
2. Csanádi püspökség.											
4	Tobai plébánia (Torontál m.) . .	—	32	—	861	—	74	—	40	—	78
3. Egri érsekség.											
5	Egri egyházmegye	7,830	11,716	14,291	18,724	5,674	9,371	6,316	7,229	—	—
6	Egri érseki papnövelde	124	261	2,280	4,074	461	739	138	190	91	164
7	Egri növ. papság	107	284	418	872	316	586	104	146	39	53
8	Erdőtelki plébánia (Hevesm.) . .	—	—	453	791	62	68	—	—	—	—
9	Jászberényi plébánia	—	—	239	442	62	98	37	53	—	—
4. Esztergomi érsekség.											
10	Buda-éorszi plébánia	—	—	—	263	—	8	—	11	—	—
11	Budapesti növ. papság	181	—	827	—	748	—	102	—	37	—
12	» közp. papnövelde . . .	1,000	1,800	7,500	12,000	150	400	100	200	150	400
13	» III. ker. plébánia . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Esztergomi főegyház	—	7,440	—	21,180	—	9,466	—	4,513	—	4,144
15	» érseki papnövelde .	80	215	3,000	5,000	440	1,085	10	15	10	35
16	» egyház irod. iskola .	48	135	300	553	160	220	10	15	20	26
17	» plébánia	40	87	281	646	64	132	58	119	49	65
18	Lamacsi plébánia (Pozsonym.) .	15	21	174	224	40	55	—	—	8	8
19	Nagysúri plébánia (Pozsonym.) .	272	168	399	722	178	349	93	117	14	20
20	Nagyszombati plébánia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Nógrádpataki plébánia	26	35	680	800	160	200	60	80	30	50
22	Pozsonyi káptalan	42	47	1,716	1,931	369	381	357	408	135	138
23	» prépostság	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Vadkert (Pestm.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Vágújhelyi prépostság	—	226	—	570	—	106	—	86	—	—

a d a t o k.

Tudományszakok szerint										Összesen			J e g y z e t e k
encyclopaedia		hirlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				

a) Az egyházmegyékben.

—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a)	a)	—	a) A részletes kimutatás hiányzik.
35	—	49	—	17	—	95	—	173	—	2,882	4,950	—	
—	—	—	—	12	142	—	—	58	156	6,922	6,922	626	
—	199	—	—	—	65	—	36	—	—	—	1,089	296	
—	—	—	—	—	—	—	—	2,584	2,729	36,695	49,769	—	
102	362	6	11	70	111	2,105	2,209	357	549	5,734	8,433	237	
43	119	85	196	161	339	—	—	—	—	1,273	2,493	102	
—	—	—	—	52	214	—	—	60	129	627	1,009	193	
—	—	—	—	—	—	—	—	393	550	731	1,143	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	—	320	—	
253	—	—	—	381	—	—	—	498	—	3,027	4,697	—	
200	800	—	200	100	200	500	800	100	200	9,800	12,000	5,000	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a)	200	—
—	1,491	—	3,021	—	—	—	—	—	12,485	—	63,740	—	
250	750	—	30	190	330	700	1,000	500	1,050	5,180	7,900	1,610	
15	50	—	—	150	190	10	17	47	70	760	1,276	—	
3	44	6	43	59	73	—	—	144	170	704	1,379	—	
—	—	—	—	5	5	25	25	97	97	364	435	—	
22	105	—	35	32	47	73	152	—	200	1,083	1,715	200	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a)	a)	—	
102	140	—	61	170	280	40	70	130	200	1,596	2,800	—	
30	31	—	—	28	30	32	34	113	115	1,398	1,456	460	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,822	3,030	85	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,744	5,180	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 650	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	212	—	1,200	—	

Tudományzakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
11	—	7	—	6	—	6	—	7	—	230	230	—	a) A részletes kimutatás hiányzik.
400	500	—	—	700	1,000	400	400	900	1,000	20,000	30,000	—	
94	—	—	—	169	—	—	—	—	—	943	1,581	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 1,300	—	—	
10	42	—	—	115	240	73	190	27	93	400	1,130	—	
—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	165	297	—	
100	183	42	42	643	917	723	752	682	1,053	5,974	9,342	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 589	a) 1,030	—	
79	104	11	11	65	98	75	89	64	119	1,619	2,336	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 38,000	a) 46,200	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,235	3,115	411	
—	—	—	—	—	—	—	—	114	174	165	274	—	
52	—	—	—	—	—	—	—	257	—	2,945	a) 5,303	—	
—	—	5	5	5	5	22	28	4	6	373	588	—	
7	91	—	—	17	18	4	4	—	—	118	174	132	
—	—	—	—	—	—	—	—	8	14	239	673	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 10,095	a) 17,663	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	191	328	—	
458	3,108	621	5,877	195	278	89	89	—	—	23,892	32,680	2,476	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 3,850	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	6	28	67	369	—	
—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	134	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 500	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudományszakok szerint									
		nyelvészet		bölcészlet		történelem		államtudomány		természet-tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
	11. Rozsnyói püspökség.										
49	Rozsnyói püspökség	72	113	2,342	4,380	—	—	107	495	—	—
50	Rozsnyói káptalan	—	—	935	1,524	417	1,033	199	268	—	—
51	Rozsnyói papnövelde	332	839	1,491	2,774	309	607	19	31	108	110
	12. Szatmári püspökség.										
52	Szatmári egyházmegye	73	81	2,334	3,558	494	886	146	179	125	171
53	Szatmári káptalan	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54	Szatmár, sz. Alajos társulat . . .	75	80	354	520	245	365	60	84	17	29
	13. Székesfehérvári püspökség.										
55	Székesfehérvári püspökség . . .	219	347	816	3,223	512	2,112	137	418	85	134
56	Székesfehérvári papnövelde . . .	—	—	1,400	1,483	—	—	—	—	—	—
	14. Szepesi püspökség.										
57	Felkai plébánia	100	130	244	474	127	186	28	42	30	40
58	Leibnitzi plébánia	112	152	501	1,099	168	369	80	110	28	30
59	Menhárdi plébánia	67	356	590	1,072	119	312	—	—	—	—
60	Szepeshelyi káptalan	254	280	578	648	637	728	267	282	213	230
61	Szepeshelyi papnövelde	50	50	500	1,500	30	76	—	—	—	—
62	Szepes-Olaszai plébánia	25	100	600	2,000	200	250	10	30	10	20
	15. Szombathelyi püspökség.										
63	Lékai plébánia (Vasm.)	—	—	162	413	—	—	—	—	—	—
64	Szombathelyi püspökség	500	1,100	1,800	4,900	400	700	—	—	50	100
65	Szombathelyi püsp. papnövelde .	400	940	2,800	6,390	600	2,600	50	80	80	120
	16. Váczi püspökség.										
66	Alsó-Némedi-i plébánia (Pestm.)	10	12	185	435	4	8	—	—	—	—
67	Czibakházai plébánia	4	4	372	560	5	7	27	42	23	27
68	Csongrádi plébánia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
69	H.-M.-Vásárhelyi plébánia . . .	—	—	25	102	—	—	—	—	—	—
70	Majsai plébánia	47	68	217	310	5	18	—	—	—	—
71	Mogyoródi plébánia	3	3	214	427	13	13	7	7	1	1
72	Nagy-Abonyi plébánia	24	40	691	1,015	18	26	8	20	—	—

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
—	—	—	—	—	—	—	—	341	894	2,862	5,502	380	a) A részletes kimutatás hiányzik.
—	—	—	—	—	—	—	—	314	654	1,865	3,251	228	
9	76	15	82	33	62	24	50	—	—	2,340	4,355	276	
49	122	11	25	66	120	21	24	350	511	3,669	5,677	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 2,050	a) 3,225	a) 820	
55	543	—	52	273	378	30	45	32	43	1,141	1,398	741	
50	302	15	30	200	425	100	114	95	339	2,229	6,652	792	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,400	1,483	—	
24	52	26	21	29	40	2	7	69	176	679	1,160	8	
38	214	6	38	16	19	9	13	117	235	1,075	2,133	146	
—	—	—	—	—	—	232	372	325	340	1,333	2,238	214	
9	359	—	—	590	665	62	62	472	492	3,082	3,396	350	
3	50	—	30	—	—	100	324	117	356	800	2,386	—	
5	50	—	—	10	30	40	120	100	400	1,000	2,600	400	
8	61	—	—	—	—	—	—	—	—	170	411	63	
50	350	—	—	50	100	—	—	250	550	3,100	7,800	—	
50	300	50	—	70	120	100	150	300	500	4,500	11,000	200	
—	—	8	8	—	—	—	—	—	—	207	381	82	
14	32	7	7	2	4	—	—	1	1	455	684	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 419	a) 810	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25	83	19	
6	155	3	—	40	274	—	—	111	266	429	631	460	
1	1	—	—	5	5	1	1	—	—	245	458	—	
10	5	—	4	8	4	—	4	4	2	763	1,086	34	

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
—	—	—	—	—	—	—	—	108	261	449	1,025	—	a) A részletes kimutatás hiányzik.
2	2	—	—	30	40	10	10	48	48	435	518	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 209	a) 379	—	
9	9	—	—	25	32	—	—	3	3	578	734	—	
—	—	—	—	10	14	—	—	—	—	255	350	—	
6	10	—	—	30	32	14	14	16	16	192	257	—	
—	—	—	11	—	—	—	—	57	75	199	294	14	
—	—	—	—	—	—	—	—	63	90	400	658	—	
3	15	—	—	11	11	—	—	50	51	340	479	—	
1,018	2,840	—	—	1,586	2,527	—	—	314	613	20,500	32,700	—	
3	10	4	4	2	4	3	5	6	6	124	166	6	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	68	—	396	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	128	181	228	350	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84	97	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	160	—	
30	161	—	—	—	—	—	—	—	—	332	440	151	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 150	—	
10	16	1	13	—	—	4	3	—	—	475	522	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	—	200	—	
—	12	—	10	—	12	—	—	—	24	—	324	—	
—	24	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 202	307	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	27	53	130	224	114	
—	—	—	—	3	—	17	—	—	—	81	a) 95	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	158	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	21	—	94	—	
—	—	—	—	—	350	—	100	—	31	—	800	—	
9	122	2	25	6	94	4	39	25	135	80	374	406	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 150	u) 274	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 501	a) 646	a) 176	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudományszakok szerint									
		nyelvészet		bölcészlet		történet		államtudo- mány		természet- tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
102	Pápa-Teszér, Bakony-Szombat- helyi egyházi kerület.	—	—	31	67	14	37	1	2	1	2
103	Ságvári plébánia	—	—	—	132	—	18	—	1	—	3
104	Tabi plébánia	—	3	—	136	—	6	—	10	—	1
105	Törökkoppányi plébánia	—	2	—	31	—	3	—	5	—	—
106	Szilli plébánia	5	12	70	90	10	16	—	—	—	—
107	Veszprémi püspökség.	—	—	860	1,773	318	844	—	—	—	—
108	» papnövelde	20	30	1,650	2,500	50	120	—	—	—	—
	Összesen . . .	17,483	34,798	106,893	175,730	29,448	58,942	13,278	20,986	4,586	10,566

II. Róm. kath. jellegű könyvtárak :

	1. Jézus-társaság.										
109	Pozsonyi társház	—	3,000	—	8,000	—	1,350	—	300	—	800
110	Nagyszombati társház	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	2. Kegyes-tanítórend.										
111	Budapesti (központi)	2,213	—	454	—	822	—	—	—	449	—
112	» társház	981	1,521	4,416	6,507	1,248	2,139	507	580	585	710
113	Debreczeni társház	300	480	610	900	295	470	163	260	131	193
114	Kecskeméti társház	1,325	1,845	1,780	2,703	554	997	97	117	257	336
115	Kis-szebeni társház	210	401	803	1,134	439	708	115	153	185	267
116	Kolozsvári társház	833	1,200	1,446	2,345	559	1,311	256	386	334	521
117	Lévai társház	1,126	1,388	1,459	2,320	649	968	369	494	401	491
118	Magyaróvári társház	674	1,148	844	1,601	722	1,524	254	413	392	741
119	Mármaros-szigeti társház	378	419	684	916	232	320	—	—	119	164
120	Nagy-becskereki társház	226	282	211	243	38	41	17	21	179	265
121	Nagy-kanizsai társház	758	1,475	1,078	1,506	318	619	86	86	269	467
122	Nagy-károlyi társház	1,386	1,968	1,059	1,506	677	802	128	150	327	392
123	Nyitrai társház	1,580	1,720	3,247	5,016	1,296	3,102	645	1,200	689	913
124	Nyitrai k. tanítór. hitt. hallgatók	95	107	300	393	83	114	35	40	130	142
125	Privigyei társház	620	856	2,400	2,611	450	496	50	62	300	450
126	Rózsashegyi társház	508	640	645	866	514	690	—	—	104	190

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
—	—	—	—	—	—	—	—	12	60	59	168	—	
—	1	—	—	—	5	—	18	—	64	—	242	—	
—	—	—	19	—	—	—	—	—	—	—	175	—	
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	42	—	
9	26	1	7	1	1	—	—	5	5	101	157	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	350	707	1,528	3,163	161	
5	30	17	80	—	—	—	—	850	1,300	2,592	4,060	—	
3,751	14,071	998	9,998	6,441	9,953	5,745	7,370	12,383	31,055	261,743	463,501	18,069	

b) Szerzetes könyvtárak.

—	280	—	1,100	—	—	—	—	—	300	—	15,130	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 1,800	a) 6,000	—
—	—	174	—	—	—	—	—	263	—	a) 4,375	a) 22,810	—
218	388	30	59	463	819	327	352	628	674	9,353	12,449	1,300
10	20	—	20	125	234	—	—	1,075	1,075	2,709	3,652	—
122	252	—	—	—	—	—	—	694	1,187	4,829	7,192	245
70	150	—	16	20	54	110	228	226	365	2,178	2,845	631
275	727	—	6	295	710	312	474	425	837	4,735	7,144	1,373
122	274	66	—	120	318	273	322	260	895	4,845	6,215	1,255
135	439	75	415	—	—	—	—	434	691	3,530	6,972	—
346	425	74	138	124	149	197	216	225	225	2,379	2,972	—
39	124	—	—	252	345	693	724	164	214	1,819	2,124	135
34	69	—	166	316	536	74	131	86	216	3,019	4,686	585
123	190	—	—	—	—	—	—	554	603	4,254	5,386	225
340	617	150	150	1,618	1,865	358	536	1,059	1,162	10,982	15,631	650
16	43	—	—	53	194	—	—	162	162	874	1,095	100
140	167	—	—	400	500	—	—	140	458	4,509	5,600	—
70	160	—	10	112	230	—	—	—	400	1,953	2,786	400

a) A részletes adatok hiányzanak.

Folyó szám	Könyvtartulajdonos	Tudományszakok szerint									
		nyelvészet		bölcselet		történelem		államtudo- mány		természet- tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
127	Sátoralja-ujhelyi társház	160	203	630	1,067	230	226	58	94	202	230
128	Selmeczbányai társház	130	483	1,002	1,273	716	1,185	182	246	416	627
129	Szegedi társház	789	1,596	1,496	2,893	764	1,899	425	873	694	1,510
130	Szent-györgyi társház	1,051	1,460	1,870	3,192	317	454	76	107	176	250
131	Tatai társház	875	1,243	2,040	3,168	1,101	2,300	372	453	610	901
132	Temesvári társház	969	1,625	1,209	2,186	617	1,162	111	118	586	963
133	Trencsényi társház	1,836	2,972	1,805	2,199	834	1,119	—	—	341	738
134	Váczi társház	741	1,291	2,565	4,356	1,742	3,780	663	995	992	1,908
135	Veszprémi társház	304	436	1,299	2,319	438	720	184	274	320	536
	3. Csornai-premontrei kanonok- rend.										
136	Csornai apátság	573	1,294	1,970	3,476	754	1,527	966	1,496	734	1,036
	4. Jászóvári-premontrei kanonok-rend.										
137	Jászóvári apátság	—	2,294	—	8,999	—	4,128	—	1,052	—	2,437
138	Nagyváradai társház	2,350	3,930	672	1,248	433	909	59	95	473	660
139	Rozsnyói társház	480	959	556	996	354	772	70	109	208	368
	5. Pannonhalmi sz. Benedek-rend.										
140	Pannonhalmi főapátság	4,600	7,400	30,200	41,600	8,300	13,200	2,800	5,400	5,500	7,400
141	Esztergomi társház	1,395	2,104	865	1,375	488	919	105	138	387	752
142	Győri társház	2,282	3,800	1,650	2,910	1,050	2,300	1,400	1,980	1,834	3,080
143	Kőszegi társház	504	940	1,550	3,993	—	—	—	—	—	—
144	Komáromi társház	759	1,031	1,134	2,061	515	991	107	240	432	636
145	Bakonybéli apátság	465	—	563	—	181	—	221	—	135	—
146	Tihanyi apátság	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	6. Zalavári sz. Benedek-rend.										
147	Zalavári apátság	—	—	1,160	2,400	580	1,200	—	—	—	—
	7. Zirczi cisterci-rend.										
148	Zirczi apátság	2,200	4,500	8,260	29,820	3,200	5,400	600	1,150	1,740	2,680
149	Szent-gothárdi apátság	73	116	1,007	1,565	203	668	105	159	70	97
	8. Sarutlan karmelita-rend.										
150	Győri társház	—	—	—	—	195	537	—	—	—	—

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
20	190	—	—	108	210	263	307	407	540	2,078	3,067	—	
39	126	56	171	230	282	451	676	330	414	3,552	5,483	—	a) A részletes
46	1,126	159	757	363	648	437	651	73	425	5,246	10,378	2,000	adatok hiány-
151	180	—	10	—	—	203	255	160	185	4,004	6,093	—	zanak.
174	566	—	142	303	482	867	1,165	—	—	6,342	8,573	1,847	b) A nem rész-
54	407	30	—	182	233	22	33	74	174	3,854	6,696	205	letezett 1,160
—	—	—	—	—	—	—	—	275	928	5,091	6,432	1,524	mű és 2,400
216	786	134	539	499	932	382	707	466	622	8,370	15,916	—	kötet a többi
95	189	72	213	478	601	74	178	535	743	3,799	5,369	840	szakok közt
852	2,073	231	634	905	1,465	385	593	314	1,290	7,684	13,495	1,389	oszlík meg.
—	583	—	—	—	4,506	—	—	—	1,316	—	25,315	—	c) 2,038 műről
54	182	—	—	56	119	89	122	—	—	4,186	6,117	1,148	és 3,944 kötet-
66	610	27	108	150	330	—	—	49	71	1,960	4,323	—	ről nincs rész-
2,900	8,100	100	—	3,600	5,800	900	2,600	6,100	8,500	65,000	80,000	20,000	letes kimuta-
87	152	28	143	66	161	750	830	3,763	3,763	7,934	6,293	4,044	tás.
—	—	230	805	—	—	—	—	540	1,435	8,986	12,435	3,875	
—	—	—	—	549	1,068	—	—	—	—	2,603	5,684	317	
47	457	25	93	432	674	—	—	58	657	3,509	6,031	809	a)
51	—	91	—	96	—	—	—	641	—	2,444	2,444	—	a)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,000	—	a)
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b)	b)	—	
400	1,800	130	—	660	950	1,520	2,800	600	900	19,310	50,000	—	
16	46	9	51	60	142	13	19	33	92	1,589	2,931	24	
3	27	—	—	—	—	—	—	482	851	c)	c)	—	
										2,718	5,359	—	

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
8	248	4	10	270	326	40	62	946	1,659	3,547	5,010	149	a) A részletes adatok hiányzanak.
—	100	—	10	—	70	—	160	—	100	—	2,010	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,780	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 2,000	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	600	—	800	—	
20	106	—	—	30	60	—	—	30	182	2,682	3,600	78	
1	32	—	—	—	123	34	127	—	—	3,062	6,960	123	
1	32	3	5	—	238	85	193	—	—	4,595	7,731	455	
20	30	—	—	200	300	30	36	—	—	1,928	2,394	—	
2	24	—	—	15	117	—	—	33	36	1,615	2,230	137	
8	35	—	—	45	161	—	—	65	504	653	2,975	—	
27	64	—	—	—	—	—	—	—	—	287	1,590	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 5,120	a) 6,673	—	
4	43	—	15	60	146	127	158	145	336	2,345	2,993	800	
—	—	3	40	60	60	80	150	50	50	1,678	2,040	85	
6	—	—	—	—	—	16	—	15	—	1,965	1,965	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 2,600	—	
—	—	—	—	14	32	57	122	503	863	985	1,589	—	
104	185	7	29	85	149	292	431	177	576	1,924	3,583	808	
89	—	—	—	115	—	—	—	24	—	876	2,521	—	
2	25	—	—	32	47	156	328	45	73	633	2,310	—	
2	14	—	—	—	—	40	100	100	126	700	1,300	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 613	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudományszakok szerint									
		nyelvészet		bölcsezet		történelem		államtudo- mány		természet- tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
	13. Sz.-Ferencz-rend.										
	<i>a) Kap. sz. Jánosról cz. sz. Fer.-rend.</i>										
174	Bácsi társház	25	39	561	1,138	22	29	10	10	15	23
175	Budapesti (II. ker.) társház . . .	—	895	—	3,366	—	1,760	—	485	—	331
176	Mohácsi társház	—	—	887	889	151	172	—	—	—	—
177	Dévai társház	276	324	125	200	50	60	15	20	19	21
178	Bajai társház	85	183	519	1,164	40	57	—	—	19	51
179	Alvinczi társház	—	—	—	941	—	45	—	—	—	—
180	Mária-radnai társház (Aradm.) .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
181	Dunaföldvári társház	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
182	Kőrösbányai társház (Hunyadm.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	<i>b) Sz.-Lászlórol cz. sz. Ferencz-rend.</i>										
183	Csáktornyai társház	—	—	291	367	31	35	—	—	—	—
184	Pécsi társház	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
185	Siklósi társház	25	58	167	380	30	135	9	32	16	45
186	Nagykanizsai társház	16	54	916	3,328	12	49	—	—	20	79
187	Felső-segesdi társház (Somogym.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
188	Nagy-attádi társház	—	—	480	613	31	31	—	—	12	12
189	Mária-gyüdi zárda (Baranyam.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	<i>c) Sz.-Istvánról cz. sz. Ferencz-rend.</i>										
190	Csik-somlyói társház	283	276	2,692	3,050	129	169	46	45	98	102
191	Mikeházaai társház	341	368	692	805	218	340	158	244	103	132
192	Nagyszebeni társház	—	689	—	1,534	—	218	—	26	—	25
193	Vajda-hunyadi társház	14	65	12	76	19	80	6	43	42	77
194	Kolozsvári társház	100	100	811	811	452	452	96	98	54	54
195	Gyergyó-Szárhegyi társház . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
196	Székely-udvarhelyi társház . . .	—	185	—	339	—	94	—	—	—	—
197	Deési társház	8	8	641	1,238	86	86	30	42	33	34
198	Fogarasi társház	10	10	470	700	98	166	24	24	—	—
199	Szamos-ujvári társház	45	104	541	924	50	90	2	5	2	3
200	Marosvásárhelyi társház	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
201	Tordai társház	—	—	—	89	—	—	—	—	—	—

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
18	31	—	—	2	2	4	4	22	178	679	1,454	—	a) A kötetek és füzetek száma. b) A részletes adatok hiány- zanak.
—	—	—	—	—	380	—	—	—	398	—	8,115	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	425	465	1,463	1,526	—	
30	30	—	—	50	100	160	245	57	81	782	1,081	2,778	
1	—	28	—	—	—	—	—	808	1,545	1,500	3,000	—	
—	13	—	—	—	—	—	—	—	163	—	1,162	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	978	1,581	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	651	1,316	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	140	140	—	
1	10	—	—	—	—	—	—	112	154	435	566	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,000	3,000	—	
1	10	—	—	10	32	—	—	42	108	300	800	—	
5	8	—	—	28	104	23	78	335	390	1,355	1,400	3,190	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	793	793	—	
—	—	—	—	—	—	—	29	81	81	604	766	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	
5	37	97	109	31	45	66	78	409	404	3,806	3,584	731	
108	127	—	8	94	148	138	138	183	202	2,035	2,512	—	
—	34	—	15	—	—	—	40	—	257	—	2,838	—	
296	484	37	—	14	35	96	131	92	92	628	1,083	—	
1	7	42	142	1,012	1,708	100	564	1,102	607	3,770	3,498	1,045	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	900	—	
—	112	—	4	—	—	—	42	—	28	—	565	239	
4	23	21	—	14	14	50	69	135	161	1,022	1,594	81	
1	19	—	—	6	6	92	111	106	153	807	1,060	129	
3	4	—	15	8	14	10	10	—	—	661	1,169	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	585	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	259	—	348	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudomány szakok szerint									
		nyelvészet		bölcészlet		történet		államtudomány		természet-tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
	<i>d) Az Üdvözítőről cz. sz. Fer.-rend.</i>										
202	Gyöngyösi társház	129	156	2,556	3,841	985	2,761	25	25	64	96
203	Szegedi társház	100	100	600	1,800	80	120	20	70	20	30
204	Szokolczai társház	194	230	2,489	2,993	378	642	—	—	191	251
205	Galgóczi társház	364	494	892	1,760	427	699	118	194	559	495
206	Sebesi társház	16	47	889	1,514	120	179	3	3	11	25
207	Körmöczbányai társház	<i>a)</i> —	—	1,699	3,599	268	388	—	—	85	151
208	Sztropkói társház	—	—	—	242	—	20	—	—	—	45
209	Pruszkai társház	7	7	915	2,161	161	247	5	6	15	30
210	Keckeméti társház	127	127	1,579	1,699	371	371	130	130	395	395
211	Béczkői társház	151	210	1,063	1,460	257	316	10	34	40	57
212	Szécsényi társház	16	25	110	269	17	33	20	45	15	28
213	Eperjesi társház	46	52	932	970	296	308	35	39	42	42
214	Egri társház	8	16	206	340	42	54	19	32	7	12
215	Okolicsnói társház (Liptómege)	62	68	1,068	1,571	100	135	—	—	10	11
216	Kaplyoni társház	—	—	632	1,251	30	92	—	—	—	—
217	Füleki társház	21	31	120	1,021	39	52	1	20	5	20
218	Váczi társház	—	—	1,102	1,569	204	328	—	—	87	156
219	Jászberényi társház	53	—	776	—	204	—	36	—	31	—
220	Zsolnai társház	153	153	571	946	84	112	—	—	9	14
221	Szolnoki társház	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
222	Bártfai társház	—	25	—	706	—	34	—	19	—	23
223	Szabadkai társház	<i>f)</i> —	—	45	102	—	—	—	—	—	—
224	Rozsnyói társház	41	58	682	1,018	53	53	—	—	3	3
225	Nagy-Szöllősi társház (Ugocsam.)	—	—	—	1,380	—	—	—	—	—	—
226	Trsztenai társház	10	16	351	470	9	16	4	10	6	10
	<i>e) B. sz. Máriáról cz. sz. Fer.-rend.</i>										
227	Tartományi könyvtár (Pozsony)	620	1,998	1,449	1,814	1,400	2,053	300	652	150	389
228	Nagy-Szombati társház	32	32	1,748	3,362	193	339	192	347	102	139
229	Székesfehérvári társház	51	51	988	1,589	38	59	34	35	35	66
230	Esztergomi társház	136	193	1,800	2,398	178	328	116	244	50	67

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek	
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet		
mű	arab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab					
35	78	10	96	112	342	120	143	180	536	4,226	7,726	348	a) A nyelvészeti-, államtud-, encyclop.- és szépirod.munkák, a könyvtár más beosztása miatt a többi szakok közé soroztattak.	
—	—	—	4	40	60	60	90	450	472	1,370	2,746	—		
113	170	—	—	67	83	41	91	15	37	3,488	4,497	—		
339	650	—	—	288	420	468	789	797	1,173	4,252	5,200	1,474		
17	38	3	—	—	—	43	67	132	196	1,234	1,928	141		
—	—	—	18	—	—	217	533	131	283	2,400	4,972	—		
—	—	—	—	—	—	—	37	—	144	—	488	—		
6	17	—	6	1	1	16	16	12	12	1,138	2,503	—		
14	14	9	—	43	43	52	52	179	276	2,899	2,657	450		b) A részletes adatok hiányzanak.
40	74	—	12	10	29	60	100	150	540	1,781	2,655	177		
2	24	—	25	20	29	74	101	685	1,013	959	1,592	—		c) Rendezetlen rész.
16	26	—	—	112	122	78	78	745	745	2,302	2,382	—		
58	137	1	13	15	22	60	68	835	1,333	1,251	1,984	43		
65	80	—	—	—	—	—	—	—	—	1,305	1,865	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	662	1,343	—		
1	24	—	6	24	24	10	18	105	316	326	1,347	185		
8	—	—	—	13	25	37	56	158	200	1,609	2,072	262		
—	—	—	—	16	—	—	—	21	—	1,137	1,137	—		
—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	819	1,228	—		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,680	1,680	—		
—	8	—	—	—	18	—	—	—	6	—	839	—		
—	—	—	27	—	—	110	207	2,060	2,278	2,215	2,583	31		
—	—	—	35	7	9	11	11	85	—	882	1,187	—		
—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,400	—		
—	—	—	—	—	—	8	10	—	—	388	532	—		
400	462	—	223	600	607	400	1,123	800	1,063	6,119	10,384	—		
28	42	—	—	10	16	25	28	337	382	2,667	4,687	—		
8	17	—	—	—	—	—	—	20	197	1,174	1,896	118		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,280	3,230	—		

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudományszakok szerint									
		nyelvészet		bölcészlet		történet		államtudo- mány		természet- tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
231	Kismartoni társház	1,298	2,783	569	735	195	244	138	242	123	138
232	Nyitrai sz. Ferenez-rendi zárda .	6	6	407	471	124	173	14	14	43	171
233	Szombathelyi társház	24	33	725	1,074	211	277	15	26	21	52
234	Németujvári társház (Vasm.) . .	—	142	—	2,513	—	396	—	131	—	67
235	Malaczkai társház	85	150	190	580	63	180	—	—	72	90
236	Csallóköz Szt.-antali társház . .	200	250	300	410	55	155	30	75	28	58
237	Boldogasszonyi társház	94	190	937	1,791	365	739	235	570	153	236
238	Pápai társház	14	18	772	1,451	132	204	—	—	6	9
239	Sümegei társház	150	200	1,450	1,550	200	250	15	20	140	190
240	Budapesti IV. ker. társház . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
241	Andocsi társház	5	11	515	1,187	52	95	8	12	4	6
242	Búcsú sz. Lászlói társház (Zalam.)	17	27	143	405	39	69	7	18	9	18
243	Veszprémi társház	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
244	Simontornyai társház	26	30	27	34	42	57	—	—	25	26
	14. Istenes sz. Jánosról nev. irgalmas-rend.										
245	Pozsonyi társház	100	—	800	—	—	—	100	—	1,000	—
246	Egri társház	—	—	—	500	—	—	—	—	—	480
247	Szepesváraljai társház	—	138	—	327	—	—	—	—	—	205
248	Szakolczi társház	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
249	Pozsonyi társház	—	—	500	—	—	—	—	—	600	—
250	Budapesti társház	—	—	50	—	—	—	—	—	1,400	—
	Női szerzetesek könyvtárai.										
251	Budapesti angol kisasszonyok . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
252	Kalocsai »Miasszonyunkról« nev. iskolanénék	—	—	506	754	239	321	—	—	219	390
253	Perjámosi zárda	5	5	24	24	54	54	—	—	63	63
254	Szatmár-németi-i zárda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
255	Szegedi apáca-zárda	19	25	11	11	17	61	12	12	29	32
256	Temesvár józsefvárosi zárda . . .	25	32	258	347	44	78	5	8	35	41
257	Veszprém, angol kisasszonyok . .	6	6	12	12	8	8	2	2	6	6
	Összesen . . .	43,499	72,990	145,514	267,608	44,674	85,418	14,194	24,941	28,151	41,439

Tudományzajok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hirlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
94	160	—	—	—	—	—	—	300	776	2,717	5,078	—	a) A részletes adatok hiányzanak.
14	14	—	—	33	80	50	88	20	45	711	1,062	—	
13	29	14	16	38	144	29	39	382	428	1,472	1,803	315	
—	41	—	—	—	307	—	234	—	518	—	4,349	—	
18	76	—	—	27	75	294	380	156	190	905	1,721	—	
78	160	59	50	84	270	45	180	50	77	915	1,195	490	
—	—	—	—	—	—	—	—	163	391	1,947	3,917	—	
17	34	—	—	—	—	—	—	179	215	1,120	1,879	52	
50	50	—	—	20	25	50	255	72	72	2,147	2,612	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,000	—	
6	200	—	—	6	6	—	—	26	32	622	1,381	168	
32	65	73	73	10	33	52	112	963	1,278	1,345	2,098	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 510	2,659	—	
15	27	—	—	21	34	—	—	717	1,368	873	1,576	—	
—	—	—	—	—	—	100	—	400	—	2,500	2,500	—	
—	20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	
—	10	—	—	—	—	—	—	—	210	—	890	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 400	a) 500	—	
—	—	—	—	160	—	—	—	—	—	1,260	1,260	—	
—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	1,600	2,000	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 3,000	—	
2	25	—	—	234	385	546	624	1,422	2,237	3,168	4,058	678	
10	52	—	—	19	41	180	214	132	132	487	468	117	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,467	—	
5	6	—	—	7	7	50	263	—	89	150	171	335	
3	17	—	—	23	29	215	268	38	—	646	820	—	
4	36	—	6	25	25	150	150	20	20	233	271	—	
9,605	26,715	2,295	6,761	17,065	32,285	14,047	23,750	40,274	63,481	376,588	678,936	61,133	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudománysszakok szerint									
		nyelvészet		bölcselet		történet		államtudo- mány		természet- tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
III. Görög katho-											
1	Balázsfalva, gyulafehérvári fő- egyház	—	—	1,996	2,260	—	—	—	—	—	—
2	Eperjesi görög kathol. egyház- megye	452	558	2,493	3,468	1,021	2,004	623	925	185	255
3	Lugosi püspöki egyházmegye . .	217	—	627	—	519	—	335	—	149	—
4	Nagyvárad püspökség	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Szamosújvári papnövelde	34	51	336	641	42	72	15	19	15	15
6	Ungvár, munkácsi püspökség . .	—	469	—	3,018	—	1,174	—	—	—	201
7	Ungvári papnövelde	237	633	1,176	5,859	50	126	14	19	17	43
8	Bikszádi sz. Vazul-rendi társház	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	Csernekhegyi szent Vazul-rendi társház	291	360	1,097	1,818	204	310	53	69	—	—
10	Kis-Bereznei szent Vazul-rendi társház	—	—	200	212	22	26	10	10	6	6
11	Mária-Pócsi szent Vazul-rendi társház	50	50	1,000	1,150	60	60	50	50	50	60
	Összesen . . .	1,281	2,121	8,925	18,426	1,918	3,812	1,100	1,092	422	580

IV. Görög kele-

1	Karánsebesi hittani intézet . . .	33	55	130	208	94	129	29	31	10	10
2	Nagyszebeni érseki papnövelde .	372	1,220	480	1,435	159	385	71	146	160	230
3	Temesvári gör. kath. püspökség.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Bezdimi zárda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Grabóczi zárda (Tolnamegye) . .	80	—	258	—	56	—	43	—	57	—
6	Szent-Györgyi zárda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Összesen . . .	485	1,275	868	1,643	309	514	143	177	167	240

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				

likusok könyvtárai.

—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,996	2,260	—	a) A részletes adatok hiányzanak.
127	228	—	—	360	816	—	—	348	1,996	5,609	9,618	642	
30	—	14	—	128	—	225	—	38	—	2,282	3,005	1,301	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,000	—	
27	47	5	—	33	76	64	82	13	14	584	924	93	
—	99	—	59	—	—	—	—	—	866	—	5,886	—	
160	474	—	—	134	235	41	77	224	490	2,058	7,846	110	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	200	—	
—	—	11	11	20	38	—	—	—	—	1,676	2,497	109	
6	6	—	—	—	—	—	—	6	6	250	266	—	
50	70	—	—	50	50	50	50	150	150	1,510	1,570	120	
400	924	30	70	725	1,215	380	209	779	3,492	15,960	38,072	2,375	

tiek könyvtárai.

2	2	—	—	64	87	50	56	68	118	480	492	204	a) A részletes adatok hiányzanak.
—	—	—	—	—	—	—	—	221	579	1,403	1,975	2,020	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,000	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,056	—	
31	—	4	—	69	—	10	—	30	—	638	1,160	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,400	—	
33	2	4	—	133	87	60	56	319	697	2,521	9,083	2,224	

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				

könyvtárak.

—	—	4	10	8	8	—	—	61	96	250	235	194	
—	—	—	4	—	—	636	670	—	—	686	729	—	a) A részletes adatok hiányzanak.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 385	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	358	589	58	
16	28	3	20	61	119	30	33	23	39	740	1,011	—	
212	171	—	—	—	—	—	—	200	316	1,102	1,464	—	
—	—	—	—	—	—	—	44	—	—	—	—	44	
—	—	—	—	—	384	—	71	—	112	—	1,108	—	
—	—	—	—	2	2	1	6	129	129	150	156	5	
1	21	—	20	3	9	—	—	48	72	185	271	—	
17	18	—	2	36	61	15	15	13	29	852	1,177	—	
—	—	—	—	229	606	20	20	—	—	295	714	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 500	—	
—	—	—	—	—	—	127	127	—	—	127	127	—	
20	20	150	—	80	80	200	237	20	25	5,399	5,419	—	
—	—	—	—	31	87	—	—	13	28	370	574	—	
—	—	3	5	2	4	—	—	72	72	240	188	120	
24	425	105	567	355	1,137	672	781	331	878	3,777	7,661	—	
50	300	—	—	—	—	150	445	400	1,800	8,000	14,000	800	
—	—	5	7	—	—	246	271	—	—	707	722	116	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	158	256	400	
10	145	—	—	9	14	8	8	—	—	444	736	—	
84	193	—	50	228	295	—	—	1,874	844	5,425	5,542	300	
—	—	—	—	—	—	—	—	77	—	2,240	2,240	—	
—	—	2	20	—	—	—	—	—	—	121	227	—	
—	—	—	—	—	—	—	617	—	—	—	617	—	
—	—	8	—	79	—	—	—	10	—	104	a) 117	a) 137	
—	—	—	—	—	1,370	—	—	—	499	—	2,430	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudománysszakok szerint									
		nyelvészet		bölcészlet		történelem		államtudomány		természet-tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
29	Szászsebesi ág. hitv. egyházm.	—	—	159	240	—	—	—	—	6	13
30	Vadosfa, soproni alsó ág. hitv. egyházmegye	—	—	38	38	11	11	—	—	—	—
31	Alsó-Dabasi ev. reform. egyház	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	Budapest, dunamelléki ev. ref. egyházkerület.	3,074	4,809	4,409	6,769	1,161	2,483	1,334	1,842	1,665	3,083
33	Kecskeméti ev. ref. lelkészség .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	N.-Várad, bihari e. ref. egyházm.	25	35	231	318	146	196	64	84	8	8
35	Sárbogárdi ev. ref. lelkész hivatal	79	—	121	—	46	—	56	—	53	—
36	Tornalja, gömöri e. r. egyházm.	109	200	912	1,166	377	467	81	81	—	—
37	Velence, vértessaljai ev. reform. egyházmegye	40	75	450	570	150	675	60	130	10	150
	Összesen . . .	5,530	8,255	17,910	23,862	7,768	12,501	4,680	7,083	3,504	5,246

VI. Izraelita felekezeti

1	Országos rabbiképző intézet . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
---	---------------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Egyházi hatóságok

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos egyházi hatóságok	Tudománysszakok szerint									
		nyelvészet		bölcészlet		történelem		államtudomány		természet-tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
1	Róm. kath. könyvtárak, a) az egyház megyékben	17,483	34,798	106,893	175,730	29,448	58,942	13,278	20,986	4,586	10,566
2	Róm. kath. jellegű könyvtárak, b) szerzetes könyvtárak. . .	43,499	72,990	145,514	267,608	44,674	85,418	14,194	24,941	28,151	41,439
3	Görög kath. könyvtárak	1,281	2,121	8,925	18,426	1,918	3,812	1,100	1,092	422	580
4	Görög keleti könyvtárak	485	1,275	868	1,643	309	514	143	177	167	240
5	Protestáns könyvtárak	5,530	8,255	17,910	23,862	7,768	12,501	4,680	7,083	3,504	5,246
6	Izraelita felekezeti jellegű kv.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kimutatott összegek . . .	62,278	119,439	280,110	487,269	84,117	161,187	33,395	54,279	36,830	58,071

Tudománysszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
4	32	15	15	—	—	90	100	56	56	330	376	80	a) A részletes adatok hiányzanak.
—	—	—	12	1	5	—	—	6	6	56	61	11	
—	—	—	—	718	1,299	—	—	58	81	776	1,380	—	
224	1,173	—	—	1,667	2,931	—	—	1,170	1,370	14,704	24,460	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	—	
6	7	9	57	26	34	—	—	5	5	520	651	93	
—	—	—	—	72	—	99	—	9	—	535	535	—	
—	—	—	—	92	169	—	—	610	840	2,181	2,780	143	
—	—	—	—	15	80	—	—	75	120	800	400	1,400	
668	2,533	304	789	3,714	8,694	2,294	3,445	5,260	7,417	51,632	80,088	3,901	

jellegű könyvtár.

—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,200	—	—
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-------	---	---

könyvtárai összesen.

Tudománysszakok szerint										Összesen		
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab			
3,751	14,071	998	9,998	6,441	9,953	5,745	7,370	12,383	31,055	261,743	463,501	18,069
9,605	26,715	2,295	6,761	17,065	32,285	14,047	23,750	40,274	63,481	376,588	678,336	61,133
400	924	30	70	725	1,215	380	209	779	3,492	15,960	38,072	2,375
33	2	4	—	133	87	60	56	319	697	2,521	9,083	2,224
668	2,533	304	789	3,714	8,694	2,294	3,445	5,260	7,417	51,632	80,088	3,901
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8,200	—	—
14,457	44,245	3,631	17,618	20,078	52,234	22,526	34,830	59,015	106,142	716,644	1,269,080	87,702

ÖTÖDIK CSOPORT.

Egyesületek és társulatok könyvtárai.

A városi elem s általában a középosztály műveltségének lüktető erei korunkban, az egyletek és társulatok. Bármily nagy számmal legyenek is ez okból a hivatalos, iskolai s egyházi könyvtárak, a nép műveltségi állapotára mindig merészebb s igaztalanabb a következtetés ezekből a feladatukhoz képest (habár nem is tényleg) szakjellegű könyvtárakból, mint az egyesületek s társulatok könyvgyűjteményeinek minőségéből, mint a melyek elméleti s törvényes szabályoktól menten a közszükséglet s a műveltség fokának megfelelően alakulnak. Még a népkönyvtárak sem oly jó hévmérői a művelődés fokának. A nép nem keresi a könyveket, a könyvtárak alapításában magasabb műveltségű egyének hatnak izlésére s a könyvek összegyűjtésében gátot vet elé conservatív hajlama, melynek megfelelően egy és ugyanazon megszeretett művet untalan olvasgat s kegyenczeit, nem törődve a változó divattal, évtizedeken át tartja meg. Ez a lélektani oka, hogy a népkönyvtárakat nem maga a nép alkotja s hogy a valódi földművelő nép által alkotott egyesületek száma mindenütt kisebb, mint az iparosok s kereskedők körei. A városi egyleteket s első sorban a kaszinókat már a divat vezérli. Mint a társadalmi életben is megszokták a városiak azt, hogy az ujkor eszméit hamarabb érzik meg, mint a falusiak, ép oly hévvel s valódi szenvedéllyel keresik itt is az újat; a kaszinók könyvtárai időről-időre átalakulnak s egy évtized is elegendő, hogy a könyvgyűjtemény jelentékeny része elavulttá legyen. De épen ez az újdonságkeresés okozza másrészt, hogy azok a művek, s első sorban a regények, melyek a képzeletre leginkább hatnak, tartják fenn becsüket legállandóbban. A regényirodalom óriásivá nőtt productiója a kaszinók elterjedésével áll kapcsolatban, sőt épen ezen ok következtében — bár csekélyebb mértékben — a politikai lapok s röpiratok nagy száma is.

Nem feladatunk fejtegetni azt a kérdést, valjon olvasó egyesületeink most jelzett hatáskörét lehet-e s mennyiben a nemzeti törvényeinek megfelelően a társadalmi fejlődés érdekében felhasználni? A kérdés nagyon fontos, de nálunk jelenleg még meddő. A nemzetgazdasági czélú egyesületekről s társulatokról egész sereg törvény gondoskodik; a kormány, szakirodalom s társadalom egyaránt igyekezik irányt mutatni számokra: a társas egyesületek — egy-két rendőri intézkedés kivételével — magukra vannak hagyva; arra, hogy más egyletek s társulatok mintájára szövetkezeteket alkossanak vagy legalább közös feladataikat időről-időre megbeszéljék, a mi kaszinóink soha sem gondolnak, sőt e sokatiró korban még a kritika is ritkán gyakorolja velük szemben fegyverét s abban az esetben is rendesen megelégszik a negatív harczzal a kártyázás ellen, feledvén, hogy a pozitív irány-nyújtás, az eszmék kitűzése s az utak s módok pontos megjelölése az, a mi életet, valódi pezsgő életet teremt, mely mellett a gyom csak elvétve burjánozhatik.

Kaszinói könyvtáraink nagy részének köztudomásu selejtességét is nem az egyesületek gyarló működésének, hanem a társasegyleti ügy nagymérvű elhanyagolásának kell tulajdonítanunk. Hasonló az eset a könyvtáraknál. Kellő kritikánk a napi irodalmi termeléssel szemben nincs, a kaszinói könyvtárak számára alkalmas művek összejegyzéséről egyet len irodalmi társaság sem gondos

kodik s így a könyvmegrendelés a napi lapok többé-kevésbé majdnem mindent dicsérő általános jelzései vagy egyes könyvkiadók nagyobb élelmessége szerint történik, holott tudvalevő dolog, hogy a könyvkiadók nagyobb része még mindég a németországi nevelés hatása alatt áll s nemzeti irodalmunk becsét csak az írók hirneve szerint mérlegeli.

Pedig a kaszinói könyvtárak igen jelentékeny hatást gyakorolhatnának irodalmi s társadalmi viszonyainkra. Az országos m. kir. statisztikai hivatal adatai szerint*) 1878-ban 964 kaszinó s más hasonló társaság volt az országban 89,725 taggal, s ez egyletek évi kiadása 657,865 forintot tett. Maguk e számok is igen jelentékenyek, bár tudvalevő, hogy egyesületi statisztikánk ez első felvétele hiányos volt s ma, az újabb szaporulatot is hozzászámítva, az olvasóegyletek számát hazánkban legalább kétezerre tehetjük. De még sokkal fontosabbnak tünnek fel e számok, ha meggondoljuk, hogy a kaszinók tagjainak családjai, s így bátran elmondhatjuk, Magyarország középosztályához tartozó nőinek zöme a kaszinók könyvtáraiból nyeri, egy pár hirlap kivételével, csaknem összes szellemi élvezetét. Minő erőt s bár lassu, de biztos működést fejthetne ki e hatalmas szellemi fogantyu, ha nemcsak egyes lelkes férfiak esetleges buzgalmától függene az, hogy e kaszinók ne maradjanak kártyabarlangok, politizáló mokrakörök avagy pletykafészkek!! Két ízben, az általános társadalmi pezsgés hatása alatt, a 40-es években s a 60-as évek elején, új irányt látszottak venni e testületek is, de, mert lendületöket csak a kor idézte elő, a megváltozott korszellem ismét elseperte azt; a benső reform, melynél a könyvtár oly nagy szerepet van hivatva játszani, még a messze jövő feladata.

Kevésbé zavaros a helyzet s ennél fogva az eredmény is jelentékenyen nagyobb az oly egyesületeknél, melyek az irodalom vagy tudomány egy specialis ágának művelését tüzték ki feladatul, avagy a melyek tagjai egy-egy meghatározott társadalmi osztályhoz tartoznak.

Az irodalmi s tudományos egyesületek száma nálunk igen nagy. Az idézett kimutatás is 59-et sorol fel, pedig alakításuk jóformán azóta lett divatosabbá. Kimutatásunkban a száznál jóval többre menő egyesület közül azonban csak 13-nak a könyvtáráról szólhatunk s ezek: Aradon: Kölcsey-egyesület; Békésgyulán: Régészeti egylet; Budapesten: Természettudományi társulat s földrajzi társaság; sz. István-társulat; Eperjesen: Széchényi-kör; Kassán: Felső-magyarországi muzeum-egylet; Nagyszeben: Erdélyi természettudományi egyesület s román egylet; Pótzsonyban: Toldy-kör; Sopronban: Irodalmi s művészeti kör; Székesfehérvárt: Vörösmarty-kör; Temesvárt: Dél-magyarországi történeti s régészeti-társulat. Legelső irodalmi testületünk az Akadémia könyvtáráról a nyilvános könyvtárak között volt szó, a budapesti írók s művészek társaságának könyvgyűjteménye alig érdemel említést, másokról (Kárpát-egylet, szatmár-németi Széchényi-kör, újvidéki Matica, Kemény Zsigmond-társulat, dévai régészeti egylet stb.) nem kaptunk kimutatásokat, de a nagyobb résznek nincs is könyvtára, hiszen még oly tekintélyes testületek is, minő a történelmi társulat s a Kisfaludy-társaság, melyeknek saját kiadványaik egy-egy kis könyvszekrényt megtöltenének, nem gyűjtenek könyveket.

Sok más egyesületet számíthatunk azonban még ide azon egyesületek sorából, melyek egy társadalmi osztály érdekeit képviselik. Ilyenek p. az Orsz. tanár-egylet, a Budapesti orvos-egylet, Orsz. gazdasági egyesület, Mérnök- és építész-egylet, a Békésmegyei orvosok s gyógyszerészek egylete, továbbá a különböző tanító-egyesületek, melyeknek könyvtárai bizonyos tekintetben szakjellegűek; míg az iparosok, kereskedők, katonák stb. könyvtáraiban a szakkönyvek száma már nagyon háttérbe szorul a mulattató olvasmányok mellett.

Ez az utóbb említett általános jellemvonás illeti meg a többi egyesületek könyvtárait is csaknem kivétel nélkül. A nagyabonyi már megszűnt leányegylet fenmaradt könyvtára, a tordai olvasó nőegylet szép könyvgyűjteménye, a felekezeti legényegyletek, katonatiszti kaszinók könyvtárai

*) Magyarország egyletei és társulatai 1878-ban. Kiadja az orsz. m. kir. statisztikai hivatal. Hivatalos statisztikai közlemények. Budapest, Athenaeum 1881.

lényegileg ugyanazokat a műveket tartalmazzák, mint a politikai jelszóval (egyenlőségi, 48-as, szabadelvű stb.) ellátott vagy egyszerűen olvasó s társas köröknek nevezett kaszinók könyvtárai. Még a vallásos jellegű olvasó egyesületek könyvtárai is, (melyekből a kis Svajczban már másfél évtizeddel ezelőtt 55-öt mutattak ki, míg nálunk alig van tíz), oly annyira világi jellegűek, hogy különbséget alig lehet köztök s más könyvtárak között tenni. A közös hadsereg budapesti tisztjeinek kaszinójában a könyvek egy harmada regény s valamivel több történeti s földrajzi mű; a debreczeniben már a felénél több a regény s így a különbség a többi jobb kaszinóktól csak az, hogy magyar mű alig elvétve fordul elő bennök. Megemlítjük ez alkalommal, hogy az osztrák könyvtár-statisztika száz katonai könyvtárt tudott fel sorolni egy negyedmilliót meghaladó kötetszámmal: nálunk csak egy pár nagyobb városban s a katonai iskoláknál van katonai könyvtár s ezek közt csak a már más helyen felsorolt ludoviciai érdemel különösebb figyelmet.

Másik jellemző vonása a kaszinói könyvtáraknak azok kezdetlegessége, különösen a k ö n y v e k c s e k é l y s z á m a. A 328 kimutatásunkban felsorolt könyvtárban összesen csak 396,617 darab könyv van, azaz egyben-egyben átlag csak 1241, alig annyi, a hány tisztán szépirodalmi mű magyar nyelven 3—4 év alatt megjelenik. Igen természetes ily körülmények között, hogy még a magyar szépirodalom kiválóbb termékeit is csak kevés kaszinói könyvtárban találhatjuk fel nagyobb számmal s annál kevesebb az oly olvasókörök száma, a hol a nemzeti irodalom összes becsesebb termékeit igyekeznek egybegyűjteni. A tizezer kötetet meghaladó két nagy könyvtár, melyet e csoportba iktatunk, a budapesti nemzeti kaszinóé s a természettudományi társulaté, főkép a külföldi irodalomra fektet sulyt. Valóban feltűnő, hogy egyes népes s országszerte elismert művelt közönséggel bíró városok összes olvasó-egyleteiben is mily kevés könyv van. Hogy csak egy pár példát emlitünk: Brassóban 1415, Debreczenben 2329, Egerben 1810, Lőcsén 896, Miskolczon 1192, Pécsen 3240, Pozsonyban 4114, Sopronban 2014 stb. Igaz, hogy egyes helyekről, így p. Kolozsvárról alig kaptunk adatokat s nagyon kevés város van, hol (mint Nagybonyban, Nagykörösön, Pápán) az összes társaskörök könyvtárait lelkiismeretesen számba vették; mind a mellett az eredmény, még ha a kaszinói könyvtárakban őrzött köteteknek számát kétszer oly nagynak vennők is a valóságban, a mi azonban nagyon valószínűtlen, az eredményt nem mondhatnók kielégítőnek, sőt nem is olyannak, mely irodalmunk jelen fejlettségi fokának megfelelné.

Ha tehát, mint kezdetben emlitettük, az egyesületi s különösen kaszinói könyvtárak bizonyos tekintetben fokmérői a nemzet közép osztálya műveltségének, már az eddigiekből is két eléggé szomorú tanúságot vonhatunk ki: egyik az, hogy a kaszinók tagjai többet gondolnak a mulatságra, mint a önművelődésre; a másik, hogy a kaszinók nem pártolják kellő erővel és buzgósággal a magyar irodalmat.

Nincs is szükségünk számokra, hogy e kedvezőtlen helyzetet felismerjük. Mindkét panasz állandó a lapokban s elismert a hazai művelt közvélemény által. Társas egyletünk van elég, némely helyen talán több is, mint viszonyaink között igazolható volna, de ez egyesületek túlnyomólag nagyobb része nem is igyekszik könyvtárt gyűjteni, igen sok helyen megelégszenek e tekintetben a l a p o k olvasásával.

A kaszinói tagok közül azok, kik nem kártyáznak s billiardoznak, az ujságokat olvasásuk szorgalmasan, de a könyvnyelvény nagyobb részét csaknem mindenütt a nők képezik s ezeknek meg mindig csekély része az, mely az alig egy-két évtized óta kezdődött magasabb fokú nőnevelés hatása alatt képes megérteni a könyvek becsét s elég jártas az irodalomban, hogy a selejtest avagy a tisztán mulattatót a maradandóbb becsütől megkülömböztetni tudja. A férfiak műveltebb osztálya rendszeresen magán könyvtárt igyekszik alapítani: de a többséget — fájdalom! — még mindig szellemi rabszolgaságban tartja a hazánkban oly régóta dúló pártpolitika láza, az a gonosz szellemölő szenvedély, mely csaknem lehetetlenné teszi a komoly tanulmányozást s még a hivatás-szerű politikusokat is eltéríti a történeti s államtudományi kutatásoktól, a valódi politika alapjaitól. Magyarországon az 1884-ben postán elküldött 49.642.538 hirlap közül 33.194.360 politikai tar-

talmu volt; a szaklapok száma csak 9.543,923.*) Az utóbbiak közül bizony csak elvétve találunk egyet-kettőt a kaszinók asztalain, míg mindenki hiányosnak tartaná azt az olvasó-kört, a hol minden párt politikai napi közlönyét fel nem találhatni.

Ki irodalmi s tudományos viszonyainkat ismeri, kétségkívül már érzi s gyönyörködve látja a szebb jövő hajnalát. Az ország fővárosában s itt-ott a vidéki gyúpontokon is pár év óta rendkívüli számban alakulnak a tudományos és szakegyletek s némelyik már tekintélyre is tett szert, tudományos folyóiratainak száma s beltartalma a legtöbb esetben európai színvonalra emelkedett, szakiskoláink rohamosan szaporodnak s erősödnek, az élelzapok lassanként megszűnnek kizárólag politikai jellegűek lenni stb. De hiszen — hogy Eötvös szép mondását ismételjük — a felkelő nap is a hegyek tetejét aranyozza meg először, a teljes nappal azonban csak akkor következik be, ha a napsugara már a völgyek mélyéről is elúzi a setétséget. S ez a kor még nem következett be; a közép osztály műveltségének fokmérői még nagy részt Mokány Berczik tanyája, tudományos közlönyeink igen csekély kivétellel állami vagy legalább egyleti támogatásra szorulnak, a »Budapesti Szemle« előfizetőinek száma alig egy pár száz s az egyesületi uton leginkább elterjesztett tudományos folyóiratokat, a »Természettudományi Közöny«-t s »Századok«-at igen sokszor lehet találni felvágatlanul. Széchenyi hatalmas szelleme anyagi reformjaival egyenrangú alkotást kezdeményezett, midőn a kaszinók által megteremtette a magyar társadalmat, de az ő alkotása csak külső keret volt, melynek ürességét a gyorsan haladó idő mindig világosabbá teszi; a nemzet szellemi arisztokráciája s az ugynevezett művelt osztály zöme között ma már tátongóvá kezd lenni az űr. Lesz-e egy új hatalmas szellemi erő, ki e szűgyenletes s jövőben vészt hozó űrt kitöltetni képes leend, ki a kaszinók ujjászervezésével felrzza léha tétlenségéből ezt a középosztályt is, hogy munkatárs legyen a szebb jövő öntudatos megalkotásában?

Kaszinói könyvtáraink zöme még egészen modern eredetű; az utolsó két-három évtized alkotása, mint általában mindenütt. A renaissance-korban nálunk is fennállott irodalmi egyesületeket a háborus idők elseperték s a művelt osztály nem érezte szükségét az egyesületi életnek egész a mult század második feléig, midőn mintegy új renaissance-korszak kezdődött meg földrészünkön. A nyugoti népek e tekintetben meg is előztek minket s különösen Angliában az egyesületi élet jóval előbb kezdett virágzásnak indulni. Van ugyan nyoma, hogy már a mult században volt néhány magyar olvasó-egylet**), melyek száma a jelen század elején lassanként szaporodott, de azért kétségtelesen Széchenyi érdeme a kaszinók s társasegyletek meghonosítása hazánkban s azok kezdetét jogosan tehetjük 1827-re, midőn a nemes gróf a pozsonyi országgyűlési klubbot Pesten ujjászervezte s »nemzeti kaszinó« czim alatt a ma is legtekintélyesebb magyar kaszinónak alapját megvetette. Kimutatásunkban az alapítási évek szerint az egyesületi könyvtárak következőkép oszlanak meg:

1850-ig alapított	48
1851—1860 közt	23
1861—1870 közt	110
1871—1880 közt	81
1881—1884 közt	41
Nincs kimutatva az alapítási év	25-nél

Összesen . . . 328

*) Még e számnak is közel fele a kormány által kiadott vagy segélyezett szakközönyökre esik. Maga a hetenként kétszer több mint 12,000 példányban szétküldött »Néptanítók lapja« több mint 1¼ milliót képvisel e számban. A tisztán társadalmi uton kiadott szaklapok közt legelterjedtebb a »Természettudományi közöny«, de ennek is alig hatezer példánya kel el, sokkal kevesebb, mint a legtöbb fővárosi politikai zuglapnak. Pedig ezenkívül 8—10 oly magánjellelű szaklapunk s folyóiratunk sincs, melynek ezernél több vevője akadna.

**) Nagy-Szebenben 1789-ben 20 olvasást kedvelő férü gr. Bánffy vezetése alatt irodalmi és olvasókört alapított, melynek br. Bruckenthal adott szállást palotájában (Sieb. Quartalschrift. I. 125.). Tudjuk továbbá a pozsonyi kaszinó (Hadi tört. III. 1790.) s a budai kaszinó (Ung. Nachrichten 1798.) létezését.

Látható abból, hogy, míg egyesületeink száma általában különösen a 70-es években gyarapodott, részben az ipartörvény hatása alatt, a kaszinói könyvtáraké túlnyomólag az új alkotmányos élet kezdetére jut. A kimutatásunkban névszerint felsorolt legrégebb kaszinói könyvtárak a következők: segesvári (1824), budapesti nemzeti kaszinó (1827), szegedi belvárosi kaszinó (1830), rimaszombati (1831), szilágysomlyói (1832), debreczeni (1833), egri (1833), rozsnyói (1833), szatmárnémetii (1833), deési (1835) stb.

A 396,617 kötet közül, melyek e könyvtárakban őriztetnek, tudományosak szerint részletezve van 299,509, tehát $\frac{2}{3}$ -nál több. Az eredmény százalékokba átszámítva a következő:

		mű	darab
		százalékban	
Nyelvészeti	csoporthoz tartozik	3·41	3·83
Bölcsészeti	»	2·67	2·15
Történeti	»	9·12	9·19
Államtudományi	»	5·43	5·22
Természettudományi	»	6·25	4·27
Encyclopaediai	»	2·02	2·73
Hírlapi	»	1·65	3·01
Szépirodalmi	»	53·40	56·60
Tankönyv	»	3·58	2·30
Vegyés	»	12·47	10·70

A szépirodalmi csoport túlnyomó száma tehát e táblázatból is világos, bár, ha a szak-egyesületeket elkülönítenők, az arányszám még hasonlíthatatlanul magasabb lenne. Az eredmény az, a mit már fentebb említettünk: kaszinóink s olvasóköreink jóformán csak szépirodalmi műveket szereznek be s azok mellett még leginkább kedvelik a történeti munkákat. Futólagos pillantás táblázatunkra elég. Apróbb községekben rendszeren csak szépirodalmi könyvtár van, de oly tekintélyes helyeken is, minők Debreczen, Nagyszeben, Nagyvárad, Nagy-Kőrös, Kézsmárk, Körmöczbánya, Rózsnyó, Segesvár, Szentes, Kismarton, Mohács, Pásztó, Szászrégen, Tisza-Füred, Zilah, Zólyom stb. az olvasó-körök könyvtáraiban alig van vagy éppen nincs más, mint szépirodalmi mű. Sőt még egyes szakegyleteket is találunk, így Hajdu-Nánáson tanító-testületet, Kassán a kereskedő ifjak társulatát, sőt egy gyümölcsészeti egyletet is, melynek tagjai — az alapszabályok sajtóságos értelmezésével — csaknem tisztán regényekből álló könyvtárt gyűjtöttek össze.

Részletes statisztikai felvétel feladata volna e szempontból pontosan kimutatni a következő nem érdektelen adatokat: mennyi a szépirodalmi művek között a regény s elbeszélés? mennyi ismét ezek között az eredeti s mennyi a fordított mű? hány lapot járatott a kaszinó s hány volt ezek között politikai, hány szépirodalmi s hány ismeretterjesztő? mennyi a szakszerű tudományos művek száma s mely szakok vannak leginkább képviselve? Végül: hányan olvastak regényeket s mily regények voltak legkeresettebbek?

Jelen uttörő felvételünkben meg kellett elégednünk azzal, hogy csak a főbb adatokra nézve nyujtsunk általános tájékoztatást, s így e kérdésekre nem terjeszkedhettünk ki; de valószínű, hogy olvasó-köreink nagyobb részének patriarchalis kezelése mellett részletes adatokat hasztalan is kérnünk volna.

Legyen elég most egy pár jellemző példát felsorolnunk.

Az egyesületi könyvtárak között kimutatásaink szerint 114-nek volt nyomtatott könyvjegyzéke; ebből 12-öt hozzánk is beküldöttek. Az öt legnagyobb könyvjegyzékből összeszámítottuk a három, kaszinói könyvtárainkban tudvalevőleg leginkább feltalálható, francia regényíró műveit s az eredmény (a fordított s eredeti műveket is számolva kötetenként) a következő:

Könyvjegyzék nyomatási ideje	A könyvtárban volt : összesen kötet	Kock Pál	Montepin Xavér műveiből	Ponson du Terrail kötet:
1. 1881. és 1885.	6,000	113	109	64
2. 1884.	2,832	34	30	23
3. 1882.	1,553	23	8	44
4. 1882.	2,544	31	108	148
5. 1885.	3,134	35	103	112

Neveket nem említünk, csak azt emeljük ki, hogy mind az öt könyvtár a jobbák közé tartozik. S mégis azt látjuk, hogy egy 2544 darabra menő kis gyűjteményben is 287 kötetet, az egész gyűjtemény egy tizedrészénél jóval többet teszik a felsorolt selejtes vagy erkölcsileg kifogásolható írók művei!

Bizony aligha kellene többet mondanunk a kaszinói könyvtárak tartalmának jellemzéséről. De lássunk még egy pár adatot.

Egyik itt említett könyvtárban, hol annyi sok kevés becsü francziából fordított regényt találtunk (s ezek számát még Boisgobey, Gaboriau, Gondrecourt s társaik szaporítják leginkább; Daudet Alfonszól például már csak három mű volt meg), 1882-ben még teljesen hiányoztak a régi nagy regényírók (Cervantes, Manzoni, De Foe, Bernardin de St. Pierre stb.), az újabbak közt nem volt meg Eliot, Trollope s nagyon hiányosan voltak képviselve még Ouida, Turgenjeff, sőt a nagy Dickens is.

De még ez hagyján.... Egy más kaszinónak 1884-ben 900 kötetre tehető könyvjegyzékében mely tisztán magyar nyelvű műveket tartalmaz, nagy költőinket csak Arany képviseli (két más könyvtár jegyzékében az ő művei is hiányzanak, Vörösmarty s Madách már általában a ritkaságok közé tartoznak); s igen jellemző, hogy attól a nagy szellemtől, kinek költeményei egyenlő lelkesedést keltenek a kunyhókban s palotákban s a kinek munkái hazánkban a biblián kívül leginkább el vannak terjedve, úgy hogy magyar könyvtárt nélkülök gondolni is alig lehet; jellemző, mondjuk, hogy Petőfi Sándortól e könyvgyűjteményben egyedül csak a »Hohér kötele« van meg, mintegy jelezve a könyvtár kezelőinek műveltségét, kik a magyar regény- és beszélyirodalomból jónak látták teljesen mellőzni Pálffy Albertet, Mikszáthot, Kemény Zsigmondot, de e helyett csaknem teljes számmal megvan a magyar ponyvaregény irodalom, s ott láthatók a »barátfülek«, »pápák bünei«, »papok tükre«, »szerelmi pikanteriák« s más hasonló csiklandós című gyűjtemények, bizonynyal már elrongyolt állapotban.

Nagy bajok ezek, melyeket csak hosszabb idő s öntudatos munkálkodás által lehetne részben orvosolni. Egyik nehézség jelenleg még a könyvek hiányos terjesztése. Irodalmunk újjászületésétől egész az új alkotmányos korszak kezdetéig az előfizetés volt nálunk is a fő terjesztő eszköz s ez az eszköz néha meglepő eredményeket hozott létre. Másfél évtizeddel ezelőtt azonban e primitív mód már elvesztette hatását, el annyira, hogy – elég csak egy példát említenünk fel – ez időben a legelső kiadó Ráth Mór, nem kisebb emberek, mint Arany János, Lévy József és Szász Károly nevében előfizetést hirdetett az azelőtt nemrég elhunyt népszerű Tompa Mihály összes műveire, s bár e felhívást minden tekintélyesebb laphoz mellékelte, a kitűzött határidőre 3, mond három előfizető jelentkezett. Sajnos, hogy a gyökeresen megváltozott viszonyokhoz tekintélyesebb könyvkiadóink nem voltak képesek alkalmazkodni s tovább folytatták nehézkes eljárásokat. Az írók s közönség egyaránt érezték a bajt s megalakultak a könyvkiadó vállalatok czimén a különböző könyvvásárló szövetkezetek, mintegy az írók szövetkezete a könyvkereskedők ellenében. Jóformán minden tudományos társulat, első sorban maga az akadémia s azonkívül a szépirodalmi társaságok is (Kisfaludy társaság, Petőfi társaság) adtak ki vállalatokat. De ezek nagy része csak a tagok körében terjedt s maguk a könyvvarusok, jövedelmöket csorbitva látván e társulatok által, nem igyekeztek azok terjesztésére hatni. Ily viszonyok közt lépett előtérbe a tisztán üzérkedő osztály, ügyesen felhasználta a helyzetet s csaknem gyárilag előállított fordított regénytömeggel lepte el az olvasni szerető közönséget. A kor viszonyainak annyira megfelelő colportage-üzlet is, tekintélyesebb kiadóink s irodalmi társaságaink nehézkessége miatt, tudatlan üzletemberek kezébe került, kik e mellett, alkalmas magyar tárgyak hiányában, a német szépirodalmat terjesztették s oly rendkívüli sikerrel, hogy volz idő, midőn

a »Gartenlaube« és »Bazar« több példányban kelt el ebben az országban, mint a hazai szépirodalmi s ismeretterjesztő lapok összevéve. A helyzet gyökeresen még most sem változott meg, de jelentékenyen javult az által, hogy az egyik legtekintélyesebb colportage-üzlet tulajdonosa a magyar klasszikus szépirodalmat is bevonta működési körébe s Petőfi költeményeiből — az irodalom barátainak meglepetésére is — mintegy 40,000 példányt árusítván el, ujabban Vörösmarty, Garay, Vas Gereben s más jelesebb írók műveit kezdi terjeszteni. Nem csoda, ha könyvkiadó üzletünk e primitív állapota, mely felett az írók s könyvkiadók folyvást panaszkodnak, de melyen erélyesen segíteni nem voltak képesek, az olvasni szerető közönség könyvtárait sok helyen lassankint olyan gyűjteményekké alakította át, minőknek példáit fentebb láttuk.

Pedig tagadhatlan, hogy a mi derék középosztályunkban megvan a jóakarát s komolyabb műveket is szívesen vásárol, ha kellő tanácsadásban s buzdításban részesül. A »Vasárnapi Ujság« nagyobb kaszinóinkban sehol sem hiányzik, megvásárolják itt-ott Horváth Mihály történeti, Hunfalvy nagy földrajzi munkáját, sőt a magyar tudományos akadémia által kiadott művek közül is akad egy túlnyomólag nyelvészeti munka (Vámbery Ármin: A magyarok eredete), mely rövid idő alatt második kiadást ért. Leginkább látszik e jóakarát abból a tényből, hogy olvasóegyleteink túlnyomólag magyar könyvet vásárolnak. Nem kevesebb mint 176,630 műről s 32,945 kötetről tehát 209,575 könyvről, az összes műveknek háromnegyed részénél jóval többről, van e tekintetben kimutatásunk s ezek szerint volt:

magyar nyelvű mű	147,148 mű vagy kötet, azaz	70·21%
német » »	50,229 » » » »	23·97%
francia » »	3,497 » » » »	1·67%
angol » »	3,793 » » » »	1·81%
latin » »	2,479 » » » »	1·18%
más vagy több nyelvű mű	2,429 » » » »	1·16%
Összesen	209,575 mű vagy kötet, azaz	100%

Habár még e kedvező arány mellett sincs a magyar nyelvű művek száma az ország lakosságához mérten úgy képviselve, mint a német irodalom, a helyzet kétségkívül nagyon kedvező, mivel a magyar elem hazánkban a népességnek csaknem felerészét képezi, míg e magyar könyvek aránya már a három negyedet is megközelíti. Lényeges hatással van erre az a körülmény, hogy még oly nagy számú nemzetiségek körében is, minők tót és román ajku honfitársaink, az olvasó egyletek száma igen csekély s még inkább az a legközelebbi népszámlálásunk folytán számokban is kiderített tény, hogy Magyarország városi lakosságában a magyar elem rohamosan kezd tért foglalni. S valóban végig nézve a kimutatásunkban közlött névsoron, láthatjuk, hogy a katonai kaszinókon s az erdélyi szászok olvasó-egyletein kívül nagyon kevés oly olvasókör van, hol a magyar irodalmat elhanyagolnák s azok nagyobb része is szakegylet. *) Nagyrészt magyar ajku városok között csak a bonyhádi, munkácsi, mohácsi, nyirbátori s szegedbelvárosi kaszinóinkban találhatjuk az idegen irodalom nagymérvű képviseltetését.

Ellentétben látszik lenni ezzel az állítással kimutatásunknak egy másik adata. Azt látjuk ugyanis A) táblázatunk egyik összegezésében, hogy a magyar művek vásárlására fordított összeg 14,794 forintot tett s így a könyvtárra fordított 46,503 forintnyi összegnek csak 31·81%-át, azaz egy harmadát sem. De az ellentét csak látszólagos. A könyvtárra fordított összeg mennyisége 257

*) Hogy a német nyelvű művek aránylag nagy száma különben inkább a régiebb, irodalmunk fejletlenebb korszakában fennállott viszonyok eredménye s némely helyen meggyökeresedett rossz szokás, de nem a vegyes ajku népeknél szükségessé állapott, leginkább tanúsítja, hogy a vegyes ajku Svájcban nagyon ritkán fordul elő, hogy német községek könyvtáraiban francia s olasz művek nagyobb számmal legyenek, s megfordítva. (L. Die öffentlichen Bibliotheken der Schweiz, Basel 1872. 66. l.) Szakkönyvtárak s speczialis célra gyűjtött könyvgyűjtemények vezetőinek a nyelv különbségre gondolni nem lehet; kaszinók, különösen ha csekély anyagi erővel rendelkeznek, hibásan tesszik, ha az előítéleteknek hódolva idegen művek lefordítását be nem várják.

könyvtárnál van kimutatva, a magyar könyvek vásárlására fordított összeget azonban csak 182 helyen találjuk kitüntetve. Emellett igen természetes, hogy sok kimutatásban a »könyvtárra fordított összeg«-be bevették a kaszinó más kiadásait is s különösen a hirlapokat. Hogy ez a feltevés helyes bizonyítja a magyar művek nagy számán kívül az is, hogy 1884-ben 234 könyvtárnál az összes szaporodás 14,148 művet tesz, tehát körülbelül annyit, a hány forintot tett 182 könyvtárnál, tehát az előbbinél sokkal kevesebbnél, a magyar művekre költött összeg; vagy, még világosabban, arányszámokban, szólva, egy-egy kaszinói könyvtárra jutott átlag 60 uj mű s ugyancsak egynél átlag 81 forintot költöttek magyar művekre. Mivel a kaszinók számára vásárolt regények köteteinek átlagára nálunk egy forint s kisebb kaszinói könyvtárak antiquaroktól is vásárolnak, sőt az ajándékozott művek száma sem csekély, csaknem bizonyosra vehető, hogy a könyvtárakra fordított összeg nagyobb része magyar művek vásárlására adatik.

Nem szükséges azonban fejtegetnünk, hogy az az alig tizenötezer forintot tevő összeg, melyet kaszinóink kimutatásunk szerint (a hirlapokon kívül) a magyar irodalomra fordítanak, mily elenyésző csekélység a tőlük méltán megvárható áldozathoz képest. Hiszen, hogy csak egy adatot emeljünk ki, 1884-ben hazánkban 149 eredeti s 117 fordított szépirodalmi mű jelent meg magyar nyelven, pedig tizenöt ezer forint — a legszerényebb számítások szerint véve — 20—25 mű előállítására is alig elegendő s ez az egész összeg nem sokkal több (néhány esetekben kevesebb is), mint a mennyit egy-egy nevesebb külföldi regényíró egyetlen közepszerű terjedelmű műveért kap. A magyar irodalom ma már anyagilag is megkezdte virágzás korát; akademiánk két millió forintot meghaladó tőkéjével a legelső hasonczélú intézetek közé tartozik, a Kisfaludy s Sz. István-társulat számos tudományos egylettel együtt tőkepénzek felett rendelkeznek, nyomdáink izléses s díszes kiállítása elismert tény. *) A mai körülmények között a kaszinók ily eltörpülő összeggel hozzájárulása a kulturális eszközök egyik legfontosabbikának előmozdításához, mondhatjuk bátran, elszomorító. Nem állítjuk, hogy irodalmunk felvirágoztatása a kaszinóktól függ, még azt sem, hogy túlnyomólag; de kétségtelen, hogy egy oly korszakban, midőn a társas-egyletek nemcsak hirlapokat, de könyveket is tömegesen fognak vásárolni, midőn minden jelentékenyebb kaszinó kötelességének fogja tartani, hogy tagjainak a nemzeti irodalom összes jelesebb termékeit azonnal bemutassa, nálunk is meg fog szünni a nem alaptalan panasz a szépirodalom pangásáról, meg fog szünni, hogy a regényírók műveik irását a kenyérkereset mellett mellékfoglalkozásnak tekintsék s nem fordul elő többé, mint jelenleg, hogy az írói tulajdonjog védelmét a törvény meghozatala után évekig egyetlen magyar író s kiadó se tartsa érdemesnek igénybe venni. De nemcsak ez történik meg. Az Egyesült-Államokban, mely pár évvel ezelőtt ülte meg állami fennállásának százados évfordulóját, ugyanakkor már 78 társulat volt, mely a hazai történelmet művelte s e célból többek közt millió kötetnél többet számláló könyvtárakat gyűjtött össze. A mi ezredéves hazánkban sem szabad tartósnak lennie az oly állapotnak, hogy az összes egyesületi s társulati könyvtárakban összesen még százezer tudományos művet se lehessen össze-számolni.

Ennyi az, a mit az egyesületek s társulatok könyvtárainról általánosságban elmondani akarunk. Az egyes könyvtárakról keveset lehet mondanunk, mivel épen a legjelesebb, a mintaszerűen kezelt természettudományi társulati könyvtárról, valamint a nemzeti kaszinó nagy könyvtáráról már a nagy könyvtárakról szóló fejezetben megemlékeztünk. Egy pár könyvtárról a könyvjegyzékekben, a kitöltött kérdőíveken s más helyeken talált adatokból még az alább következő részleteket mutat-hatjuk be táblázataink adatainak kiegészítéséül:

*) Az irodalmi czélokra szolgáló tőkét hazánkban megközelítőleg 2 1/2 millióra tehetjük s az évi forgalomnak az a része, mely kizárólag irodalmi czélokra fordítatik, a hirlapokat is ide értve, legkisebb számításal 2 1/2 millió forint. L. »A magyar irodalom tőkéje« (Nemzet 1884. febr. 23-án, 53. sz.)

1. Az aradi kaszinó-egylet könyvtára.

Az egyletnek már az ötvenes években volt könyvtára, ez azonban rendezetlensége folytán nagy részt elpusztult. 1884-ben öt tagu könyvtári bizottság szerveztetvén s egyszerre 86 magyar mű vásároltatván 300 forint értékben, a könyvtár újból megalakult s 1885-től fogva a tagok használatára megnyitott. Külön olvasó-terem is van. A kis könyvgyűjtemény mellett 42 kötet részben régi kézirat van, köztök Lampertes Krispin »Handschrift original Zeitung von Augspurg verschickt« című folyóirata az 1598, 1600, továbbá 1608—1618 évekről, Gyurkovics Györgytől több latin kézirat a XVII-ik és XVIII-ik századból. Magyar kézirat egy van 1613-ból, ugyanez évből ered a könyvtár legrégebb nyomtatványa, mindkettő Bethlen Gábor törvényeit s rendeleteit tartalmazza az ő sajátkezű aláírásával.

9. Bártfai társaskör könyvtára.

Nyilvános könyvtár helyét is igyekeznek pótolni némileg, mert a társaskör tagjain kívül (tagsági díj 4 frt 50 kr.) idegenek is olvashatnak könyveket havonként 30 kr. lefizetése mellett. A könyvtár túlnyomólag szépirodalmi művekből áll, melyek öt szekrényben külön szobában helyeztetek el. Két tanító kezeli, az egyik 20 forint tiszteletdíjat kap, a másiknak a tagsági díjat engedik el. Minden második évben szereznek be könyveket átlag 150 frt költségen. 1880—1884-ig a szaporodás 73 mű. 1880-ban jelent meg nyomtatott könyvjegyzék 414 magyar s 861 német műről.

37. A budapesti kir. orvosegylet könyvtára.

Az egyesület helyiségében egy körülbelül 36 □ láb területű utczai szoba szolgál olvasó helyiségül. Van külön könyvtárnok, jelenleg dr. Fejér Lajos, s mellette egy szolga 180 forint fizetéssel. A könyvtár túlnyomólag orvosi s rokon szakművekből áll. 1884-ben 23 művet vásároltak 220 frt költségen s ezenkívül orvosi folyóiratokra s szaklapokra 736 forintot költöttek. E számok is bizonyítják a tekintélyes könyvtár nagy értékét. A kötetek száma 7934.

38. A budapesti kereskedő ifjak társulatának könyvtára.

Nem szakkönyvtár, mivel túlnyomólag a nevezetesebb szépirodalmi s általános jellegű tudományos művek beszerzésére fektetik a főszűlyt, de a kereskedelmi s rokon munkák beszerzése terv szerint történik s a könyvtár e része egészen elkülönítve van. A csoportosítás e részben a következő:

I. Általános kereskedelmi és közgazdasági ismeretek. Encyclopaedia.

1. Általános kereskedelmi ismeretek. Encyclopaediák.
2. Könyvvitel.
3. Kereskedelmi számtan.
4. Kereskedelmi iránytan és levelezés.
5. Kereskedelmi földrajz és történelem.
6. Árúisme.
7. Kereskedelmi jog és törvénykezés. Váltó jog.
8. Nemzetgazdaság. Pénz- és bankügy.

II. Nyelvtanulmány. Nyelvtanok. Szótárak stb.

III. Kereskedelmi és közgazdasági statisztika.

1. Általános kereskedelmi és közgazdasági statisztika.
2. Kereskedelmi egyletek évi jelentései.
3. Kereskedelmi kamarák évi jelentései.

4. Jelentések kiállításokról.
5. Egyéb statisztikai évkönyvek és jelentések.
6. Czimtárak, keresk. czégjegyzékek.

A művek két könyvtárnok vezetése alatt egy nagy teremben gondosan őriztetnek, két nyomtatott jegyzék is jelent meg, 1881-ben 1993, 1885-ben pótlólag 335 műről. 1884-ben 59 művet vásároltak 138 frt erejéig. A kötetek száma a hatezeret már meghaladja.

41. A magyar földrajzi társaság könyvtára Budapesten.

Nagy értékű szakkönyvtár, különösen mivel a társaság a földgömb minden részéből (Japánból, Afrikából s Ausztraliából is) kap cserepéldányokat, úgy hogy a földrajzra vonatkozó folyóiratok az utóbbi évtizedről csaknem teljes számmal vannak meg, bár csak füzetekben, a mi azok használhatóságát jelentékenyen megnehezíti s hézagossá változásukat előmozdítja. Általában sajnos, hogy mostani ideiglenes helyiségében, a posta-palotában, ezt a könyvtárt igen kevesen használják s a társaság kevés költséget fordít annak tervszerű kiegészítésére. 1884-ben ajándék folytán 14, cserében 111, vétel által ellenben csak 2 mű jutott a könyvtár tulajdonába. Van a könyvtárral kapcsolatban 507 darab, részben igen ritka térkép, 2 földgömb s 102 néprajzi fénykép, az utóbbiak nagyobbrésze Bonaparte Roland herczeg ajándéka. A könyvek között számos világhírű utazó által ajándékozott mű van; a külföldi hatóságok közül az éjszakamerikai Egyesült-Államok a francia köztársaság kormánya s a braziliai császári observatorium küldenek nagyobb mennyiségű hivatalos kiadványokat. A könyvek száma 1675. Czédulajegyzék készülöben. Könyvtárnok: Király Pál.

46. A magyar tisztviselők orsz. egyesületének könyvtára Budapesten.

A leginkább használt kisebb közkönyvtár a fővárosban. 1884-ben 416 olvasó 12,636 munkát kölcsönzött ki, úgy hogy némely munka az éven át 50—100 különböző kézben is megfordult. Az egyesület tagjai két forint ovadék letétele mellett haza vihetik a könyveket, olvasó terem nincs. Könyvtárnok Sólyom Jenő 240, segédkönyvtárnok Horváth Miklós 120 forint tiszteletdíjjal. A könyvek egy udvarra nyíló nagy boltozatos szobában 8 szekrényben vannak elhelyezve, a darabszám csak 2487, de az utóbbi években a virágzó állapotban levő egyesület évenként 600-600 forintot szavaz meg a könyvtár céljaira. 1884-ben 206 művet vettek, magyar tudományos műre 92, szépírodalmira 336 forintot fordítottak. A könyvtárról három nyomtatott jegyzék is jelent meg.

54. A budapesti könyvnyomdászok és betüöntők együletének könyvtára.

Az 1884-ben nyomtatásban megjelent jegyzék szerint a 2832 kötetre menő gyűjteményben csak 36 nyomdászati szakmunka van s a szépirodalmi műveken kívül történelem, ó klassikusok s nemzetgazdaság vannak leginkább képviselve. Igen érdekes az egyesület mintagyűjteménye: mult században vagy a jelen század elején nyomtatott munkák, néhány díszmunka (csak 10 s azok sem a legjobbak), több diszlap s végül egy pár nyomda betüszedő s diszitmény gyűjteménye. Az egyesületnek van budai fiókja is mintegy 300 kötet könyvvel, melyek mind szépirodalmi vagy legalább mulattató tartalmuak. Az egyesület állandóan 180 forintot fordít évenként a könyvtárra s helyiségében két szobát ad rendelkezésre. 1884-ben ajándék folytán 44, vétel által 345 mű szereztetett be. Négy fizetéslen könyvtárnok is van, kik hetenként háromszor adnak ki könyveket a tagsági jegyek előmutatóinak; ritkább s értékesebb műveket biztosíték mellett. Ki egy könyvet két hétnél tovább használ, naponként egy krajczárt fizet, hátralékosoknál a könyvtári jegy visszatartatik. A régi könyvek között van egy Jénában 1626-ban megjelent munka »Letztes Testament und Offenbarung der irdischen und himmlischen Geheimnisse.«

69. Deáki-i népkönyvtár (Pozsonym.)

Czélszerűen vezetett kis népkönyvtár. 1876-ban Weber Dénes nyugalomba lépett plébanos 180 darabra menő ajándékából utódja Gulyás Elek alapította meg. A könyvek az iskola nagyobb termében Markó Pál kántortanító felügyelete alatt állnak, e helyen estenkint, hetenként háromszor, 24—30 földmives jelenik meg olvasni s e mellett, mint táblázatunkból láthatni, szép számmal viszik haza a könyveket. Politikai s theologiai művek kivételével minden szak van gondosan a nép igényei szerint megválogatva; a hírlapok bekötve őriztetnek. A könyvtárnak a nevelési egylet által ajándékozott 700 forintos tőkéje van, melynek kamatai felől az iskolaszék intézkedik. A könyvek száma jelenleg 586.

173. A munkácsi társaskör könyvtára (Beregsm.)

Régi tekintélyes vidéki kaszinó. Olsavszky László uradalmi tiszt a 40-es években 200 darab könyvvel vetette meg alapját. Azóta is folyvást szaporítják a könyvtárt, 1884-ben 68 művet vettek, melyek közt 91 forint értékű magyar szépirodalmi munka volt. A kezelés gondja Kozma László tanítóé, ki egy kis tiszteletdíjt huz. 1885 elején 2571 kötetről nyomtatott jegyzék jelent meg. A könyveket sokan olvassák s nem csak egyesületi tagok. Maguk e társaskör tagjai hetenként kétszer vihetnek ki 2—2 kötet könyvet, a vidéken lakó tagok 4 kötetet; az ugynevezett »könyvolvasó tagok«, kik hetenként kétszer szintén két kötetet vehetnek ki, havonként 40 krt, s ezenkívül óvadékul 2 forintot fizetnek.

196. Erdélyi természettudományi egyesület Nagyszebenben.

Az 1848 óta fennálló egyesület főképp ajándékokból két szobában elhelyezett könyvtárt gyűjtött, mintegy negyedfélezer kötetben. Nagyrészt szakművek, melyeknek jelentékeny részét képezi a 159 bel- és külföldi természettudományi társulat s intézet által küldött cserepéldányok s ajándék. 1884-ben ajándékban 234, cserében 164 s vétel által csak 54 forint értékű 5 mű került a könyvtárba. Tiszteleti könyvtárnok van s egy külön szolgálja 96 forint fizetéssel. Van továbbá a könyvtárban 4 darab kézirat s 112 darab térkép.

228. A pécsbánya-telepi könyvtár.

A szabadalmazott dunagőzhajózási társulat pécsbányatelepi iskolájával kapcsolatban iskolai és népkönyvtárt tart fenn első sorban az iskolás gyermekek s a társulat alkalmazottjai számára s annak magánjellegét megóva. Mindamellett — a könyvtár használata ingyenes levén s mert esetleg idegeneknek is megengedtetik — e különben több tekintetben mintaszerű könyvtár teljesen megfelel a nyilvános könyvtárak igényeinek is. Az iskolában a könyvtár számára elkülönített nagy terem vasárnap délután olvasó helyiségül szolgál, ekkor s más kitűzött órában könyveket kölcsönöznek ki legfellebb 3—4 hétre nyugta s értékesebb könyveknél tekintélyesebb polgárok jótállása mellett. Térképek, drága művek s a folyóiratok s lapok megjelenési évben kelt számai csak az olvasó teremben használhatók. A könyvtár költségeit a társulat viseli, a kezelést a tanítók felváltva végelik s ugyanők testületileg intézkednek a vásárlásról. Az 1884-ben megjelent német könyvjegyzék 2228 művet sorol fel két csoportban: a) gyermekek, b) felnőttek számára. A gyermek-könyvtárban Hoffmann műveiből kétszáznál több van, magyar mű csak öt, s azok sem a becsesebbek. A felnőttek könyvtárában is alig van száz nagyon kevés becsü magyar mű, Jókai regényeiből egyen kívül csak a német fordítások, úgy hogy a magyar munkák kizárólag ajándék útján látszanak származni; a német szépirodalom azonban erősen van képviselve s számos becses népszerű tudományos mű van a könyvtárban.

253. Az irodalmi és művészeti kör könyvtára Sopronban.

Kétezer kötetet meghaladó becses könyvtár, nagy részben Frankenburg Adolf, gr. Széchenyi Béla, Szalay Imre s a volt »társaskör« ajándéka. A könyvtár beosztása a következő:

1. Magyar szépirodalmi és nyelvészeti munkák 256. — 2. Bölcsészeti és theologiai munkák 165. — 3. Államtudományi s jogi munkák 376. — 4. Művészettörténelmiek 116. — 5. Német szépirodalmi s german philologiai munkák 114. — 6. Történelmi, földrajzi s utazási munkák 301. — 7. Orvosi, természettudományi s matematikai munkák 184. — 8. Francia szépirodalmi és nyelvészeti munkák 20. — 9. Olasz szépirodalmi és nyelvészeti munkák 20. — 10. Classica philologiai munkák 15. — 11. Angol szépirodalmi s nyelvészeti munkák 98. — 12. Ipar-, gazdaszat-, kereskedelmi s közlekedésről szóló művek 155. — 13. Társadalmi munkák 112.

A könyvtár egyletektől s testületektől is kap műveket.

276. A székesfehérvári tóvárosi olvasóköri könyvtára.

Jól kezelt s használt könyvtár, mely az egyesületi tagsági díjon (évi 3 frt) kívül főképen az évenként rendeztetni szokott bál tiszta jövedelméből (1884-ben 40 frt) gyarapíttatik; adományozó igen kevés. A könyvek darab száma 2778 s ezek egy cserépkályhával bíró, az olvasó-szobától elkülönített helyiségben faszekrényekben őriztetnek. Kezelő egy tanító, ki ezért öt arany tiszteletdíjat kap. A könyveket minden vasárnap délután 2— $\frac{1}{2}$ 4 közt adja ki, helyben lakó tagoknak két munkát egy óra, vidékieknek négyet két óra; ki e határidő kétszeresenél tovább tartja kinn a műveket meghosszabbítás nélkül, naponként 2 krajczár büntetést fizet. A könyvjegyzék 1858 kötetéről 1880-ban jelent meg s azóta 1883 végén egy pótfüzet 864 kötetről. A jegyzék a könyveknek eléggé gondos megválogatásáról tanuskodik.

286. A sziráki kaszinó könyvtára (Nógrádm).

1882 nyarán megjelent nyomtatott jegyzékében 560 mű van felsorolva 1487 kötet s 814 darab számmal; azóta kevésbé szaporodott. Kizárólag magyar művek, tulnyomólag eredeti s fordított regényekből. Egyesületi tagok hétfőn és csütörtökön este 6—7 óra közt kapnak könyveket, szépirodalmiakat 2, komolyabb tárgyú s nagyobb terjedelműeket 4 hétre.

295. A délmagyarországi történelmi és régészeti társulat könyvtára Temesvárt.

A könyvtárban még eddig csak 866 kötet van, nagyrészt a m. t. Akadémia adományai s egy pár csereviszonyban álló társulat kiadványai. A többi mű is ajándék, ezek közt nevezetes néhai nebojszai Bogma István, Temes megye egykori főadószedőjének hat kemény kötésű quart kézirati munkája e czim alatt »A magyar nemesi családok tára« (1850). Az érdekes munka betűrendben egész a Závodszy családig megy s így csaknem teljesen befejezett. A könyvtár őre: *Pontelly István* tanár, társulati főtitkár.

302. Az olvasó nőegylet könyvtára Tordán.

E nevezetes egylet 1874 óta folytonosan fennáll tisztán női tagokból, csak a jegyző férfi. Jelenleg 104 tagja van. A részvényes tagok évenként 3 forintot fizetnek, ez összegből jut a könyvtárnoknak 80, jegyzőnek 40, pénztárnoknak 20 forint évi fizetés, a többi a könyvtár gyarapítására fordítatik, mely célra még néhai Pucht Ignáczné sz. Margitai Karolina 1010 frtot tevő alapítványa áll az egyesület rendelkezésére. 1884-ban ez összegből 150 forintot fordítottak kizárólag magyar szépirodalmi művekre. A könyvtár a könyvtárnok, jelenleg *Csongvay* Domokosné szül. Ágoston Irma lakásán szekrényekben áll, ki azokból naponként d. e. 9—12, szombaton 9—4 óra közt ad könyveket oly tagoknak, kik a részvény befizetéséről szóló nyugtát február 2-áig neki bejegyzés végett felmutatják. Helybelieknek 21, vidékieknek 28 napon tul egy művet sem lehet maguknál tartani, késedelemért naponként 3 kr. büntetésdíj szedetik. Ha részvényes az egyleti könyveket másoknak adja, részvényesi jogát elveszti. A könyvtárban jelenleg 3134 kötet van, tulnyomólag versek, szinművek, regények (a magyar regények csaknem teljes számban); irodalomtörténeti, utazási s politikai történeti művek szép számmal sőt 19 gyermekkönyv is, mind magyar nyelven s legalább az utóbbiak elég jól megválogatva.

A MAGYARORSZÁGI
EGYESÜLETEK ÉS TÁRSULATOK KÖNYVTÁRAINAK

ÁLLAPOTA 1884-BEN.

A) tábla.

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédulajegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg forintokban	A könyvtárban van darab
1	Arad, kaszinó-egylet	1884	van	évi 100	300	631
2	» Kölcsey egyesület	1883	van	—	380	840
3	Baja, kaszinó- és keresk. csarnok	1867	a) —	évi 50	288	2,575
4	» polgári olvasóegylet	1861	nyomt.	—	185	2,757
5	Baja-vidéki r. k. tanítóegylet	1874	nyomt.	—	30	502
6	B.-Gyarmat, kaszinóegylet	1867	—	—	150	1,024
7	» Népkör	1872	van	—	8	180
8	» Nógrádmegyei tanítótestület	1880	van	—	—	468
9	Bártfa, társaskör	1864	nyomt.	—	25	2,086
10	Békés, kaszinó	1840	nyomt.	évi 50	310	1,937
11	B.-Csaba, kaszinóegylet	1857	—	évi 200	300	1,370
12	» Békésmegyei orvos- és gyógyszerészegylet .	1868	—	—	d) 1,391	707
13	» »Polgári kör«	1863	—	van	160	1,063
14	» Békésmegyei tanítóegylet	1876	—	—	—	111
15	B.-Gyula, Békésmegyei régész- és közműv. tört. egyl.	?	—	—	—	1,608
16	» polgári kör	1861	nyomt.	—	20	745
17	Belényesi magyar kaszinó	1858	van	—	243	616
18	Beregszász, Beregmegyei kaszinó	1851	nyomt.	—	140	1,467
19	» polgári olvasóegylet	1867	—	—	30	551
20	Berettyó-Ujfalusi olvasóegylet	1884	részben	—	—	f) 727
21	Beszterczei legényegylet	1872	—	—	240	237
22	» magyar kaszinóegylet	1877	nyomt.	—	208	1,345
23	Beszterczebánya, Zólyommegyei magyar olvasókör .	1869	—	—	—	1,263
24	Bethlen, iskolai és népkönyvtár	1865	nyomt.	van	65	729
25	Bicskei olvasókör	1869	—	—	25	1,066
26	Bihari olvasókör	1873	nyomt.	van	40	271
27	Bóbai olvasókör (Vasmege)	1873	—	van	—	10
28	Bonyhádi polgári olvasókör	1870	—	—	65	748
29	» társaskör	1881	nyomt.	—	—	1,265
30	Bonyhád vidéki tanítóegylet	1869	—	—	10	181

a d a t o k.

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	némét	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
181	26	—	—	75	—	86	300	—	—	
391	42	1	—	16	—	121	300	—	—	a) 3 nyomtatott jegyzék.
688	769	6	—	5	—	21	100	165	1,208	b) Szerb mű.
891	179	—	—	—	59	31	71	200	700	c) A kötetek száma.
c) 425	57	—	—	20	—	2	—	26	43	d) Alapítás óta.
590	5	1	—	—	—	66	?	?	581	e) Tót mű.
98	4	—	—	—	—	8	4	12	96	f) A feloszlott polgári kör hagyatéka.
—	—	—	—	—	—	24	—	—	—	
447	901	—	—	—	—	—	—	120	600	
944	118	—	—	7	—	38	50	?	970	
1,194	176	—	—	—	—	100	200	100	700	
115	191	—	—	16	—	15	67	34	?	
580	—	—	—	—	37	22	60	150	2,250	
111	—	—	—	—	—	12	—	15	40	
c) —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
508	237	—	—	—	—	6	—	185	513	
265	25	—	—	—	—	8	12	30	120	
546	2	—	—	—	—	40	100	91	425	
315	—	—	—	—	—	—	—	87	278	
518	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	154	—	—	—	—	—	—	—	—	
758	3	3	—	—	—	119	150	58	1,740	
753	—	—	—	—	—	—	—	26	245	
439	—	—	—	—	—	23	34	30	100	
370	13	—	—	—	—	—	—	65	?	
c) 271	—	—	—	—	—	—	—	40	289	
10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
103	322	—	—	—	—	—	—	68	269	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
62	56	—	—	—	—	3	3	—	—	

Folyó szám.	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van dara b
31	Borossebesi kaszinó	1874	—	—	—	282
32	Brassói magyar polg. kör	1873	van	—	1	98
33	» » kaszinó	1858	nyomt.	van	165	989
34	» » iparegyesület	1844	nyomt.	—	—	328
35	Budapest, katonai tudományos- és kaszinó-egylet . .	1868	nyomt.	—	931	2,370
36	» » nemzeti kaszinó	1827	van	van	4,756	c) 18,109
37	» » kir. orvosegylet	1837	van	—	1,251	7,934
38	» » keresk. ifjak társulata	1866	nyomt.	—	183	6,000
39	» » Krisztinavárosi ifj. és népkönyvtár.	1881	van	van	152	802
40	» » magy. földhitelintézet	1868	van	évi 500	432	2,740
41	» » földrajzi társaság	1872	—	—	40	1,675
42	» » k. államnyomda	1869	—	—	105	e) 992
43	» » természettud. társaság	1841	van	—	2,001	13,987
44	» » mérnök- és építészegylet.	1867	—	—	1,300	f) 2,443
45	» » nemzeti színház.	1837	—	—	800	2,207
46	» » magy. tisztviselők orsz. egylete	1874	nyomt.	—	820	2,487
47	» » angol kör	1881	—	—	—	485
48	» » népnevelők egyesülete	1868	nyomt.	—	50	1,472
49	» » orsz. iparegyesület	?	—	—	—	4,302
50	» » orsz. középisk. tanár egylet	1870	—	—	150	3,995
51	» » orsz. m. gazdas. egyesület	1843	—	—	130	2,120
52	» » iparos képző prot. egylet	—	—	—	—	633
53	» » Szt.-István társulat.	1850	—	—	400	5,000
54	» » könyvnyomdászok és betüöntők egylete . .	1865	nyomt.	van	417	2,832
55	Büki olvasó egylet (Sopronm.)	1870	—	van	120	1,080
56	Buttyin, olvasó egylet (Aradm.)	?	részben	—	100	667
57	Buziás, Délmagyarországi méhészegylet	1873	van	—	24	60
58	Csetnekvölgyi olvasóegylet	1862	—	—	148	627
59	Csik-Szeredai olvasókör	1875	—	—	165	220
60	Csókai olvasóegylet (Torontálm.)	1867	van	—	48	278
61	Csökmői olvasókör (Biharm.)	1869	—	—	25	424

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
81	51	—	—	—	a) 20	—	—	46	121	
63	1	—	—	—	—	—	—	94	42	a) Román nyelvű.
684	10	—	—	—	—	70	114	45	977	b) Csak 124 német művet vettek 786 forint érték- ben.
49	279	—	—	—	—	—	—	—	—	c) 401 térkép és földgömb.
3	1,086	9	—	—	—	b) 124	—	310	750	d) A részletes adatok hiány- zanak.
d) —	—	—	—	—	—	440	—	1,800	3,210	e) 3,874 térkép és föld- gömb.
d) —	—	—	—	—	—	99	?	—	—	f) 202 orb térkép és föld- gömb.
1,397	717	146	65	—	3	67	—	191	2,514	g) Olasz mű.
617	185	—	—	—	—	89	178	64	413	h) A darabok száma.
d) —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	i) Román nyelvű mű.
196	167	186	64	2	59	127	—	29	203	
299	141	21	3	1	3	36	—	—	—	
1,160	3,687	616	477	752	136	272	—	205	1,297	
172	426	106	65	6	g) 59	88	1,000	68	104	
2,023	2	1	—	—	—	—	—	—	—	
1,210	396	20	—	—	19	222	429	416	12,636	
—	—	—	h) 485	—	—	—	—	—	—	
1,170	315	6	9	4	5	26	42	57	164	
d) —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3,470	288	21	6	36	10	179	—	54	92	
406	1,640	137	13	14	30	35	85	37	104	
328	305	—	—	—	—	—	—	—	—	
d) —	—	—	—	—	—	50	—	105	210	
995	878	1	2	10	36	389	218	—	—	
982	—	—	—	—	—	22	65	60	500	
150	50	i) 50	—	—	—	—	—	—	—	
19	41	—	—	—	—	5	—	47	49	
551	76	—	—	—	—	36	—	—	—	
220	—	—	—	—	—	40	—	—	—	
168	—	—	—	13	—	47	40	41	120	
154	—	—	—	—	—	—	—	38	121	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg forintokban	A könyvtárban van darab
62	Csőngei evang. olvasóegylet (Vasm.)	1873	van	—	—	172
63	Csornai polgári olvasókör	1872	nyomt.	—	92	750
64	Czeglédi kaszinó	?	nyomt.	évi 250	253	1,136
65	Czeglédi »Népkör-egylet«	1866	—	—	—	587
66	» függetlenségi olvasókör	1876	—	—	—	85
67	Dálnoki olvasóegylet (Háromszékm.)	1864	van	—	—	266
68	Dárdai kaszinóegyesület (Baranyam.)	1871	—	—	—	546
69	Deáki népkönyvtár (Pozsonym.)	1877	—	700	13	586
70	Debreczen, kaszinó	1833	nyomt.	—	—	1,288
71	» cs. k. 39. sz. gyalogezred tisztikara	1867	van	—	240	b) 1,041
72	Deési társasegyleti kaszinó	1835	nyomt.	—	130	1,200
73	Derecskei kaszinóegylet (Biharm.)	1872	nyomt.	—	—	500
74	Déva, nemzeti kaszinó	1847	nyomt.	—	246	2,386
75	» Hunyadmegyei tanító-testület dévai járási köre	1882	nyomt.	—	—	782
76	Dobsinai olvasóegylet	1847	nyomt.	—	212	2,976
77	Dunaföldvári kaszinó	1860	—	—	282	1,204
78	Dunaszerdahelyi kaszinó	1860	nyomt.	—	150	1,202
79	Edelényi olvasóegylet (Borsodm.)	1883	részben	—	96	96
80	Egri törzs-kaszinó	1883	nyomt.	évi 200	295	c) 1,810
81	Enyingi olvasókör (Veszprémm.)	1870	van	—	—	818
82	Eperjes, Sárosmegyei gazdasági egylet	1882	—	évi 20	22	106
83	» társadalmi egylet	1870	van	—	60	1,100
84	» Széchényi kör	1878	nyomt.	—	100	1,640
85	Érmihályfalva, kaszinó (Biharm.)	1867	nyomt.	—	25	1,015
86	Érsekújvár, Nyitra megyei tanítótestület	1877	—	—	—	197
87	Facségi kaszinó	1876	van	—	3	568
88	Feledi iparosok olvasóegylet (Gömörm.)	1874	van	—	32	e) 162
89	Felső-Eőri olvasóegylet	1869	—	—	35	763
90	Fogarasi magyar olvasóegylet	1880	nyomt.	—	46	1,682
91	Földesi olvasókör (Hajdum.)	1872	—	évi 50	62	587
92	Furtai olvasókör (Biharm.)	1882	—	—	—	136

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e cédulajegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
93	Gödöllői kaszinó	1872	—	—	—	277
94	Gyalui olvasó egyesület (Kolozsm.)	1878	—	—	63	320
95	Gyergyó-Szt.-Miklósi kaszinó	1864	—	—	112	a) 434
96	Gyöngyösi társadalmi kör	1861	—	—	80	809
97	» kaszinó egyesület	1836	nyomt.	évi 60	60	1,553
98	Gyoroki olvasóegylet (Aradm.)	1878	nyomt.	—	275	345
99	Győr vidéki gazdas. egyesület	1861	—	—	9	406
100	Hajdu-böszörményi polg. kaszinó	1838	nyomt.	—	77	805
101	Hajdu-nánási ref. tanítótestület	1854	—	—	80	1,842
102	Halasi kaszinó	1863	—	—	70	637
103	» polg. olvasókör	?	nyomt.	—	186	907
104	Hátszegi kaszinó	1875	—	—	—	693
105	Hevesi olvasó kör	1879	részben	—	—	452
106	H.-M.-Vásárhelyi ref. néptanítók egyesület	1857	van	évi 20	54	709
107	Horpács, Csepreg-kerületi r. k. népt. egyll. (Sopronm.)	1861	—	—	43	265
108	Ipolyság, Honti kaszinó	1837	nyomt.	—	190	c) 1,283
109	Iványi, népkönyvtár (Gömörm.)	1869	—	—	33	227
110	Jánosháza, Berzsenyi kör	1877	—	—	75	294
111	» társaskör	1861	—	—	180	209
112	» önk. tűzoltóegylet	1882	—	—	—	70
113	» polgári kör	1882	—	van	111	220
114	Jolsva, olvasóegylet	1845	van	—	24	2,861
115	Kaba, olvasóegylet (Hajdum.)	1865	nyomt.	—	63	669
116	Kalocsa, kaszinóegylet	1859	nyomt.	—	245	1,439
117	» polg. olvasókör	1869	—	—	59	502
118	Kalotaszegi kaszinó (Bánffy-Hunyadm.)	1867	nyomt.	—	200	1,226
119	Kapuvári kaszinó (Sopronm.)	1883	részben	—	90	406
120	Karczagi társaskör	?	nyomt.	—	140	1,770
121	Kassa, Felsőmagyarországi muzeum	1872	—	—	—	d) 6,510
122	» keresk. ifjak társ.	1872	—	—	10	547
123	» polgári kör	1872	—	—	100	893

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
162	18	12	—	—	—	—	—	38	118	
174	5	1	—	—	—	47	63	17	196	a) 1874-ben 2124 kötet
305	—	—	—	—	—	32	71	74	223	égett el.
497	3	—	—	—	—	62	80	—	—	b) A kötetek száma.
927	5	—	—	1	—	23	60	—	—	c) A művek száma.
137	23	—	—	—	—	52	100	57	211	d) 265 drb kézirat és 87
120	4	—	—	—	—	27	6	40	?	térkép és földgömb.
467	2	—	—	—	—	37	62	65	297	
655	—	—	—	—	—	33	67	47	1,175	
207	1	—	—	—	—	18	40	44	158	
481	—	—	—	—	—	—	—	826	2,548	b)
265	67	—	—	—	—	—	—	11	79	
349	—	—	—	—	—	—	—	122	183	
578	4	1	—	2	—	11	9	16	46	
130	4	—	—	—	—	30	7	7	11	
1,100	183	—	—	—	—	84	150	205	800	
367	—	—	—	—	—	14	20	50	45	
193	101	—	—	—	—	36	75	64	?	
130	32	—	—	—	3	41	48	—	—	
66	—	—	—	—	—	6	—	—	—	
220	—	—	—	—	—	180	66	—	—	
597	403	—	—	—	—	80	—	—	—	
387	—	—	—	—	—	33	100	45	387	
665	5	—	—	2	—	51	186	160	480	
277	9	—	—	—	—	—	—	—	—	
1,008	—	—	—	—	—	24	54	97	902	
b) 374	32	—	—	—	—	32	85	—	—	
960	—	—	—	—	—	40	120	120	540	
3,451	735	280	95	972	203	485	—	44	98	
165	195	—	—	—	—	12	—	26	346	
406	69	—	—	—	—	24	75	60	840	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czedulajegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
124	Kassa, társalgási egyesület	?	—	évi 200	200	878
125	Kecskeméti iparegyesület	1862	—	—	35	1,153
126	» kaszinó	1861	nyomt.	évi 150	249	2,699
127	Kékes-vidéki olvasóegyesület	1864	nyomt.	—	71	2,148
128	Kézsmárki olvasóegyesület	?	részben	—	115	3,400
129	Kézdi-Vásárhelyi olvasóegyesület	1843	nyomt.	—	336	900
130	Kis-Czelli önképzőkör	1879	—	—	124	533
131	Kis-Kartai olvasókör	1869	—	—	—	232
132	Kis-Jenői erdőhegyi kaszinó egyesület	1868	nyomt.	—	129	660
133	Kismarjai olvasókör (Biharm.)	1868	—	—	—	275
134	Kismartoni társaskör (Sopronm.)	1881	—	—	155	810
135	» kaszinó egyesület	1875	nyomt.	—	315	1,600
136	Kisujszállási kaszinó	1840	—	—	80	1,238
137	» polg. kör	1870	—	—	97	715
138	Kis-Várdai kaszinó egyesület	1859	van	—	—	1,055
139	Kisvárdavidéki felekezetenküli népnevelési egyesület	1874	—	van	—	129
140	Kis-zombori gazd. olvasókör	1868	—	—	150	273
141	Kolozsvár, angol társalgókör	—	—	—	—	2,000
142	» keresk. társalgó kör	1840	nyomt.	—	93	2,820
143	Komáromi katonai tudományos egyesület és kaszinó	1874	nyomt.	—	950	d) 2,034
144	Körmöcbánya, társaskör	1870	—	—	18	926
145	» magyar egyesület	1880	—	—	45	200
146	Korpona, kaszinó	1880	hektograf	—	114	235
147	Krassólugos, magy. kaszinói egyesület	1865	nyomt.	évi 150	125	1,574
148	Kula, polg. olvasóegyesület	1870	nyomt.	évi 100	130	1,078
149	Kis-Kun-Félegyháza, társalgóegyesület	1860	van	—	38	1,081
150	Kun-Szt.-Miklós, kaszinó	1863	nyomt.	—	50	2,150
151	Léva, kaszinó	1859	—	—	103	1,804
152	Lőcse, polg. kaszinó és Eötvös-kör	1881	—	—	80	616
153	» polgári egyesület	1884	—	—	—	280
154	Lovászpataka, olvasókör (Veszprémm.)	1878	—	—	76	293

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
a) —	—	—	—	—	—	30	160	60	470	
885	12	—	—	—	—	20	25	300	600	a) A művek nyelvek szerinti kimutatása hiányzik.
1,318	46	17	—	4	—	88	114	—	—	b) A kötetek száma.
765	—	—	—	—	—	34	71	28	549	c) Tót nyelvű könyvek.
b) 200	3,200	—	—	—	—	30	—	63	800	d) 27 kötet s 346 darab térkép.
562	—	—	—	—	—	60	111	149	861	e) Angol művek is.
315	—	—	—	—	—	43	81	85	—	f) Olvasási díj naponként fél krajczár, előfizetve egész évre 105 kr.
41	7	—	—	—	—	—	—	—	—	
289	67	—	—	—	—	22	104	—	—	
123	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
293	204	6	2	—	—	82	89	75	?	
155	844	—	—	1	—	85	78	140	?	
719	—	—	—	—	—	40	80	—	—	
350	—	—	—	—	—	40	—	—	—	
759	—	—	—	6	—	—	—	84	198	
95	—	—	—	—	—	—	—	14	31	
151	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	b) 2,000	—	—	—	—	—	—	
2,650	38	132	—	—	—	14	19	86 ⁸	350	
100	855	e) 100	—	—	—	150	—	—	—	
71	419	—	—	—	—	5	12	40	130	
166	1	—	—	—	—	26	40	168	65	
132	22	—	—	—	c) 12	48	90	31	89	
443	530	13	—	7	—	62	100	420	2,228	
b) 639	438	—	—	—	1	19	69	83	396	
841	2	—	—	—	6	10	30	f) 35	208	
488	3	1	—	—	—	26	30	1,624	1,752	
560	328	10	—	11	—	95	79	112	471	
303	40	1	—	—	—	45	50	60	80	
18	131	—	—	—	—	—	—	20	?	
188	22	—	—	—	—	21	20	30	75	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédulajegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
155	Lugos, román olvasóegylet	1865	—	évi 20	20	799
156	Madar (Komáromm.) Mátyusvidéki ev. ref. tanító-egyl.	1865	van	—	—	485
157	Magyar-Óvár, Mosonymegyei gazdasági egylet	1880	van	—	15	93
158	Maksa, olvasóegylet (Háromszékm.)	1873	—	—	—	124
159	Margitta, olvasóegylet	1862	nyomt.	—	30	1,204
160	Margittai és vidéki népkör	1870	nyomt.	—	86	628
161	Mármaros-Sziget, nemzeti kaszinó	1845	—	—	25	b) 3,256
162	Maros-Vásárhely, Maros-Tordamegyei ált. tan.-test.	1883	—	—	39	291
163	» » iparos polgári egylet	—	nyomt.	—	—	900
164	Meszlen, olvasókör (Vasm.)	1873	—	—	13	120
165	Mező-Bánd, olvasókör (Maros-Tordam.)	1861	nyomt.	—	8	1,299
166	Mezőkövesd, kaszinó	1875	—	—	—	465
167	Mező-Tur, központi olvasóegylet	1859	nyomt.	—	200	1,479
168	Miskolcz, polgári egylet	1836	nyomt.	évi 150	200	1,192
169	Mohács, kaszinó	1873	van	—	104	1,280
170	Monor, városi kaszinó	1865	—	—	125	1,080
171	» egyenlőségi kör	1883	—	—	305	243
172	Moór, társaskör	1880	—	—	117	531
173	Munkács, társaskör	1842	nyomt.	—	227	2,571
174	Nádudvar (Hajdum.), társaskör	1840	nyomt.	d) van	82	1,189
175	Nagy-Abony, polgári kör	1861	—	—	100	b) 329
176	» » kaszinótársulat	1860	van	—	32	875
177	» » róm. kath. olv.-egylet	1880	—	—	7	50
178	» » társalgási egylet	1867	nyomt.	—	—	1,047
179	» » leány-egylet e)	1869	—	—	—	338
180	Nagy-Bajom, népkör (Biharm.)	1872	van	—	25	310
181	Nagy-Kanizsa, polgári egylet	—	—	—	—	984
182	N.-Beckerek, délm. tanítóegyl. n.-beckereki fiók-egyl.	1876	—	—	14	528
183	» szerb olvasóegylet	1861	van	—	—	626
184	» kaszinó	1861	van	—	120	g) 477
185	Nagy-Bittse, olvasókör	1876	van	—	170	600

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg fürtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
18	97	7	2	19	a) 149	2	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) Román nyelvű.
50	17	—	—	—	—	29	15	50	60	b) 1 kötet kézirat.
120	4	—	—	—	—	—	—	—	—	c) A kötetek száma.
750	—	—	—	—	—	—	—	—	600	d) Az összeg nagysága nincs kimutatva.
356	—	—	—	—	1	432	—	97	252	e) 1875 óta szünetel.
1,461	360	—	—	—	—	9	20	45	369	f) Szerb nyelvű mű 190.
171	1	—	—	—	2	103	24	110	90	g) 32 darab rézmetszet, szobor.
c) 900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
14	—	—	—	—	—	2	13	20	?	
486	1	—	—	3	—	—	—	—	—	
298	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
831	—	—	—	—	—	?	100	85	?	
920	—	—	—	—	—	150	140	—	—	
c) 688	592	—	—	—	—	30	92	23	183	
375	10	—	—	—	—	46	90	85	400	c)
173	—	—	—	—	—	173	250	45	173	
350	2	2	—	—	—	64	100	210	1,720	
781	651	—	—	—	—	68	102	131	913	
719	—	—	—	—	—	42	50	52	468	
182	—	—	—	—	—	32	80	160	?	
546	8	—	—	4	—	17	32	30	230	
50	—	—	—	—	—	50	16	—	—	
318	269	—	—	—	—	—	—	38	460	
166	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
191	—	—	—	—	—	10	20	29	558	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
36	54	—	—	—	—	2	14	3	9	
17	64	8	—	6	f) 202	23	—	26	78	
147	5	1	—	—	—	36	120	20	25	
223	65	—	—	—	—	26	26	40	220	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e cédulajegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg forintokban	A könyvtárban van darab
186	Nagy-Károly, régi kaszinó	1836	nyomt.	—	350	3,228
187	Nagy-Káta, társaskör.	1875	nyomt.	—	—	551
188	Nagy-Kend-vidéki olvasóegylet (Kis-Küküllóm.) . . .	1864	nyomt.	évi 60	68	1,094
189	Nagy-Körös, iparegyleti olvasókör	1875	—	—	13	188
190	» » városi kaszinó	?	nyomt.	—	70	2,146
191	» » polgári kör	1884 a)	nyomt.	—	40	1,317
192	» » gyümölcsészeti egylet	1884	—	—	—	374
193	Nagy-Rócze, magyar olvasókör	1864	—	—	90	1,043
194	Nagy-Sáp, olvasókör és egyleti népkönyvt. (Biharm.)	1875	—	—	24	479
195	Nagy-Szalonta, olvasóegylet	1874	nyomt.	—	205	1,936
196	Nagy-Szeben, Erdélyi természettudományi egyesület	1848	van	—	285	3,495
197	» » román egyesület	?	nyomt.	évi 100	408	3,505
198	» » magyar olvasóegylet	1837	nyomt.	évi 100	165	6,469
199	» » kaszinó	1847	nyomt.	—	250	3,655
200	» » polgári és iparegylet	1840	nyomt.	—	187	1,134
201	Nagy-Várad, Biharmegyei nemzeti kaszinó	1865 e)	nyomt.	—	623	5,132
202	» » cs. és kir. tudományos egylet	1878	—	300	305	f) 990
203	» » polgári kör	1867	nyomt.	—	100	1,836
204	» » 48-as népkör	1883	nyomt.	—	8	1,539
205	» » keresk. ifjak önképzőköre g)	1884	—	—	235	411
206	» » velence-váraljai népkör	1871	—	—	348	737
207	Nyárad-Szeredai és vidéki könyvtár	1865	nyomt.	100	13	758
208	Nyirbátori kaszinó (Szabolcsm.)	1884	—	—	—	1,684
209	Nyiregyháza, kaszinóegylet	1836	nyomt.	—	400	2,073
210	» polgári olvasóegylet	1868	—	—	191	1,186
211	» tanítókör	1870	—	i) van	—	299
212	Óravicza, kaszinóegylet	1868	—	—	55	688
213	Óros-háza, kaszinó	1835	nyomt.	—	120	1,223
214	Orsova, magyar-német olvasóegylet	1881	nyomt.	—	476	893
215	Ostfi-as szonyfa, dalegylet	1876	van	—	25	385
216	Passér, polgári olvasóegylet	1874	—	—	100	86

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtkban	A könyvtárban van darab
217	Paks, polgári olvasókör	1870	—	—	32	815
218	Pálfalva, ref. éneklőkar (Gömörm.)	1881	—	—	26	68
219	Pápa, ismeretterjesztő társ.	1878	—	—	86	343
220	» Lloyd-társulat	1884	—	—	75	46
221	» kaszinó	1835	nyomt.	—	30	2,447
222	» polgári kör	1865	van	—	173	472
223	Pásztó, olvasó egyll. (Hevesm.)	1865	—	—	62	2,616
224	Pécs, nemzeti kaszinó	1836	nyomt.	van	265	2,200
225	» könyvnyomdászok és betüöntők egyll.	1869	—	—	117	342
226	» polgári kaszinó	1883	—	—	19	292
227	» kath. legényegylet	1863	—	—	55	406
228	Pécs-bányatelepi k.	1865	nyomt.	—	—	2,228
229	Pécska, olvasóegylet	1869	—	—	—	252
230	» kaszinó	1869	—	—	—	526
231	Polgár, olvasókör (Szabolcsm.)	1876	—	—	67	800
232	Pozsony, Toldy kör	1874	van	—	225	1,457
233	» kaszinó egylet	1865	nyomt.	van	110	2,489
234	» pozsonymegyei tanítótestület	1882	—	—	—	178
235	Prívigye, kaszinó	1882	—	—	—	300
236	Ráczkeve, polg. olvasókör	1868	van	évi 50	180	844
237	» népkör	1868	—	—	40	235
238	Rékás, olvasóegylet (Pestm.)	1881	—	—	74	126
239	Resiczabánya, kaszinó egylet	?	—	—	25	137
240	Rimaszombat, kaszinó	1831	—	—	139	3,538
241	Rittberg, olvasó egylet (Temesm.)	1871	van	—	28	458
242	Rozsnyó, magy. olv. társ.	1833	—	—	99	3,309
243	Sajó-Vadna, olvasókör	1864	—	—	120	4,000
244	Sárbogárd, ifjusági olvasókör	?	—	—	—	1,440
245	Sárvár, olvasókör (Vasm.)	1868	—	—	—	100
246	Segesvár, olvasótársaság	1824	nyomt.	—	247	1,400
247	Sellye, kaszinó egyesület (Baranyam.)	1870	nyomt.	—	100	1,594

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e cédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
248	Selmece, magyar olvasóegyesület	1864	nyomt.	—	186	1,984
249	Sepsi-Szt-György, olvasóegylet	1856	nyomt.	—	100	449
250	Siklós, ellenzéki kör	1883	—	—	44	187
251	Simoni, népkönyvtár (Gömörm.)	1875	—	a) van	50	223
252	Somorja, kaszinóegylet	1870	—	—	75	730
253	Sopron, irodalmi és művészeti kör	1876	—	—	—	2,014
254	Sümeg, polgári önképzőkör	—	—	—	—	1,210
255	» Zalamegyei ált. tanítótestület	1873	—	—	—	168
256	» Sümegjárásai tanítókör	?	—	—	—	339
257	Szabadka, nemzeti kaszinó	1840	nyomt.	—	363	1,531
258	» polgári olvasókör	1881	nyomt.	d) —	193	1,165
259	Szalk-Szt-Márton, felső olvasóegylet	1868	—	—	—	114
260	Szamosujvár, társalkodóegylet	1860	nyomt.	—	60	e) 1,436
261	Szarvas, kaszinó egyesületi	?	nyomt.	—	57	f) 1,905
262	Szász-Régen, olvasóegylet	1860	van	—	30	1,236
263	« » magyar olvasóegylet (szünetel)	—	—	—	—	523
264	Szatmárnémeti, társaskör	1883	nyomt.	—	150	1,340
265	Szécsény, kaszinói és gazdasági kör	1869	—	—	56	381
266	Szeged, belvárosi kaszinóegylet	1830	nyomt.	—	—	4,300
267	» polgári iparos- és gazdakör	1868	nyomt.	—	83	1,010
268	» Csongrádmegyei tanítóegylet	1868	van	—	29	819
269	Szegzárd, kaszinó	1858	—	van	132	1,188
270	» polgári olvasókör	1871	—	—	455	504
271	» központi tanítóegylet	1878	—	—	35	g) 394
272	Székesfehérvár, Vörösmarty-kör	?	—	—	60	554
273	» palotakülvárosi olvasókör	1873	nyomt.	—	334	1,034
274	» kath. néptanítók egyesülete	1868	—	—	60	1,380
275	» felsővárosi olvasóköri	1868	nyomt.	—	41	513
276	» tóvárosi olvasóköri	1867	nyomt.	—	421	2,778
277	Szentes, kaszinóegylet	1860	nyomt.	—	250	1,783
278	» polgári iparos- és gazdasági kör	1867	nyomt.	évi 60	102	1,190

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
1,067	—	—	—	—	—	128	—	102	?	
230	—	—	—	—	—	36	100	70	180	a) 200 véka zab.
140	—	—	—	—	—	45	36	35	135	b) A részletes kimutatás hiányzik.
223	—	—	—	—	—	16	20	76	1,147	c) A kötetek száma.
b)	—	—	—	—	—	30	—	48	220	d) 1881 óta évenként bált rendeznek javára.
b)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	e) 53 térkép, 56 kép.
c)	160	—	—	—	—	—	—	—	—	f) 4 térkép és 39 rézmet- szet.
1,050	—	—	—	—	—	—	—	—	—	g) 5 kézirat és 4 térkép.
c)	168	—	—	—	—	—	—	—	—	h) Olasz nyelvű mű.
b)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	i) A jegyzékhez van köt- ve a kivételi ellenőrző könyv.
706	7	—	—	—	2	127	292	28	84	
752	—	—	—	—	—	96	129	157	2,970	
c)	114	—	—	—	—	—	—	—	—	
905	5	—	—	—	—	21	21	37	333	
1,098	—	—	—	—	—	11	43	87	913	
—	633	—	—	—	—	—	—	—	—	
b)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
c)	1,167	147	1	—	25	13	38	143	3,301	
231	—	—	—	—	—	9	—	46	531	
1,196	459	6	6	2	—	325	321	32	241	
539	86	—	—	—	—	6	—	316	2,324	c)
647	18	—	—	5	2	20	20	41	228	
278	16	—	—	—	1	46	100	52	95	
300	11	—	—	—	1	62	42	214	285	
142	25	—	—	17	—	20	16	34	30	
324	5	—	—	—	h)	18	42	42	78	
679	4	—	—	—	—	21	—	80	600	
529	478	—	—	1	1	11	26	45	74	
380	—	—	—	—	—	15	25	76	375	
c)	1,562	295	731	145	7	38	60	—	181	4,890
949	4	—	—	—	—	96	150	180	1,200	
549	—	—	—	—	—	10	40	196	2,184	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e ezédulajegyzék	Könyv-vasárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
179	Szepes-Igló, szepesmegyei tanítóegyesület	1839	nyomt.	—	172	a) 1,392
280	Szentgericze, népkönyvtár (Marostorda)	1883	—	—	72	129
281	Szepes-Olaszi, gazdasági kör	1862	—	évi 5	—	533
282	Szepes-Váralja, kaszinó	1862	nyomt.	—	8	668
283	Szerb-Csanád, társaskör (Torontálm.)	1883	—	—	28	111
284	Szilágyosmlyó, kaszinó egyesület	1832	nyomt.	—	140	2,130
285	Szilasbálás, kaszinó (Veszprémm.)	1839	van	—	30	195
286	Szirák, kaszinó (Nógrádm.)	?	nyomt.	—	—	2,544
287	Szóllós-Györk, olvasókör (Somogym.)	1871	nyomt.	—	261	1,446
288	Szolnok, polg. kaszinó	1867	nyomt.	—	187	1,064
289	Tápio-Szele, kaszinó	1845	van	—	50	1,186
290	Tapolczafő, olvasókör	1873	—	—	69	111
291	Tata-Tóváros, polgári olvasókör	1874	nyomt.	—	90	827
292	Técső, olvasókör (Máramarosm.)	1869	—	—	—	112
293	Teke, polg. kaszinó	1877	—	—	16	160
294	Temerin, magy. kath. polg. kör (Bácsm.)	1882	—	—	380	822
295	Temesvár, délmagyarországi tört. s régészeti társulat	—	—	—	—	866
296	» társaskör	1868	részben	—	—	450
297	» gyárvárosi magy. társaskör	1884	—	e) van	21	85
298	» Józsefkülv. olvasó és továbbképző egyesület	1878	—	—	33	152
299	Tenke, olvasóegyesület	1856	nyomt.	—	—	1,600
300	Téth, esp. ker. tanítóegyesület	1871	—	—	1	f) 369
301	Tisza-Füred, olv. egyesület	1874	nyomt.	—	82	1,108
302	Torda, olvasó nőegyesület	1844	nyomt.	1,010	350	3,134
303	Torna, olvasó egyesület	1868	nyomt.	—	75	1,355
304	Törökbecse, szabadelvű kör	1866	—	—	—	1,968
305	Török-Kanizsa, olvasókör	1866	—	—	240	578
306	Török-Szt.-Miklós, kaszinó	1842	nyomt.	—	161	893
307	Tószeg, polg. társaskör	1883	van	—	193	217
308	Trencsén, kaszinó	1866	nyomt.	—	344	1,440
309	Turkeve, I. kaszinó egyesület	1848	nyomt.	—	125	1,691

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
502	418	13	—	24	16	43	82	b) 204	316	
62	—	—	—	—	—	22	26	27	55	a) 100 drb térkép.
—	306	—	—	—	—	—	—	15	65	b) Könyveket felváltva küldik a köröknek ládákban, egy-egy évre.
47	401	—	1	1	—	14	8	18	378	c) A kötetek száma.
c) 24	87	—	—	—	—	—	—	—	—	d) A részletes kimutatás hiányzik.
924	28	20	—	20	—	36	99	—	—	e) Hírlapok után beszedett albérleti díj.
110	3	—	—	2	—	8	25	14	36	f) A művek száma.
586	—	—	—	—	—	26	—	—	—	
618	166	3	1	3	2	180	70	220	380	
546	8	—	—	—	—	—	—	125	300	
587	4	—	—	—	—	12	—	25	360	
84	—	—	—	—	—	12	6	63	67	
297	3	—	—	—	—	16	40	100	200	
68	—	—	—	—	—	—	—	19	?	
30	91	—	—	—	—	4	16	25	85	
d) —	—	—	—	—	—	?	380	—	—	
d) —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
d) —	—	—	—	—	—	—	—	30	100	
71	—	—	—	—	—	59	—	30	36	
40	80	—	—	—	—	36	25	60	?	
465	—	—	—	—	—	18	—	100	465	
362	7	—	—	—	—	—	—	—	—	
549	2	—	—	—	—	37	58	26	348	
1,743	—	—	—	—	—	150	150	104	2,882	
787	—	—	—	—	—	98	125	44	?	
406	303	—	—	—	—	25	70	60	840	
288	70	—	—	—	—	25	80	50	120	
401	6	1	—	—	—	54	159	67	390	
66	—	—	—	—	—	76	86	—	60	
723	192	—	—	—	—	134	203	145	650	
1,186	—	—	—	—	—	101	55	—	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Alapítási év	Van-e czédula-jegyzék	Könyv-vásárlási alap	A könyvtárra fordított összeg frtokban	A könyvtárban van darab
310	Turóc-Szt-Márton, magyar olvasóegylet és társaskör	1861	—	—	47	968
311	Uj-Szt-Anna, társaskör	1882	—	évi 40	103	173
312	Vác, kath. legényegylet	1863	—	—	5	247
313	» egyesült kaszinó	1881	nyomt.	évi 200	310	2,206
314	» általános ipartársulat	—	—	—	—	239
315	Vép, olvasóegylet (Vasm.)	1874	—	—	—	88
316	Vörösmart, olvasókör (Baranyam.)	1868	—	—	18	212
317	Veszprém, iparos ifjuság önk.- és betegsegélyző-egyl.	1875	—	—	—	291
318	» iparoskör	1874	nyomt.	—	50	637
319	» nemzeti kaszinó	?	—	—	61	1,068
320	» polgári társaskör	1844	nyomt.	—	134	1,137
321	Vinga, társaskör (Temesm.)	1868	részben	van	254	232
322	Zilah, Szilágymegyei tanítótestület	1874	—	—	80	578
323	» kereskedőtársulat olvasó egylete	1855	nyomt.	—	154	1,600
324	Zircz, polgári olvasókör	1873	—	—	133	128
325	Zólyom, vasuti olvasókör	1875	van	200	700	426
326	» polgári kaszinóegylet	1847	—	—	—	521
327	Zsibó, Zsibó-vidéki olvasóegylet b)	1867	—	—	15	500
328	Zsombolya, kaszinóegylet	1868	nyomt.	—	105	789
	Kimutatott összeg	—	—	5,195	46,503	396,617

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek	
406	2	—	—	—	—	12	36	112	356	
a) 39	—	—	—	—	—	29	80	82	?	a) A kötetek száma.
227	20	—	—	—	—	30	3	40	60	b) A könyvtár a kaszinó- nak 30 forint évi díj mellett bérbe adatott, a kaszinó tagjain kívül 4 előfizető használta.
1,078	199	—	—	—	—	—	—	—	—	
144	80	—	—	—	—	—	—	—	—	
32	5	—	—	—	1	—	—	25	25	
86	—	—	—	—	—	—	—	80	—	
146	43	—	—	—	—	4	—	106	?	
408	7	—	—	—	—	415	40	—	—	
700	177	—	3	—	—	—	—	56	476	
a) 566	—	—	—	—	—	40	68	150	1,259	
200	32	—	—	—	—	25	27	53	?	
a) 397	14	1	—	—	2	28	54	24	97	
1,600	—	—	—	—	—	71	—	40	?	
45	19	—	—	—	—	—	—	14	41	
187	107	—	—	—	—	3	—	200	127	
205	121	—	—	—	—	—	—	28	156	
307	—	1	—	—	1	11	18	34	246	
204	295	3	1	—	—	21	94	116	438	
147,148	50,229	3,497	3,793	2,479	2,429	14,148	14,794	25,022	131,825	

adatok.

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
4	41	19	189	20	60	—	—	—	—	282	631	—	
—	—	28	34	45	153	34	97	190	336	450	553	287	
9	47	—	—	791	1,484	27	69	329	102	1,468	2,470	105	
44	60	10	10	656	1,876	60	85	96	96	1,129	2,757	—	
—	16	—	—	—	98	—	162	—	66	—	502	—	
3	31	—	—	522	889	2	2	15	18	596	1,024	—	
2	6	7	14	75	131	—	—	3	9	102	180	—	
1	1	—	—	54	77	145	320	3	9	240	333	135	
—	—	—	—	1,304	2,016	4	4	4	4	1,348	2,086	—	
5	—	16	—	730	—	8	—	28	—	1,069	1,937	—	
—	—	—	—	815	—	—	—	240	—	1,370	1,370	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	8	30	322	620	87	
—	—	—	—	499	679	—	—	b) 37	48	617	1,063	—	
—	—	—	—	—	—	5	—	4	—	111	a) 111	—	
—	—	—	—	214	270	—	—	317	568	1,020	1,608	—	
—	—	4	—	444	722	—	—	—	—	464	745	—	
4	6	—	—	248	514	—	—	—	40	290	576	40	
—	—	18	101	419	1,132	—	—	18	75	548	1,467	—	
90	151	—	—	116	236	—	—	81	81	315	551	—	
—	—	4	8	391	525	1	2	24	52	518	727	—	
—	—	—	—	—	—	103	146	15	19	154	237	—	
4	8	4	4	345	593	—	—	184	336	764	1,345	—	
—	—	—	—	56	111	—	—	473	855	753	1,263	—	
—	—	—	—	400	635	—	—	—	—	439	729	—	
—	—	—	18	200	730	—	—	78	97	383	1,066	—	
—	—	—	—	—	—	271	271	—	—	271	271	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 10	—	
—	—	—	—	425	748	—	—	—	—	425	748	—	

Tudományszakok szerint										Összesen			J e g y z e t e k
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 1,265	—	
—	—	1	7	4	23	35	53	9	9	118	181	—	a) Köztők 600
—	—	—	—	150	254	—	—	—	—	152	248	34	regény.
1	11	5	3	45	62	1	1	1	1	64	79	19	b) A részletes
4	44	30	—	612	829	—	—	20	20	694	969	20	adatok hiány-
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b) 328	b) 328	—	zanak.
5	54	—	2	266	746	—	—	129	290	1,098	2,084	286	c) Kereskedelmi
—	—	340	4,600	1,185	2,186	—	—	665	1,593	7,393	18,109	—	tudományok.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b) 4,642	b) 7,934	—	d) Szindarabok.
9	—	33	—	1,624	—	c) 63	—	69	—	2,328	b) 6,000	—	e) Köztők 1,076
8	—	23	—	425	—	—	—	11	—	802	b) 802	—	drb folyóirat.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,762	2,329	411	f) Mind iskolai
22	50	30	30	5	9	46	46	55	61	674	1,675	—	értesítő.
12	22	—	—	—	—	—	—	278	648	468	374	618	g) Méhészeti
162	—	521	—	—	—	—	—	810	—	6,828	b) 11,699	2,288	könyvek.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	834	1,881	562	
—	—	—	—	d) 2,023	2,159	—	—	3	48	2,026	2,191	16	
11	68	17	15	1,178	1,332	22	47	119	294	1,645	2,487	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b) 485	—	
12	12	37	—	190	190	359	359	491	491	1,509	604	868	
285	e) 1,507	—	—	—	—	—	—	—	—	2,420	4,302	—	
66	77	4	—	6	7	615	703	f) 2,706	f) 2,725	3,831	1,391	2,604	
78	78	120	—	—	—	730	730	959	959	2,240	1,024	1,096	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b) 633	—	
142	—	40	—	320	—	245	—	—	—	2,530	b) 5,000	—	
42	—	114	—	1,162	—	36	—	126	—	1,922	b) 2,832	—	
38	38	55	55	704	802	32	32	37	37	982	1,080	—	
—	—	8	—	—	—	1	—	215	—	250	e) 667	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	g) 60	60	60	60	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudományszakok szerint									
		nyelvészet		bölcészet		történet		államtudomány		természet-tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
58	Csetnekvölgyi olvasóegylet . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
59	Csik-Szeredai olvasókör	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	Csókai olvasóegylet (Torontálm.)	13	18	—	—	—	—	—	—	—	—
61	Csökmői olvasókör (Biharm.) . .	1	2	—	—	8	24	2	6	3	10
62	Csöngi ev. olvasóegylet (Vasm.)	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—
63	Csornai polgári olvasókör	40	50	12	18	49	65	25	30	12	12
64	Czeglédi kaszinó	14	19	13	14	85	124	12	14	5	9
65	» »Népkör-egylet«	45	104	7	19	4	9	3	5	2	8
66	» függetlenségi olvasókör	—	—	—	—	2	5	1	3	2	2
67	Dálnoki olv.-egyl. (Háromszékm.)	17	21	8	13	21	39	14	16	4	10
68	Dárdai kaszinóegyes. (Baranyam.)	5	7	—	—	1	30	—	—	—	—
69	Deáki népkönyvtár (Pozsonym.)	12	12	20	20	12	12	14	14	5	5
70	Debreczen, kaszinó.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
71	» cs. k. 39. sz. gyalogezred tisztikara.	165	—	14	—	39	—	6	—	15	—
72	Deési társasegyleti kaszinó . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
73	Derecskei kaszinóegyl. (Biharm.)	4	4	9	9	28	34	20	25	—	—
74	Déva, nemzeti kaszinó	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
75	» Hunyadmegyei tanító-tesztület dévai járási köre	45	54	67	78	131	143	7	16	37	42
76	Dobsinai olvasóegylet	22	81	8	14	103	202	11	16	39	48
77	Dunaföldvári kaszinó	112	187	8	15	90	110	46	51	2	7
78	Dunaszerdahelyi kaszinó	55	96	—	—	104	206	—	—	—	—
79	Edelényi olvasóegyl. (Borsodm.)	3	6	—	—	2	4	3	6	3	6
80	Egri törzs-kaszinó	75	102	96	157	140	190	60	130	75	120
81	Enyingi olvasókör (Veszprémm.)	8	31	—	—	9	20	1	1	—	—
82	Eperjes, Sárosmegyei gazd. egyl.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
83	» társadalmi egylet.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
84	» Széchenyi kör	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
85	Érmihályfalva, kaszinó (Biharm.)	18	25	14	21	39	51	29	36	3	7
86	Érsekújvár, Nyitram. tanítótest.	18	19	48	54	21	23	—	—	29	30
87	Facségi kaszinó	41	111	—	—	4	34	—	—	—	—

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
—	—	—	—	—	—	—	—	627	627	627	627	—	a) A részletes adatok hiányzanak.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 220	a) 220	—	
—	—	1	7	—	—	167	253	—	—	181	278	—	
—	—	24	—	32	113	—	—	84	269	154	184	240	
—	—	—	—	—	50	—	100	—	19	—	172	—	
8	12	4	4	360	469	80	80	10	10	600	750	—	
6	17	—	—	547	932	—	—	5	7	687	1,136	—	
—	—	—	—	389	442	—	—	—	—	450	587	—	
—	—	—	—	20	53	—	—	5	22	30	85	—	
5	14	—	—	47	95	35	40	18	18	169	266	—	
—	—	1	150	84	349	—	—	10	10	101	339	207	
60	60	60	60	124	124	223	223	56	56	586	586	—	
—	—	—	—	1,288	1,288	—	—	—	—	1,288	1,288	—	
5	—	12	—	367	—	38	—	45	—	a) 706	a) 1,041	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 1,200	a) 1,200	—	
13	24	—	—	233	400	—	—	2	4	a) 309	a) 500	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 665	a) 925	a) 1,461	
12	18	—	—	209	245	171	180	11	11	690	782	—	
83	135	—	—	1,581	2,448	7	7	19	25	1,873	2,976	—	
1	6	8	55	408	658	—	—	85	115	760	1,204	—	
—	—	—	—	395	758	—	—	112	142	666	1,202	—	
—	—	1	3	23	39	5	12	8	20	48	86	10	
100	130	—	—	701	926	30	30	25	25	1,302	1,810	—	
—	—	7	15	223	751	—	—	—	—	a) 248	a) 818	a) —	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 50	a) 56	50	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 500	a) 1,100	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 1,326	a) 1,640	—	
1	1	25	45	514	818	—	—	11	11	654	1,015	—	
—	—	—	—	12	16	—	—	35	55	163	197	—	
32	39	9	17	198	261	—	—	81	106	365	526	42	

Tudományzakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
—	—	—	—	1	1	28	45	31	102	72	162	—	a) A részletes kím. hiányzik. b) Színművek.
2	12	22	—	132	493	—	—	9	57	211	763	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 668	—	1,682	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 587	—	
—	—	—	—	86	—	—	—	28	—	136	136	—	
—	—	12	12	172	257	—	—	8	8	192	277	—	
—	—	—	—	168	303	2	3	3	5	180	320	—	
3	5	—	—	263	376	6	7	—	—	305	434	—	
6	28	—	—	452	695	—	—	18	46	500	809	—	
70	272	—	—	588	829	—	—	—	—	933	1,553	—	
1	11	23	—	75	257	—	—	26	30	160	345	—	
—	—	—	18	—	—	—	—	—	—	124	118	288	
—	—	5	15	327	485	—	—	45	92	469	805	—	
12	36	—	—	591	1,725	—	—	—	—	655	1,842	—	
1	7	8	34	132	378	—	—	46	156	208	570	67	
40	90	—	61	401	698	—	—	18	21	481	907	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 332	a) 307	a) 386	
—	—	17	48	280	305	—	—	33	50	349	452	—	
112	112	—	—	28	33	26	28	68	87	585	422	287	
1	20	—	—	25	35	9	10	24	62	134	245	20	
—	—	—	—	—	—	—	—	1,283	1,283	1,283	1,283	—	
—	—	26	26	281	150	59	50	—	—	367	227	—	
—	—	—	—	294	294	—	—	—	—	294	294	—	
1	—	15	—	105	—	1	—	—	—	165	a) 209	—	
—	—	12	—	34	—	12	—	—	—	66	a) 70	—	
—	—	7	—	58	—	—	—	b) 150	—	220	a) 220	—	
—	—	—	11	1,000	2,850	—	—	—	—	1,000	2,861	—	
—	—	—	35	354	592	—	—	—	—	387	669	—	
1	10	—	—	495	1,117	16	21	28	38	672	1,397	42	
—	—	—	—	286	502	—	—	—	—	286	502	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudománysszakok szerint									
		nyelvészet		bölcészlet		történelem		államtudo- mány		természet- tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
118	Kalotaszegi kaszinó (B.-Hunyad.)	7	7	60	71	157	—	19	26	—	—
119	Kapuvári kaszinó (Sopronm.) . .	—	—	—	—	—	22	—	—	—	—
120	Karczagi társaskör	9	15	3	4	15	28	20	26	5	10
121	Kassa, Felsőmagyarországi muz.	—	1,286	—	852	—	1,160	—	1,131	—	680
122	» keresk. ifjak társ.	—	—	5	18	6	19	—	—	—	—
123	» polgári kör	6	14	—	—	37	86	7	7	3	13
124	» társalgási egyesület	15	42	—	—	6	14	5	18	—	—
125	Kecskeméti iparegyesület	8	8	9	10	48	62	23	23	25	25
126	» kaszinó	40	58	34	48	201	482	46	69	6	48
127	Kékes-vidéki olvasóegyesület	12	—	2	—	4	—	2	—	1	—
128	Kézsmárki olvasóegyesület	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
129	Kézdi-Vásárhelyi olvasóegyesület .	28	55	9	9	50	85	10	10	11	11
130	Kis-Czelli önképzőkör	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
131	Kis-Kartai olvasókör	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
132	Kis-Jenői erdőhegyi kaszinóegyesület.	8	13	2	2	5	6	12	17	1	9
133	Kismarjai olvasókör (Biharm.) .	—	—	6	20	26	33	34	35	4	8
134	Kismartoni társaskör (Sopronm.)	12	27	13	18	40	98	10	13	13	13
135	» kaszinó egyesület	10	32	3	5	50	96	2	3	—	—
136	Kisujzállási kaszinó	154	267	1	2	40	65	5	10	1	1
137	» polg. kör	—	—	—	—	38	52	—	—	—	—
138	Kis-Várdai kaszinó egyesület	14	20	5	7	22	54	4	13	—	—
139	Kisvárdavidéki felekezetenélküli népnevelési egyesület	9	13	25	27	26	32	18	27	5	12
140	Kis-zombori gazd. olvasókör . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
141	Kolozsvár, angol társalgókör . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
142	» keresk. társalgókör	—	9	—	126	—	222	—	299	—	30
143	Komáromi katonai tudományos egyesület és kaszinó	302	634	—	—	58	110	—	—	50	90
144	Körmöczbánya, társaskör	1	2	—	—	6	8	—	—	—	—
145	» magyar egyesület	3	5	16	16	30	35	26	26	—	—
146	Korpona, kaszinó	—	—	1	1	7	13	—	—	—	—
147	Krassólugos, magy. kaszinóegyesület.	8	10	16	29	40	200	44	57	5	8

Tudományos szakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
2	36	21	21	746	1,065	—	—	—	—	1,008	1,226	—	
—	—	—	—	—	384	—	—	—	—	—	406	—	a) A részletes
2	4	30	30	840	1,590	16	30	20	33	960	1,680	90	adatok hiány-
—	212	—	—	—	580	—	—	—	609	a) 5,736	5,736	774	zanak.
—	—	—	—	324	482	11	14	14	14	360	547	—	b) 30 ipari mű
4	41	—	—	382	686	6	6	30	40	475	863	30	és 22 kerté-
12	24	—	—	400	580	—	—	155	200	633	878	—	szeti és borá-
—	—	10	—	411	510	—	—	b) 363	515	897	1,043	110	szati mű.
27	171	24	24	944	1,721	—	—	63	78	1,385	2,699	—	
2	—	2	—	736	—	4	—	—	—	a) 765	2,148	—	
—	—	—	—	—	3,400	—	—	—	—	—	3,400	—	
3	12	—	—	400	707	10	10	1	1	a) 562	900	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	315	a) 533	—	
—	—	—	—	46	84	1	147	1	1	48	208	24	
1	16	—	—	321	588	—	—	6	9	356	660	—	
—	—	—	—	28	124	—	—	25	55	123	109	166	
4	33	1	1	405	598	2	2	5	7	505	810	—	
2	6	5	40	928	1,418	—	—	—	—	1,000	1,600	—	
—	—	—	—	451	771	—	—	67	122	719	1,238	—	
—	—	—	—	318	663	—	—	—	—	356	715	—	
3	5	—	—	647	846	18	30	52	80	765	1,055	—	
4	6	—	—	8	12	—	—	—	—	a) 95	129	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	151	a) 273	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 2,000	—	
—	248	—	320	—	1,566	—	—	—	—	—	2,820	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	645	1,200	1,055	2,034	—	
2	33	—	—	466	836	—	—	15	47	490	926	—	
2	2	—	—	89	115	—	—	1	1	167	200	—	
—	—	5	—	147	215	—	—	6	6	166	221	14	
2	32	100	—	348	750	4	8	426	480	993	1,574	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudománysszakok szerint									
		nyelvészet		bölcészlet		történet		államtudo- mány		természet- tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
148	Kula, polg. olvasóegylet	25	119	4	14	30	66	7	15	2	2
149	Kis-K.-Félegyháza, társalgóegyl.	6	6	12	12	50	99	12	20	10	19
150	Kun-Szt.-Miklós, kaszinó	—	—	—	—	49	174	—	—	—	—
151	Léva, kaszinó	—	54	—	—	105	310	32	43	40	62
152	Lőcse, polg. kaszinó s Eötvös-kör	—	—	—	—	3	11	—	—	—	—
153	» polgári egyesület	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
154	Lovászpataka, olvasókör	4	4	2	2	20	20	40	55	12	11
155	Lugos, román olvasóegylet	78	263	17	19	5	6	16	92	4	5
156	Madar (Komáromm.), Mátyus- vidéki ev. ref. tanítóegylet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
157	Magyar-Óvár, Mosonmegyei gazdasági egylet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
158	Maksa, olv.-egyl. (Háromszékm.)	12	—	3	—	—	—	—	—	—	—
159	Margitta, olvasóegylet	—	—	—	—	70	94	1	1	—	—
160	Margittai és vidéki népkör	—	—	7	7	23	23	3	3	1	1
161	Mármaros-Sziget, nemz. kaszinó	60	105	9	12	65	145	89	139	6	19
162	Maros-Vásárhely, Maros-Torda- megyei ált. tanítótestület	11	12	28	40	35	47	39	28	6	42
163	Maros-Vásárhely, iparos polgári egylet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
164	Meszlen, olvasókör (Vasm.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
165	Mező-Bánd, olv.-kör (M.-Torda)	6	21	3	7	4	10	3	3	1	1
166	Mezőkövesd, kaszinó	—	—	—	—	12	19	—	—	—	—
167	Mező-Tur, központi olvasóegylet	3	4	26	30	148	211	—	—	37	54
168	Miskolcz, polgári egylet	—	—	—	—	4	16	2	6	—	—
169	Mohács, kaszinó	—	—	3	7	3	29	—	—	2	2
170	Monor, városi kaszinó	35	61	—	—	49	74	—	—	—	—
171	» egyenlőségi kör	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
172	Moór, társaskör	21	31	2	1	27	37	4	4	1	1
173	Munkács, társaskör	5	26	10	29	29	72	14	37	—	—
174	Nádudvar (Hajdum.), társaskör	50	86	—	—	—	—	45	90	—	—
175	Nagy-Abony, polgári kör	—	—	—	—	4	9	1	3	1	7
176	» » kaszinótársulat	25	44	—	—	9	23	3	5	—	—

Tudománysszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
4	27	—	—	501	835	—	—	—	—	573	1,023	55	
1	1	—	—	756	861	2	2	—	61	849	1,020	61	a) A részletes
17	52	—	—	297	1,444	—	—	129	480	492	887	1,263	adatok hiány-
34	114	—	—	470	761	54	76	174	384	909	1,455	349	zanak.
6	109	—	4	335	492	—	—	—	—	344	616	—	b) Nincs ideszá-
—	—	1	15	—	—	—	—	148	265	149	224	56	mitva 46 hir-
—	—	6	7	92	131	18	25	16	38	210	222	71	lap 60 évfo-
59	136	11	—	75	249	2	2	25	27	292	576	223	lyamban.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 485	—	
—	—	3	8	—	—	—	—	64	85	67	93	—	
—	—	16	—	10	—	—	—	83	—	124	a) 124	—	
2	2	—	—	650	1,051	—	—	27	56	750	1,204	—	
1	1	30	—	282	583	1	1	9	9	357	628	—	
10	44	—	—	1,567	2,740	—	—	15	52	b) 1,821	3,181	75	
3	18	5	17	26	31	7	40	14	16	174	197	94	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 900	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	14	120	14	120	—	
—	—	—	—	360	1,031	10	14	103	212	490	1,299	—	
—	—	—	—	286	446	—	—	—	—	298	465	—	
—	—	—	—	550	871	—	—	67	309	831	1,479	—	
1	80	—	—	600	890	—	—	313	200	920	1,192	—	
1	12	—	—	545	1,230	—	—	—	—	554	1,280	—	
38	88	—	—	263	857	—	—	—	—	385	1,080	—	
—	—	—	—	173	243	—	—	—	—	173	243	—	
1	12	—	—	294	441	—	—	4	4	354	531	—	
29	46	—	—	1,298	2,292	29	38	18	31	1,432	2,571	—	
—	—	—	—	115	268	—	—	509	745	719	1,189	—	
—	—	—	—	176	310	—	—	—	—	182	329	—	
5	12	7	33	512	758	—	—	—	—	558	842	33	

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 50	—	a) 50	a) A részletes kimut. hiányzik. b) A részletes kimutatás hiányzik; a legnagyobb része szépirodalmi mű. c) Köztők 636 katonai mű.
—	50	—	9	—	—	—	—	—	981	a) 587	1,047	—	
—	—	5	5	80	251	70	70	2	2	166	233	105	
—	—	—	—	191	310	—	—	—	—	191	310	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 474	a) 667	a) 317	
1	160	—	—	11	50	1	1	4	4	90	133	395	
21	48	24	102	77	181	15	15	11	11	297	626	—	
1	52	—	51	60	125	2	2	19	82	153	327	150	
—	—	—	—	286	581	—	—	—	—	288	600	—	
93	146	74	—	1,036	1,734	8	14	433	631	2,109	3,228	—	
—	—	—	—	158	543	—	—	—	—	162	551	—	
—	—	—	—	512	832	—	—	100	120	740	1,094	—	
—	—	—	—	132	188	—	—	—	—	132	188	—	
1	17	—	—	559	2,059	5	5	—	—	590	1,279	867	
—	—	—	—	961	1,317	—	—	—	—	961	1,317	—	
—	—	4	4	126	315	—	—	36	55	166	374	—	
1	10	—	—	673	1,014	—	—	—	—	682	1,043	—	
—	—	1	5	74	390	—	—	—	—	116	251	228	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b) 854	1,886	b) 50	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,348	2,925	570	
—	—	—	—	—	—	—	—	722	1,291	1,861	3,505	—	
15	—	42	—	879	—	71	—	153	—	a) 1,636	a) 3,651	a) 2,818	
—	—	—	—	—	3,655	—	—	—	—	—	3,655	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 406	a) 709	a) 425	
—	—	—	—	1,044	—	—	—	296	—	a) 1,495	a) 2,092	a) 3,040	
8	80	—	17	2	20	—	—	50	70	c) 775	690	300	
100	250	—	—	507	1,576	—	—	—	—	609	1,836	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 958	1,589	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudományszakok szerint									
		nyelvészet		bölcselet		történet		államtudo- mány		természet- tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
205	Nagy-Várad, keresk. ifjak ön- képzőköre.	15	45	—	—	—	—	—	—	—	—
206	Nagy-Várad velencei-váraljai népkör	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
207	Nyárad-Szeredai és vidéki kvtt.	2	3	13	16	32	61	17	23	15	15
208	Nyírbátori kaszinó (Szabolcsm.)	30	34	—	—	27	29	—	—	—	—
209	Nyiregyháza, kaszinóegylet . . .	—	—	—	—	83	177	35	43	13	17
210	» polg. olvasóegylet	1	1	7	9	43	67	17	18	9	11
211	» tanítókör	—	—	39	39	34	34	4	4	4	4
212	Oravicza, kaszinóegylet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
213	Orosháza, kaszinó	1	2	2	4	56	109	14	19	3	7
214	Orsova, magyar-német olv.-egyl.	9	47	—	—	—	—	—	—	—	—
215	Ostfi-asszonyfa, dalegylet	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—
216	Pacsér, polgári olvasóegylet . . .	—	—	—	—	16	—	2	3	—	—
217	Paks, polgári olvasókör	32	87	—	—	3	29	—	—	—	—
218	Pálfalva, református éneklőkar (Gömörm.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
219	Pápa, ismeretterjesztő társulat .	—	—	—	—	67	42	—	—	—	—
220	» Lloyd-társulat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
221	» kaszinó	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
222	» polgári kör	—	—	—	—	4	7	—	—	—	—
223	Pásztó, olvasóegyl. (Hevesm.) . .	—	—	—	—	—	—	—	—	73	90
224	Pécs, nemzeti kaszinó	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
225	» könyvnyomdászok és be- tűntők egylet	5	7	2	4	4	6	2	3	—	—
226	» polgári kaszinó	28	46	—	—	4	4	—	—	—	—
227	» kath. legényegylet	5	5	7	7	20	20	17	17	5	5
228	Pécs-bányatelepi k.	86	—	109	—	124	—	41	—	105	—
229	Pécska, olvasóegylet	—	—	—	—	11	16	7	10	—	—
230	» kaszinó	13	26	1	1	16	19	20	43	7	7
231	Polgár, olvasókör (Szabolcsm.) .	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—
232	Pozsony, Toldy kör	4	8	27	68	107	170	83	122	38	80
233	» kaszinó egylet	42	64	38	46	96	102	20	80	15	60

Tudományszakok szerint										Összesen			J e g y z e t e k
encyclopaedia		hirlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
10	10	—	—	260	336	10	15	5	5	300	411	—	a) A részletes kimut. hiányzik.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 330	a) 737	—	
16	30	—	—	349	601	—	—	3	9	447	748	10	b) A részletes kimut. hiányzik; a legnagyobb része szépirodalmi mű.
77	78	—	—	704	1,429	—	—	104	114	942	1,684	—	
2	17	—	—	576	1,193	—	—	345	626	1,054	2,073	—	c) 335 műről és 1,262 kötetről nincs részletes kimutatás.
2	7	12	56	700	1,010	—	—	7	7	798	1,186	—	
12	12	—	—	15	15	155	155	36	36	299	179	120	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	b) 688	—	
5	35	—	—	555	953	12	12	44	82	692	1,223	—	
1	16	1	5	450	825	—	—	—	—	461	893	—	
—	—	—	—	120	—	—	—	26	—	150	a) 185	a) 200	
—	—	—	—	20	60	—	—	14	23	52	86	—	
—	—	1	12	431	687	—	—	—	—	467	815	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 68	—	
—	—	—	—	217	208	17	17	64	76	365	343	—	
—	—	—	—	22	46	—	—	—	—	22	46	—	
—	—	—	—	592	1,185	—	—	—	—	c) 927	c) 2,447	—	
—	—	—	—	57	84	—	—	305	381	366	472	—	
—	—	—	—	2,032	2,526	—	—	—	—	2,105	2,616	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 1,300	a) 2,200	—	
3	3	—	—	182	297	8	10	12	12	218	342	—	
8	8	1	2	112	172	35	42	8	18	196	282	10	
70	70	42	42	200	200	30	30	10	10	406	406	—	
741	—	4	—	364	—	552	—	102	—	2,228	2,228	—	
—	—	3	3	67	223	—	—	—	—	88	147	105	
1	12	12	90	153	328	—	—	—	—	223	526	—	
—	—	—	—	310	—	—	—	29	—	360	a) 800	—	
—	—	16	24	331	460	9	13	123	512	738	770	687	
86	120	39	—	1,135	1,870	40	65	56	82	1,567	2,489	—	

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
—	—	—	—	6	15	23	46	8	9	88	57	121	a) A részletes kimut. hiányzik.
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 300	—	
—	—	22	—	178	732	—	—	—	—	232	556	288	
1	10	8	12	87	213	—	—	—	—	96	235	—	
—	—	—	—	3	3	—	—	26	55	31	47	79	
1	16	—	—	39	68	—	—	—	—	83	137	—	
—	—	143	1,113	1,014	1,734	—	—	72	278	1,470	3,538	—	
1	160	—	—	20	38	—	—	159	232	199	298	160	
—	—	—	—	1,483	3,309	—	—	—	—	1,483	3,309	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 4,000	—	
—	—	—	—	525	960	—	—	—	—	787	1,440	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 100	—	
—	—	—	—	1,200	1,400	—	—	—	—	1,200	1,400	—	
—	—	—	—	325	1,487	—	—	11	36	350	536	1,058	
—	—	—	—	843	1,593	—	—	224	391	1,067	1,984	—	
1	1	8	20	143	289	—	—	9	22	230	405	44	
—	—	—	—	140	187	—	—	—	—	140	187	—	
—	—	8	8	200	200	15	15	—	—	223	223	—	
—	—	—	—	300	460	—	—	—	—	330	500	230	
—	—	—	—	—	590	—	—	—	—	—	2,014	—	
—	—	—	—	—	1,210	—	—	—	—	—	1,210	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 168	—	
—	—	—	—	—	93	—	—	—	27	—	339	—	
12	67	18	74	358	723	—	—	14	14	715	1,531	—	
5	5	—	—	482	827	—	—	2	2	752	1,135	30	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	114	—	114	—	
112	223	—	104	565	789	—	—	17	22	910	1,436	—	
6	39	15	15	642	1,313	—	—	—	—	1,098	1,905	—	
—	—	52	52	574	1,119	—	—	—	—	633	1,236	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 523	—	

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
—	70	—	132	—	770	—	1	—	159	—	1,340	—	a) A részletes kimut. hiányzik.
1	7	—	—	194	312	—	—	21	28	231	381	—	
11	84	26	91	1,103	3,121	—	—	—	—	1,669	4,087	213	
—	—	—	—	449	758	—	—	—	—	625	1,010	—	
5	18	—	—	138	221	260	278	120	127	672	785	34	
8	22	8	18	165	772	—	—	30	60	295	680	508	
—	—	—	—	151	285	—	—	63	101	312	504	—	
4	6	—	—	31	81	8	8	49	112	184	143	251	
15	24	—	—	53	220	25	40	42	39	330	462	92	
83	85	13	13	515	837	13	17	1	1	683	1,034	—	
2	18	—	—	4	4	26	26	255	311	1,009	975	405	
2	4	3	36	105	130	50	60	116	145	380	513	—	
10	11	—	—	813	1,884	35	49	125	244	1,409	2,778	—	
3	114	—	—	699	1,100	—	—	14	135	953	1,783	—	
—	—	—	—	508	1,137	—	—	—	—	549	1,190	—	
8	18	35	35	117	147	415	665	184	253	973	1,116	276	
1	2	1	1	47	112	—	—	3	3	62	129	—	
—	—	—	—	306	533	—	—	—	—	306	521	12	
3	19	12	12	358	445	—	—	11	18	450	664	4	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	105	—	111	—	
4	127	4	4	834	1,576	—	—	4	6	992	1,938	192	
—	—	—	—	54	118	—	—	5	5	115	195	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	a) 586	2,544	—	
—	—	—	—	553	1,112	—	—	72	79	793	1,446	—	
—	—	6	20	250	400	—	—	50	50	554	1,064	—	
—	—	3	6	580	1,171	—	—	—	—	591	1,186	—	
—	—	4	7	35	56	5	7	25	22	84	111	—	
—	—	6	23	212	701	20	20	60	70	300	827	—	
—	—	—	—	68	112	—	—	—	—	68	112	—	

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
—	—	—	—	6	8	—	—	106	141	121	160	—	<i>a)</i> A részletes kím. hiányzik. <i>b)</i> Ezek közt a kötetek száma is van. <i>c)</i> 112 műről, 186 kötetről nincs részletes kimutatás.
—	30	—	—	—	300	—	10	—	102	—	667	155	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	<i>a)</i> 866	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	<i>a)</i> 250	<i>a)</i> 450	—	
—	—	12	12	15	20	—	—	9	17	71	44	41	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	152	—	
15	25	—	—	340	1,350	10	10	40	80	465	1,200	400	
36	—	13	—	41	—	19	—	133	—	369	—	—	
3	21	3	7	509	981	12	63	—	—	551	1,108	—	
—	—	8	21	1,179	2,340	12	19	544	748	1,743	3,134	—	
—	—	—	—	611	1,116	—	—	79	94	787	1,355	—	
3	324	—	—	—	—	—	—	648	1,502	709	—	1,968	
—	—	1	3	320	450	14	56	—	—	358	522	56	
—	—	—	—	308	654	7	9	29	107	408	—	<i>b)</i> 893	
—	—	—	—	51	171	—	—	9	27	66	205	12	
3	56	30	50	644	1,001	—	—	24	24	915	1,372	68	
37	156	56	81	580	667	43	56	15	24	1,186	1,691	—	
—	—	—	—	349	857	—	—	4	4	408	968	—	
—	—	2	2	37	171	—	—	—	—	39	173	—	
—	—	—	—	112	142	—	—	86	105	198	247	—	
14	76	15	175	915	1,456	—	—	—	—	1,277	2,056	150	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	<i>a)</i> 224	<i>a)</i> 239	—	
—	—	—	—	3	5	22	28	11	36	38	88	—	
13	56	25	25	33	102	—	—	—	—	86	172	40	
—	—	10	20	72	110	45	67	45	63	189	258	33	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	<i>a)</i> 415	<i>a)</i> 637	—	
—	—	—	—	666	797	—	—	—	—	880	1,068	—	
—	—	25	104	429	847	—	—	—	—	<i>c)</i> 566	<i>c)</i> 1,137	—	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Tudománysszakok szerint									
		nyelvészet		bölcészlet		történelem		államtudo- mány		természet- tudomány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
321	Vinga, társaskör	3	24	2	12	4	58	2	—	9	—
322	Zilah, Szilágymegyei tanítótes- tület	12	12	28	34	34	40	25	26	13	13
323	Zilah, kereskedőtársulat olvasó- egylete	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
324	Zircz, polgári olvasókör	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
325	Zólyom, polgári olvasókör	1	1	—	—	10	15	—	—	11	35
326	» polgári kaszinóegylet	2	5	—	—	19	42	—	—	—	—
327	Zsibó, Zsibóvidéki olvasóegylet . .	12	16	5	7	59	85	23	38	9	11
328	Zsombolya, kaszinóegylet	9	9	8	9	26	82	2	4	5	11
	Kimutatott összeg	6,137	11,465	4,795	6,432	16,410	27,506	9,762	15,643	11,239	12,795

Tudományszakok szerint										Összesen			Jegyzetek
encyclopaedia		hírlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet	
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab				
—	—	—	—	—	60	—	48	—	30	20	112	120	
2	2	20	61	101	189	117	129	62	72	414	578	—	
—	—	—	—	—	1,600	—	—	—	—	—	1,600	—	
—	—	—	—	48	96	—	—	16	32	64	128	—	
—	—	10	10	250	346	2	2	10	17	294	426	—	
—	—	—	—	305	474	—	—	—	—	326	480	41	
7	13	—	—	155	282	26	28	13	20	309	500	—	
3	17	—	—	417	614	6	6	27	37	503	789	—	
3,633	8,179	2,970	9,020	96,036	169,522	6,443	6,892	22,425	32,055	202,864	360,081	36,167	

HATODIK CSOPORT.

Kölcson-könyvtárak.

Perles könyvkereskedői czimjegyzéke, mely különben hazánkra vonatkozólag is eléggé megbízható adatokat szokott közölni, Magyarország negyedfélszáz könyvkereskedői üzletéből 72 kölcsönkönyvtárt sorol fel. A mi kimutatásunk 76 ily üzletről szól s mivel a Perles által felemlített vagy más uton szerzett tudomásunk szerint tényleg létező több könyvtár ebben a sorozatban nincs meg, valószínűnek tarthatjuk, hogy Magyarországon a kölcsönkönyvtárak száma a százat legalább is megközelíti. Kisebb helyekről is — minők Besztercebánya, Versecz — két-két ily könyvtárról kaptunk kimutatást, Pozsonból s Aradról 3-3-ról, Budapestről, hol annyi sok köz- és magánkönyvtár van, nyolczról. Brassó, Gyulafehérvár, Hódmezővásárhely, Fiume s más kimutatásunkban nem említett városokban Perles szerint is vannak kölcsönkönyvtárak, nagyobbbrészt, mint az országban általában, a helyi könyvkereskedők melléküzleteiként.

A kölcsönkönyvtárak e nagy elterjedése s köztudomásulag sűrű használata eléggé igazolja, hogy e tisztán üzleti célból alakított könyvtárakat is külön soroljuk fel itt a közkönyvtárak sorozatának végén, mint oly nyilvános jellegű intézményeket, melyeknek bizonyos kulturális hatása minden esetre van. A legtöbb könyvtárstatisztikai műben mellőzték eddig a kölcsönkönyvtárak felvételét, bár utólag nem egyszer találunk sajnálkozó megjegyzéseket azok mellőzéséről. Valóban csaknem elég a köztudatra utalnunk e könyvtárak jelentőségének mérlegelésére nézve. A nagy egyházi s iskolai könyvtárak rendesen elzárt kincsek, kaszinóknál is megtörténik nem egyszer, hogy a könyvtárnok rendetlen s még gyakrabban, hogy a jobb műveket soha sem lehet megkapni s ujjak éveken át nem szereztetnek be; az olvasni szerető egyén igen természetesen a kölcsönkönyvtárakhoz fordul, melyek az üzleti élet előnyeit tárják ki elébök s különösen nagyobb helyeken, a verseny s kereslet által szabályozva, nem ritkán magas fokra emelkednek. Hiszen kimutatásunkban is 76 kölcsönkönyvtár között tizet olvashatunk meg, melyekben tizezernél több könyv van s a legnagyobb hazai kölcsönkönyvtárban (Budapesten a Harisch bazár udvarán Mandel Móré, előbb Lafitte), nem kevesebb, mint 46,000 könyv található, köztük 19,000 francia s 3000 angol nyelven is, tehát oly arányokban, mint a három nagy fővárosi könyvtárt kivéve sehol. Az ily kölcsönkönyvtáraknak meg van nyomtatott jegyzékük, az olvasni akarónak kegyet kérni nem szükséges, a könyvek visszaküldési ideje egyszerű fizetés dolga s még e kötelezettség alul is tetszés szerinti időben meg lehet szabadulni. Nem csoda ily feltételek mellett, ha — egy pár nyilvános s olvasó teremmel bíró közkönyvtár kivételével — jóformán mindenütt a kölcsönkönyvtárakat használják legtöbben s ha különösen oly helyeken, hol jó kaszinói könyvtárak nincsenek, a közönség ily irányu szellemi szükségleteit csaknem tisztán üzleti irányu könyvkereskedések fedezik. Az áramlat eltagadhatlan. Az olvasás vágya már annyira hódít, hogy utzasarkokon, ponyvákön s nyilvános vásárokon árulják a könyveket, egy pár nagyobb állomáson már a vasuti kölcsönkönyvtárak intézménye is meghonosodott s a colporteur kiránduló társaságok mulatságaiba s hajók fedélzetére is elviszi portékáját.

Nincs számokban feltüntethető adatunk a kölcsönkönyvtárak használóiról. Tapasztalás s logika azonban egyhangulag tanúsítják, hogy e könyvtárakat a szaktudományokkal nem foglalkozó s az olvasást inkább csak szórakozás kedvéért szerető középosztály s első sorban a nők használják. Az olvasó közönségnek ilyen egyenlősége természetes hasonlatosságot hoz létre a kölcsönkönyvtárak s a tisztán társas jellegű kaszinói könyvtárak között, mely hasonlatosság oly nagy, hogy sok kaszinó, sőt néha még a tanulók önképző körei is kölcsönkönyvtáraknak nevezik könyvjúteményeiket, feledvén hogy e névhez ma már határozottan az üzleti jelleg is kapcsolódik.

Az különbség voltaképen főképp csak a kezelésen érezhető meg, más tekintetben a kaszinók könyvtárai s a kölcsönkönyvtárak között csaknem minden fontosabb kérdésben megtaláljuk a hasonlatosságot s a jól kezelt vagy legalább kellően felszerelt kaszinói könyvtárak mindenkor veszélyes versenytársai a kölcsönkönyvtáraknak. Meglátszik ez azokból az adatokból is, melyek a könyvtárak használóira vonatkoznak. Negyvenhét helyről érkezett be e tekintetben kimutatás. Budapesten, Aradon s Nagyváradon, tehát kivétel nélkül nagy és intelligens városokban, egyes jól felszerelt kölcsönkönyvtáraknak igen szép, egész 500 föig menő olvasó közönségük van, de másrészt e 47 kölcsönkönyvtár közül 20-nál, azaz majdnem felénél, száz olvasó sincs, a nyári hónapokban a többiekénél is jelentékenyen megapad számuk. Rimaszombatból egyenesen azt jelenti az illető könyvtártulajdonos, hogy egyetlen olvasó sem volt, Magyaróvárt, Békésgyulán s más helyeken alig egy pár ember s semmi esetre sem annyi, hogy a könyvtártulajdonos tőkésnek kamatja s a kezelési költségek s fáradság megtérítve lennének.

Művelődéstörténelmi szempontokból nem volna érdektelen a kaszinók s kölcsönkönyvtárak eme versenyküzdelmét részletesen s történeti adatokkal ismertetni. Történelmi monographiáink nagyobb részében azonban a kölcsönkönyvtárak rendesen említve sincsenek s így annál kevésbé lehet feltalálnunk azok íróiban a megkívántató érzéket a közművelődés lassu fejlődésének (az iskolák alapítását s gyarapodását illető adatokon kívül eső tényezőkre vonatkozó) nyomainak összegyűjtésére. A jelen statisztikai táblázatok összehasonlítása erre a fontos kérdésre nézve alig adhat felvilágosítást. Egyes adatok legalább valószínűek. Eperjest illetőleg például, hol a kisebb vidéki városok között a legtöbb nagy közkönyvtár található s hol e mellett két virágzó kaszinónak van külön könyvtára, könnyen megérthető, hogy a Révai féle 12,600 kötetből álló kölcsönkönyvtárnak, melynek alapítója pedig a vidéki könyvárusok között kiváló helyet foglalt el, összesen csak 25 olvasója volt. De hasonló eset áll-e Rimaszombaton, Sopronban, Pécsen, Békésgyulán s más helyeken? megfordítva a kaszinók degenerálására kell-e következtetnünk a munkácsi, sátoralja-ujhelyi, esztergomi, kézmárki, fehértemplomi, selmeczbányai stb. kölcsönkönyvtárak nagy keresletéből? s még inkább, miként történt ez az átalakulás fokozatosan? — mindezt adatainkból absolute lehetetlen biztosan megfejtteni.

A kaszinói s kölcsönkönyvtárak alapítási idejének összehasonlítása sem nyújt tájékoztatót, sőt ellenkezőleg azt látszik tanúsítani, hogy e két rokon intézmény csaknem párhuzamosan emelkedik s süllyed az egyes korszakokban, mindkettő az olvasási kedv emelkedésének szolgálván fokmérőjeül; legfelebb azt látjuk e számokból, hogy az ötvenes években, midőn a gondolat- s társadalmi szabadság oly sok irányban volt korlátozva, a kaszinói könyvtárak sokkal kevésbé szaporódtak, mint a kölcsönkönyvtárak. *)

*) A legrégebb kölcsönkönyvtárak Burian Amáliáé Budapesten 1803-ban. Krispin Józsefé Aradon (1830). Wajdits Józsefé Nagy-Kanizsán (1833). Lauffer Tivadaré Budapesten (1834). Schmiuedecke A. Nagy-Szebenben (1836). Aránylag tehát sokkal többen, mint a kaszinói könyvtáraknál láttuk, képesek régi eredetet mutatni ki. Különben a kölcsönkönyvtárak általában modern eredetűek. Említést találunk ugyan egy 309-ben K. u. martyrhalált szenvedett Pamphilius nevű caesarei praesbyterről, ki állítólag 30,000 darab vallásos művet gyűjtött össze, hogy keresztyén-társainak kikölcsönözze, de a példa századokon át elszigetelve áll s egész a mult századig mindenütt csak közkönyvtárak szolgálnak a kölcsönkönyvtárak helyett az olvasni vágyó addig különben is csekély számú közönségnek. A könyvkereskedők közlönye az első fővárosi kölcsönkönyvtárnak Heckenast Gusztáv 1839-ben 8,000 kötettel s 50 folyóirattal megnyitott kölcsönkönyvtárát tartja s valószínűleg ez volt az első ily intézmény hazánkban, mely e nevet megérdemelte. L. a »Corvina« 1886-ik évfolyamának 13-ik számában Sennowitz Adolf cikkét »Az első kölcsönkönyvtár Budapesten« czim alatt.

Az összehasonlítás eredménye különben a következő:

	társasegyesületi könyvtár	kölcsön- könyvtár
1850-ig keletkezett hazánkban	48	9
1851—60 között » »	23	16
1861—70 » » »	110	20
1871—80 » » »	81	17
1881—84 » » »	41	8
Ismeretlen korban » »	25	6
Összesen van	328	76

Pedig e verseny nyomait kutatni nemcsak közművelődési, de nemzetiségi szempontból sem érdektelen. Társas olvasóköreink erősen mutatkozó nemzeti szellemét e könyvtárak számos hiányainak s hibáinak kiméltelen feltüntetése mellett is örömmel emeltük ki. Kölsönkönyvtárainknál jóformán megfordított állapotot találunk. Könyvkereskedőink, e fontos intézmények vezetői, mint már többször említettük, még mindig kiskoruságban szenvednek a német könyvkereskedelem járma alatt s így az általuk alapított kölcsönkönyvtárak sem lehetnek nemzeti jellegű intézetek, a hazai irodalom terjesztői s gyámolítói. Nem, nemcsak nem teljesítik e feladatot; ellenkezőleg a mi kölcsönkönyvtáraink nagyrésze a germanizálás szolgálatában áll. Nem kevesebb, mint 249,588 mű vagy kötet van részletezve s ebből német nyelvű 151,843 (60'84°/o), magyar nyelvű ellenben már csak 56,206 (22'52°/o), azaz a német nyelvűeknek majdnem csak egy harmada. 69 kölcsönkönyvtár közül, mely a tartalmat nyelv szerint csoportosította, 9-ben absolute nincs magyar munka s 43-ban a magyar nyelven írottak száma kisebbségben van. Fehértemplom, Magyaróvár, Nagyszében, Selmecebánya, Sopron s Vágújhely városok kölcsönkönyvtáraiban nincs egyetlen magyar mű, nincs Besztercebánya, sőt nincs a ma már tulnyomólag magyar ajku Kassa egyik üzletében. S azon városok között, hol a német könyvek száma e germanizáló gyűjteményekben jelentékeny többségben van, nemcsak a magyarság hirneves székhelyeit, Debreczent, Kecskemétet, Marosvásárhelyt, Miskolcot, Szegedet stb. találjuk, de oly kisebb helyeket is, minők Fogaras, Liptó-Szent-Miklós, Sárvár, Veszprém stb., a hol a német szót részben, sőt talán nagyobb részben, épen csak e kölcsönkönyvtárak igyekeznek meggyökereztetni.

S ez a germanizáció egyenesen csak a nyelv terjesztése; — a német műveltségnek jóformán semmi köze hozzá. Azt a tért, a hol a német irodalom az ángollal s francziával egyenrangú, a tudományos irodalmat, a mi kölcsönkönyvtáraink természetesen teljesen mellőzik, de sok esetben még a német szépirodalom valódi herosait, Goethet, Schillert, Heinét stb. is hasztalan keresnök itt; a kölcsönkönyvtárak csaknem kizárólagos mezeje a regényirodalom, miként a kaszinói könyvtáraké is,*) az irodalomnak az az ága, melyben a németek a francziák, svédek s még inkább az angolok mögött messze, nagyon messze elmaradnak. Még a színműirodalom is, melyre a kölcsönkönyvtárak sokkal több gondot fordítanak, mint a legtöbb kaszinó, tudvalevőleg nem erős oldala a nagy német irodalomnak s igen kevés valóban értékes színművek van, mely már magyar nyelven nem adatott volna ki. De nem is az eredeti német regények s színművek, hanem a németre fordítások képezik a mi kölcsönkönyvtáraink tartalmának zömét, még az előbbieknél is nyilvánosabb jeleül annak, hogy nem a német irodalom s német műveltség terjesztése feladatuk, csak a német nyelv, melyet tulnyomólag német könyvkereskedői üzletvilágunkban már a magyar születésű könyvkereskedő is annyira megszokott, hogy másokra szükség nélkül erőltetni épen nem habozik, sőt azt a magyar irodalom sekélyes ismerete folytán talán még

*) Sőt talán még nagyobb mértékben. Az egyesületi könyvtárakban a szépirodalmi könyvek arányszáma 56'6% volt, tehát még közel a fele részhez, a kölcsönkönyvtárakban azonban csak 13'3% másnemű művet találunk, azaz a szépirodalmi művek az összes részletezett gyűjteményeknek közel kilencz tizedrészét (86'7%) képezik.

üdvösnek is tartja. A vidéki kis városok apró hiuskodásaival saturált olvasó közönség pedig tetszeleg abban, hogy ismerőseinek mutogathatja jártasságát az idegen nyelvben s elmondhatja, hogy ezt s ezt a híres író t eredetiben olvasta.

Nem is szükség említenünk, hogy a kölcsönkönyvtárakban őrzött szépirodalmi művek becsé lényegileg csak az, mint a kaszinói könyvtáraké, sőt talán még több a selejt, nem csak azért, mivel a kaszinók tagjai között elvégre mindig akadhat egy szakértő tanár vagy európai műveltségű férfi, ki tanácsot tud s akar is adni, hanem főképp abból az okból, mert az üzletembernek érdekében áll, hogy minél olcsóbban s minél több művet szerezhessen össze s e célra sokkal több kedvezményeket engednek a colportage-üzletek tulajdonosai s zugkiadók, mint a lipcei vagy más elsőrangú könyvkiadó cégek, melyekkel egy magyarországi kölcsönkönyvtár tulajdonosa rendszeren csak a saját százalékat szintén megigénylő közvetítő útján érintkezhetik. Ugyanez okból magyarázhatjuk meg, hogy a magyar tudományos akadémia, Kisfaludy-társaság s más irodalmi testületek szépirodalmi vagy népies jellegű ismeretterjesztő művei, sőt egyes jelesebb magánkiadók, p. Ráth Mór kiadványai is igen ritkán találhatók a kölcsönkönyvtárakban, hol pedig a »regény könyvtárak«-ból mázsa számra találjuk a legtarkább jellegű munkákat.

Mennyit költenek a kölcsönkönyvtárak tulajdonosai könyvek beszerzésére s különösen magyar könyvek vásárlására? lehetetlen pontosan megtudnunk. A számukra külön szétküldött körlevelekben ugyan határozottan kiemeltük, hogy e felvételnek megadóztatási s más finanszialis céljai nincsenek, hivatkoztunk e mellett az 1874: XXV. t.-cz. rendeletére, mely az orsz. stat. hivatal számára kért adatok pontosságára az illető beküldőt szigoruan kötelezi; mindamellett a kölcsönkönyvtárak kimutatásaiban jóformán mindenütt csak általános számokat vagy annyit sem kaptunk; a magyar művek vásárlására fordított összeget 19-en közölték s azok nagyobb része is gyanút keltőleg csak 100—100 forintokban beszél. *)

A legjobb felvilágosítást adják a nyomtatott könyvjegyzékek. Sajnos, hogy a legfontosabb s legnagyobb kölcsönkönyvtárakról nem kaptunk ily jegyzékeket; azok közül, melyek hozzánk eljutottak, a táblázatban foglalt adatok s a fentebbiek kiegészítéseül ismertetjük a következőket:

5. Nágel Bernát kölcsönkönyvtára Budapesten.

A legrégebb kölcsönkönyvtárak egyike a fővárosban, mely egykor — más nyilvános könyvtárak hiányában — ős Buda város lakosságának csaknem teljes szellemi szükségletét igyekezett kielégíteni. Az 1872 végén megjelent s hatezer kötetnél jóval többről szóló könyvjegyzék jellemző tájékoztatást nyújt e szükségletről. Német mű van mintegy ötezer, magyar körülbelül ezer, francia összesen csak 34, angol, olasz stb. egy sem. A kölcsön könyvtárban regényeken s elbeszéléseken kívül alig van valami, költemények, ifjúsági iratok s színművek csak gyűjteményes munkákban fordulnak elő, történeti munka alig van, utazások leírása alig egy pár, nehezebb olvasmány jóformán semmi. A német szépirodalom csaknem teljes; Hauff, Börne, Kleist, Hebbel jóformán az egyedüli nevezetesebb írók, kik nincsenek képviselve s Jean Paul is csak egy művével; de a helyett van egész sereg selejtes mű s rémregény, melyeknek ma már szerencsére nevüket sem ismerjük: a külföldiek közül kiválóan szerepelnek az

*) Hogy a kölcsönkönyvtárak más országokban s különösen Angliában anyagilag is mily hatalmas pártolói a nemzeti irodalmaknak, elég legyen utalnunk a legelső angol kölcsönkönyvtár tulajdonos, Mudie, példájára, ki tudvalevőleg minden hiresebb író művéből azonnal 800—1600 példányt szokott megrendelni. Stanley legujabb híres művének angol kiadásából — s pedig a mű ára 24 forint volt — az angol kölcsönkönyvtárak két hó alatt közel 20,000 példányt vásároltak meg. L. »Budapesti Szemle« 85-ik füzet 159. l. Last Albert, előkelő bécsi kölcsönkönyvtár tulajdonos, a német írók szövetkezetének 1884-ki darmstadti ülésén egyenesen azt indítványozta, hogy minden kölcsönkönyvtár tulajdonos törvény által köteleztessék a szerzőket szellemi tulajdonuk üzletszerű kihasználásáért bizonyos összeggel kárpotolni. Számítása szerint kétezer kölcsönkönyvtár levén Németországban, e czímen az írói szövetkezet legalább százezer márkát kaphatna. L. »Corvina« 1884-ki évf. 8-ik szám 31-ik l.

őreg Dumas, Foudras, Kock, Marryat, Sue, Schwartz Mária s ezek mellett Mühlbach Lujza, Spindler, Breier s más túlnyomólag a képzelődés foglalkoztatására számító írók; Dickens, Eliot, Kingston, Thackeray, Gogol, Irving, Hugo Victor, Lamartine stb. kevéssé vannak vagy épen nincsenek képviselve, sőt feltűnően a Marlitt-féle s más érzelgős irányu regények sem; régi írók (az összes ó klaszikusok; Voltaire, Rousseau, Swift, De Foe, stb.) teljesen hiányoznak. A magyar regényirodalom már teljesebb, bár a magyar nyelvű művek nagyobb részét is fordított regények teszik. Irodalom- s művészettörténeti szakmunkák s folyóiratok épen hiányzanak. E könyvtár használatánál egy műért havonként 75 krt, s 2 forint óvadékot fizettek s így tovább, a legnagyobb díj volt vidéki olvasóknak havonként 1 frt 50 kr, egész évre 12 forint s e mellett óvadékul minden kötetért egy forint.

23. A Győrffy-féle kölesönkönyvtár Esztergomban.

E könyvtárt Győrffy Iván tanító gyűjtötte össze Zentán és Esztergomban s halála után örökösei kezelés végett Kiszlingstein Sándor esztergomi kereskedőnek adták át oly feltétellel, hogy az évi bevételek fele a tulajdonosé, $\frac{1}{4}$ -e a kezelőé, $\frac{1}{4}$ -e pedig könyvvásárlásokra s kötésekre fordíttassék. Ez utóbbi negyedrészt 1884-ben 110 forintra ment, mely összegből 80 forintért 112 új művet vásároltak. Ugyanez évben 273 olvasó használt 2008 művet, egy kötetért naponként 5 krt, egy óra 60 kr. olvasási díjat (egy forint biztosíték mellett) fizetve; 3 műért egy óra 1'50 frt, egész évre 12 frt járt s e mellett 6 frt biztosíték. Maga a kölesönkönyvtár, melynek újabb 1880-ban kiadott jegyzéke küldetett be hozzánk, mintegy négyezer kötetről szól; szépirodalmi műveken kívül egy pár utazási munkát, több ifjúsági iratot, alkalmi s egyesületi munkát s politikai vagy történeti jellegű röpiratot tartalmaz. Ez utóbbiak megszerzése oly könyvtár részére, melyben nagyobb történeti s ismeretterjesztő művek nincsenek, a könyvedvelő, de szerény anyagi viszonyok között élt alapítót jellemzi. E jellemvonásnak megfelelően igen sok a gyűjteményben a csekély becsü, de olcsó mű, valamint az ódon könyvek kereskedéseiben mindennapi regények. Horváth Mihálytól csak Konstantinápolyról irt kis értekezése, Szalaytól s Hunfalvytól a »Vasárnapi Könyvtár«-ban megjelent kis dolgozatok vannak meg. Shakespeare magyar fordításából két füzet stb. Teljesen vagy legalább nagyrészt meg vannak Jókai, Jósika, Ponson, Vas Gereben, id. Dumas, Kock Pál, Kotzebue, Lafontaine, Schilling, Sue és Zschokke művei; a német művek száma közel másfél annyi, mint a magyaroké, de ez utóbbi gyűjtemény valamivel válogatottabbnak látszik. Egyik jellemző sajátossága a könyvtárnak, hogy a nagyszámmal levő apróbb füzetek közül 3-4 minden válogatás nélkül van együvé kötve s így p. egy kötetben vannak: Deslis Károly, Halász Dezső, Boross Mihály, Hoffmann Ferencz, Arany János munkái; egy másikban Kölcei munkáinak 6-ik kötete, Tompa Virágregéi s Goethe Faustjának fordítása.

26. Hennieke Rezső kölesönkönyvtára Győrött.

Mintegy 6000 kötetből álló gyűjtemény, melyből (a város viszonyaival ellentétben) alig egy negyedrésze magyar, a többi kizárólag német. Olvasási díj egy műért naponként 4 kr., havonként 80 kr. s az óvadék mindkét esetben 2 frt. A magyar és német könyvjegyzékek külön füzetben adták ki 1881-ben; mindkettőben csak a szépirodalom van képviselve (a verses művek s színművek csekélyebb számmal, regények nagy tömegben). A gyűjteményes munkáknál a tartalomjegyzék közlése által tájékoztatást nyújt az olvasóknak, de már az ifjúsági munkákat s gyermekolvasmányokat nem különíti el s minden jegyzet nélkül sorrendben vannak felvéve a sikamlós vagy épen szemérem-sértő munkák (p. Casanova) is. A magyar művekben túlnyomó a fordított regények száma s, bár még a régi írókból is találunk egy párt (Kazinczy, Kölcey, Kisfaludy stb.), Arany János, Madách egészen hiányzik, Vörösmartytól csak Zalán futása van meg, Petőfi költeményeinek csak egy része, a Kisfaludy- s Petőfi-társaság kiadványából, az akadémia könyvkiadó vállalatának irodalmi csoport-

jából épen semmi. A német rész e tekintetben is teljesebb. A Sziglavy Pál s mások neve alatt Magyarországon megjelent selejtes művek »gazdagítják« e gyűjteményt s a mi magyar regényírótól itt Magyarországon német fordításban kiadatott, mind feltalálható, de Jancke, Reclam s mások kiadásai már nem. E német részben vannak utleírások is, de Magyarországról semmi, sőt a híres magyar utazók (p. Vámbéry) németül megjelent dolgozatai sem.

72. Lévai Mór kölesönkönyvtára Ungvárt.

Ötezer kötetnél nagyobb gyűjtemény, melynek egy ötödrésze magyar nyelvű, francia mintegy 150 darab, a többi német, holott Ungvárt s környékén a német anyanyelvűek száma elenyésző csekély. Olvasási díj egy kötetért havonként 70 kr. s kötetenkint 1 frt óvadék. A magyar nyelvű művek között nagy szerepet játszanak a Milassin-féle fordított regények (Montépin, Gaboriau, Ponson, Kock stb.) s a Franklin társulat szépirodalmi kiadásai, de az irodalmi társulatok kiadványaiból s a Ráth Mór-féle szépirodalmi könyvekből mit sem találunk, Arany János, Tompa, Madách s a színműírók egészen ismeretlenek. A könyvjegyzék 1883-ban jelent meg, de azért a fordított művek közt Dickens, Daudet s a modern regényirodalom más nagyjai alig vannak egy pár munkával képviselve, Elliot, Turgenjew, Manzoni, s más jelesek épen nem fordulnak elő; Hugo Victor egy pár műve Hugo Károly neve alatt fordul elő. A német rész sem különb, de jelentékenyen nagyobb lévén, a sok szemét között feltaláljuk a jelesebb, általában ismert neveket is.

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Hely név	Alapítási év	A könyvtárban volt		Nyelvek szerint mű		
				mű	kötet	magyar	német	francia
1	Burián Amália	Budapest	1803	500	1,700	180	220	20
2	Dickmayer Konrád	»	1865	—	7,980	b) 1,000	6,140	840
3	Mandel Mór	»	1874	—	46,000	b) 3,000	21,000	19,000
4	Müller Ignác	»	1875	800	3,200	90	540	80
5	Nagel Bernát	»	?	—	8,000	c) —	—	—
6	Lauffer Tivadar	»	1834	—	25,000	c) —	—	—
7	Zipser H. és König A.	»	?	4,000	9,000	200	3,000	800
8	Stolp K. utóda Lauffer T.	»	1865	—	15,000	c) —	—	—
9	Schwarzer Simon	Abauj-Szántó	1884	—	1,000	b) 500	500	—
10	Krausz Paulin	Arad	1860	8,120	25,510	1,180	5,990	580
11	Kondor József, dr.	»	1884	1,000	2,100	450	400	100
12	Krispin József	»	1830	6,000	24,000	800	4,350	850
13	Szödi Mór	B.-Gyarmat	1867	1,000	1,300	1,000	—	—
14	Stehr Dávid	Bártfa	1861	2,600	4,580	786	1,500	14
15	Havas Tivadar	Beregszász	1882	—	1,086	b) 1,086	—	—
16	Nagy Ferencz	B.-Gyula	f) 1867	645	1,017	375	270	—
17	Grill Károly	B.-Bánya	1861	436	582	—	436	—
18	Singer Jakab	»	1880	770	1,265	16	754	—
19	Ifj. Csáthy Károly	Debreczen	1867	6,000	6,920	1,500	4,500	—
20	Eperjesy István	Deés	1881	1,400	2,300	1,000	300	100
21	Szolcsányi Gyula	Eger	1874	—	2,115	b) 1,277	838	—
22	Révai Samu.	Eperjes	1856	4,900	12,600	1,000	3,900	—
23	Győrffy Iván örökösei	Esztergom	1860	4,269	4,587	2,348	1,921	—
24	Hepke Theobald	Fehértemplom	1868	2,300	2,300	—	2,300	—
25	Thierfeld testvérek	Fogaras	1877	—	695	b) 95	570	30
26	Hennicke Rezső.	Győr	1860	3,056	6,000	853	2,203	—
27	Brünauer Adolf	Jászberény	1879	2,000	3,600	1,500	500	—
28	Erdődy Gyula	Kaposvár	?	—	2,000	c) —	—	—
29	Haymann Ferencz	Kassa	1853	—	6,000	—	b) 5,000	1,000

könyvtárak.

Nyelvek szerint mű			Szakok szerint mű		Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
angol	latin	más vagy több nyelvű	szép- irodalmi	másnemű			olvasó	olvasott művek	
50	—	30	20	a) 480	—	—	—	—	
—	—	—	b) 7,980	—	—	—	—	—	a) Leginkább történeti s ifjúsági irodalom.
3,000	—	—	c) —	—	—	—	500	40,000	b) A darabok száma.
40	40	10	800	—	800	—	200	—	c) Részletes adatok hiány- zanak.
—	—	—	c) —	—	—	—	—	—	d) Regényeken kívül tan- könyvek tanulók szá- mára.
—	—	—	b) 25,000	—	—	—	—	—	e) 2 frt óvadék és 60 kr havidíj mellett.
—	—	—	4,000	—	60	30	360	3,600	f) 1881. óta nem gyara- podott.
—	—	—	b) 15,000	—	—	—	—	—	
—	—	—	d) —	—	—	—	—	—	
380	—	—	7,710	410	400	200	300	?	
50	—	—	c) —	—	—	—	—	—	
—	—	—	6,000	—	100	100	—	—	
—	—	—	1,000	—	—	—	40	400	
—	100	200	1,544	1,056	240	116	105	1,000	
—	—	—	b) 1,086	—	—	—	e) 112	?	
—	—	—	645	—	?	450	—	—	
—	—	—	436	—	—	—	120	?	
—	—	—	753	17	—	—	54	560	
—	—	—	6,000	—	—	—	100	?	
—	—	—	1,400	—	60	?	120	900	
—	—	—	b) 2,115	—	—	—	—	—	
—	—	—	4,900	—	—	—	25	?	
—	—	—	c) —	—	112	86	273	2,008	
—	—	—	2,300	—	—	—	150	450	
—	—	—	c) —	—	?	240	—	—	
—	—	—	c) —	—	—	—	—	—	
—	—	—	1,570	430	35	60	50	—	
—	—	—	c) —	—	—	—	—	—	
—	—	—	b) 6,000	—	—	—	30	1,000	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Hely név	Alapítási év	A könyvtárban volt		Nyelvek szerint mű		
				mű	kötet	magyar	német	francia
30	Maurer Adolf	Kassa	1873	—	6,500	a) 1,000	4,000	1,000
31	Gallia E.	Keckemét	1852	3,928	7,500	810	3,118	—
32	Wiesner József	Késmárk	1864	1,056	1,625	160	893	—
33	Berger Ignác	K.-Várda	1866	1,630	3,760	1,047	583	—
34	Marczinkievics Marcell	Kolozsvár	1870	6,013	12,117	1,333	2,682	1,998
35	Grósz Jakab és fia	Komárom	1883	1,611	2,322	316	1,144	151
36	Jacóby Rezső	Körmend	1865	583	963	332	251	—
37	Leitner Nándor	Kőszeg	1870	—	3,000	a) 300	2,700	—
38	Steier Izidor	Liptó-Szt-Miklós	1860	580	966	196	384	—
39	özv. Hüngr Borbála c)	M.-Óvár	1877	454	842	—	454	—
40	Kaufmann Ábrahám	M.-Sziget	1864	—	1,550	a) 1,000	550	—
41	Csiki Lajos	M.-Vásárhely	1874	3,620	7,600	1,115	1,922	583
42	Ferenczi Bernát	Miskolcz	1846	—	9,500	a) 2,500	5,000	1,500
43	Lówy József fia	»	1867	—	2,500	a) 2,500	—	—
44	Farkas Kálmán	Munkács	1880	4,000	8,000	2,500	1,500	—
45	Wokál János	N.-Enyed	1865	938	938	938	—	—
46	Fischel Fülöp	N.-Kanizsa	1875	1,430	2,300	550	880	—
47	Wajdits József	»	1883	3,500	4,000	1,500	2,000	—
48	Schmiedicke A.	N.-Szeben	1836	960	3,200	a) —	2,500	700
49	Zacharides J. Frigyes	»	1867	3,500	3,500	—	3,500	—
50	Horovitz Adolf	N.-Szombat	1876	800	1,500	a) 50	1,450	—
51	Pauker Dániel	N.-Várad	1878	1,700	2,953	a) 900	600	80
52	Ferenczi Bernát	Nyiregyháza	1879	3,940	5,150	1,990	2,714	281
53	Schempek és Huszár	Nyitra	1874	2,240	2,562	360	1,540	340
54	Schoszberger Soma	Pápa	1868	—	1,500	d) —	—	—
55	Tausz A.	Pécs	1883	—	4,000	d) —	—	—
56	Battisch Gottfried	Pozsony	1884	—	2,000	a) 200	1,200	400
57	Heckenast G. utóda Drottler R.	»	1850	—	18,000	a) 2,500	12,000	2,000
58	Steiner Zsigmond	»	1847	6,000	18,000	500	4,000	1,200
59	Kármán S.	Rimaszombat	1857	820	1,380	a) 224	596	—
60	Eperjesy József	Sárospatak	1873	470	764	a) 681	83	—

Nyelvek szerint mű			Szakok szerint mű		Szaporodás 1884-ben	Magyar müire fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
angol	latin	más vagy több nyelvű	szép- irodalmi	másnemű			olvasó	olvasott művek	
500	—	—	b) 6,500	—	—	—	100	—	<i>a)</i> A darabok száma. <i>b)</i> Egy műért havonként 60 kr., többért 1 frt. <i>c)</i> Eladó. <i>d)</i> Részletes adatok kiány- zanak. <i>e)</i> Kötet. <i>f)</i> Augusztusban nyílt meg, még egy olvasó sem volt. <i>g)</i> Egy olvasó sincs.
—	—	—	3,928	—	50	120	67	1,720	
—	—	3	1,012	44	—	—	128	?	
—	—	—	1,600	30	80	290	b) 120	?	
—	—	—	6,013	—	261	100	95	?	
—	—	—	1,460	151	520	100	122	968	
—	—	—	448	135	—	—	10	100	
—	—	—	a) 3,000	—	100	100	50	500	
—	—	—	580	—	—	—	100	?	
—	—	—	454	—	—	—	3	?	
—	—	—	a) 1,550	—	—	—	—	—	
—	—	—	3,620	—	—	—	64	?	
500	—	—	d) —	—	—	—	—	—	
—	—	—	a) 1,950	a) 550	—	—	—	—	
—	—	—	1,800	2,200	—	—	150	5,000	
—	—	—	938	—	—	—	4	?	
—	—	—	1,430	—	?	170	64	?	
—	—	—	3,500	—	400	100	60	?	
—	—	—	960	—	—	—	—	—	
—	—	—	3,500	—	20	?	—	—	
—	—	—	800	—	—	—	25	?	
120	—	—	1,700	—	—	—	350	?	
165	—	—	2,174	1,766	—	—	130	e) 4,710	
—	—	—	2,240	—	18	45	—	—	
—	—	—	a) 1,350	a) 150	—	—	—	—	
—	—	—	d) —	—	—	—	25	?	
150	50	—	—	a) 2,000	—	—	f) —	—	
1,500	—	—	a) 1,600	a) 16,400	—	—	—	—	
300	—	—	5,000	1,000	100	50	—	—	
—	—	—	820	—	—	—	g) —	—	
—	—	—	470	—	250	400	60	1,220	

Folyó szám	Könyvtár tulajdonos	Hely név	Alapítási év	A könyvtárban volt		Nyelvek szerint mű		
				mű	kötet	magyar	német	francia
61	Jacóby Bálint	Sárvár	1860	965	1,580	433	532	—
62	Löwy Adolf	Sátoraljaújhely	1855	4,000	10,000	2,000	2,000 <i>b)</i>	—
63	Özv. Jörges Ágostné	Selmeczbánya	1857	—	4,971	—	4,971 <i>b)</i>	—
64	Thiering Gyula	Sopron	1860	—	4,188	—	4,188 <i>b)</i>	—
65	Lövy Miksa	Szatmár-Német	1858	—	4,600	2,694	1,742	164
66	Székely Simon	Szabadka	1877	1,300	3,329	676	624	—
67	Traub B. és társa	Szeged	1865	2,470	2,470	730	1,740	—
68	Klökner Gyula	Székesfehérvár	1884	300	400	150	100	50
69	Gyertyánffy Gábor	Székelyudvarhely	1859	—	787	<i>b)</i> 516	271	—
70	Rinesz Ferencz	Szigetvár	1856	1,200	2,000	700	500	—
71	Rösch G. F.	Temesvár	?	—	5,000	<i>b)</i> 870	3,800	330
72	Lévai Mór	Ungvár	?	—	5,268	1,200	3,918	150
73	Horovitz Adolf	Vágújhely	1849	800	2,600	—	800	—
74	Stoll József	Versecz	1867	500	2,000	10	480	—
75	Zoffmann Konrád	»	?	—	265	<i>d)</i> —	—	—
76	Krausz Ármin	Veszprém	1860	1,300	2,580	489	811	—
	Összesen	—	—	112,404	419,967	56,206	151,843	34,341

Nyelvek szerint mű			Szakok szerint mű		Szaporo- dás 1884-ben	Magyar müre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben		J e g y z e t e k
angol	latin	más vagy több nyelvű	szép- irodalmi	másnemű			olvasó	olvasott művek	
—	—	—	830	135	—	—	a) 60	600	
—	—	—	4,000	—	350	300	250	6,000	a) Olvasási bér 60 kr ha- vonként, óvadék kivé- telesen kívántatik ide- genektől.
—	—	—	4,971	—	30	—	150	2,000	
—	—	—	b) 4,188	—	—	—	20	2,000	
—	—	—	b) 3,448	b) 1,152	13	?	e) 114	?	b) A darabok száma.
—	—	—	d) —	—	—	—	148	?	c) 60 kr havi illeték s 3 frt óvadék; nyáron csak 20—30 olvasó.
—	—	—	2,470	—	—	—	—	—	d) Részletes adatok hiány- zanak.
—	—	—	300	—	—	—	40	?	e) Havi bér 70 kr, óvadék minden kötettől 1 frt.
—	—	—	b) 787	—	—	—	26	272	f) Évek óta nem gyara- pittatik.
—	—	—	1,100	100	—	—	45	300	
—	—	—	b) 5,000	—	—	—	—	—	
—	—	—	d) —	—	—	—	e) —	—	
—	—	—	550	250	—	—	—	—	
—	—	10	400	100	40	—	20	100	
—	—	—	d) —	—	—	—	—	—	
—	—	—	1,300	—	—	—	f) 60	435	
6,755	190	253	186,000	28,556	4,109	3,057	5,189	75,843	

Közkönyvtárainkról

I.

Folyó szám	Könyvtárak csoportja	Könyvtá- rak száma	Könyv- jegyzék van	Könyv- vásárlási alap	Könyvek száma
1	Nyilvános könyvtárak	42	21	36,282	1.183,581
2	Hatósági könyvtárak	76	26	4,613	180,924
3	Tanintézeti könyvtárak	548	189	27,353	1.722,218
4	Egyházi hatóságok könyvtárai	312	148	30,192	1.368,477
5	Egyesületek és társulatok könyvtárai	328	268	5,195	396,617
6	Kölcsönkönyvtárak	76	76	—	419,967
	Kimutatott összeg . . .	1,382	728	103,635	5.271,784

II.

Folyó szám	Könyvtárak csoportja	Tudományszakok szerint									
		nyelvészet		bölcsezet		történelem		államtudomány		természettudo- mány	
		mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab
1	Nyilvános könyvtárak . . .	61,623	42,753	80,899	121,172	105,551	133,129	52,606	51,620	64,195	76,731
2	Hatósági könyvtárak . . .	268	1,108	1,515	1,952	2,463	14,614	24,982	71,661	4,744	10,708
3	Tanintézeti könyvtárak . .	100,439	177,015	121,782	196,849	102,425	205,008	53,426	90,424	102,505	183,918
4	Egyházi hatóságok kvtárai	62,278	119,439	280,110	487,269	84,117	161,137	33,395	54,279	36,830	58,071
5	Egyletek és társulatok kvt.	6,137	11,465	4,795	6,432	16,410	27,506	9,762	15,643	11,239	12,795
6	Kölcsön-könyvtárak	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Kimutatott összeg . . .	230,745	351,780	489,101	813,674	310,966	541,444	174,171	283,627	219,513	342,223

érkezett adatok főösszegei.

Nyelvek szerint mű						Szaporodás 1884-ben	Magyar műre fordított összeg frtokban	Használat 1884-ben	
magyar	német	francia	angol	latin	más vagy több nyelvű			olvasó	olvasott művek
29,107	45,130	9,059	2,066	34,312	6,333	27,587	3,579	84,922	147,183
26,743	33,324	6,194	6,559	2,366	3,643	8,345	1,912	5,792	10,132
420,234	271,040	27,672	7,151	133,059	29,830	59,323	47,206	52,463	233,233
135,256	166,516	22,402	2,974	300,623	35,249	14,001	6,721	3,159	26,053
147,148	50,229	3,497	3,793	2,479	2,429	14,148	14,794	25,022	131,825
56,206	151,843	34,341	6,755	190	253	4,109	3,057	5,189	75,843
814,694	718,082	103,165	29,298	473,029	77,737	127,513	77,269	176,547	624,269

Tudománysszakok szerint										Összesen van		
encyclopaedia		hirlapok		szépirodalom		tankönyv		vegyes		mű	kötet	füzet
mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab	mű	darab			
14,248	30,539	4,207	15,554	11,068	22,844	2,276	15,174	21,783	74,339	457,963	1.151,789	31,792
790	2,897	331	1,911	1,635	4,238	1,893	9,374	8,578	24,544	79,954	153,704	27,220
22,620	77,847	7,079	25,681	82,145	152,044	111,677	177,595	139,753	229,010	929,226	1.412,579	309,639
14,457	44,245	3,631	17,618	20,078	52,234	22,526	34,830	59,015	106,142	716,644	1.280,775	87,702
3,633	8,179	2,970	9,020	90,036	169,522	6,443	6,892	22,425	32,055	202,864	360,450	36,167
—	—	—	—	186,000	—	—	—	—	—	112,404	419,967	—
55,748	163,707	18,218	69,884	396,962	400,882	144,815	243,865	251,554	466,090	2.449,055	4.779,264	492,520

